Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0001

Dc 1110

ULB Halle 3
001 872 656

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0002

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0003

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0004

וואונדר זעלצאמי · קורצווייליגי ·
לושטיגי · אונט רעכט לאכירליכי
גישיכטי · אונט דאטין דער וועלט
ביקאנטן

שילד בורגר

אין (מיסנאפאטאמיא) הינטר (אוטאפיא) גילעגן:

דורך דען הלב עדלין · געלט אונ' עהרין בידארפטיג
הערין (פאמפאניוס) פֿילזהוט · ווייזאנר שטאט
שרייביר אונ' נאכט וועכטיר · אונט אובר שארין שטיין
פֿעגיר · צו **שילד בורגירש הויזן** · גילייכנט
אונ' מן דיא נאך קוואליגג הינטר לאזן:

דייטש עדליט אונ' [קוריעס] שין ווערק האבן איר
אייבר זעצט אויז דער האיך טייטשיר (גלחות)
שפראך אויף יודיש טייטש:

באמשטרדם

בשנת תפ"ז לפ"ק:

פאר רייד
אן דען לעזר

עש אעלט מיינך ניכט אום ביליך נעמן · ווארולאך ה
פאר המבינרי (היסטאריע) אחדר געשילטעס וואס ווכ פ
בארגן גילעגן · אונ' דורך דען דרוק ניט מינט ליכט גיקומן א·
דאך וונטט ניקט דער הינטר בלייבט · ווען עטוואס טענק ווניגש
דער וועלט פאסירט · אונ' פאר גיגאנגן איז · אבר וואס ראן ה
טוהן · ווען זעלט אן דיא טולד געבן · טרויאנט ניט דיא טילדנגר
דיזי האבן זיך וועגן אנדרי הייך וויכטיגי שטאטס זארגן אונ' גישפטן"
דר טרייבינט וואס גרוט ניט אן גיטאן · דזיא אן אירי ראטין און לייכ
העטין · זינט אמל דיא רעדליכן טילדבורגר אלי לייט קורצי בן' זו
גוטי פארטייל צו גברויכן פלעגן · אלזו דז זיא איר ראטין ניט אבזוס
בוק שטאבן אויף איר נאך קומן גיבראכט · זונדרן זיא האבן ד אי
אנדרי טייליכן זאכן · וועלכי זיא גמייניגליך אויף דיא (אלבית) אין פ
זאייכין לאם גיאאכט אונ' מיט דיא פינגר אויז גגראבן אום אירי זרליכ
גשטילטן דיא נאך קוואליכג · וואלטן הינטר לאזן : דא אויז איר הנתפאו
שטאנר ניט ווייניג אב צו נעמן איזט · אין דעם זיא מיט אירי (כתיבו
פינגרליין גמכט צו רלך דען פאר שטארבן טוהן אונ' לאזן ·
ניאירכי שטיין אין צו גראבן אונ' אב לייכן גיוואזט · אלז דער אן נא
וייך גוועזן איז · זונשטן ווען זיא דעם לאם העטין הארט לאזן ורדן
זאס זיא ניט וועניגר אין ניימי הייא גמבילד · אודר דען טעפישטאנ
וועלכר אין טטעפל האט דער אין האלב לענטנר אונ' 94 · רען כמו וואט
העטין גיברויכן אוזן · אונ' אלזו דא מיט דיא גראב לייכן דרינגנ
אויך האבן זיא דאר נעבן איין גוטן (מעאאריום) אודר [צבורן] ימגיכ
אין זוא פלואסן [מינגעניום] וויא אין קאן גהאט · זונדרן ווארליכ
פון זיין קירדט קינדרן האט הערן דער לען דאש צעלביגי האט ער עי בי

הוקרא

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0006

הונדרט יאר דער נאך אן זיין עלטר פאטר פון ווארטלו ווארט אזו גוט אהער זאגן קענן · אלס ווען ער נאך אין דיא (תיבה פון נח) גיהערט העטי · אירי זאכן אביר האבן זיא הייאלך גהאלטן · דש קיין אענש אין דיר גנצי וועלט עטוואס פון זיא האט ערפארן קענן · אלס אבר ענטליך דער אלך אויט [טלארמפון] לנד פון זיא גטרויאט האט · אזו האט ער באלד אן דרייא פון זיינה פאר נעאסטי [יועלים] וועלכי דער איינר איין פערין טלייפיר · דער אנדרר איין העקסיל ט־ ־ר · אונ׳ דער דריטר איין טארין טטיין פעגיר · דענביפעל אויז גין לאזן דאס זיא זיך איט דען ערטטן אויך דען וועג בגעבן זאלן · אונ׳ זאלן אזו לנג רייזן ביז האט זיא אין איין לנד טאפט קעאין דא זיא דונקט דט זיא דרייא אנדרי וועלכי זיא גלייך זיין זאלן אן הויבן אונ׳ברייטן פר טטאנד אן טרעפן ווערן · אלזו דיא דרייא הובין גידאכטי הערין גיזאנטן ביזינטן זיך ניט לאנג · אנדרן איין אידרר נעאט זייני ווערק טטאט איבר דען האלז · אונ׳ קאאן נאך לנגן רייזן ענטליך איטן אין דיא הונטש טאגן לו טילדבורג אן · אונ׳ לווארט עבין לו דער לייט דא דער (טולטים) גיהייסן איט זיין רעטטין נאאן איפריד לעדיל · איט זייני אונטר טאנין לום ראט הויז גיגן · עט וואר אביר ניט אלירמטט הערן לו גלייך אויך איינר לייט גקואן · דא טטונד דר (טולטים) אין לויטר (רוגז) אונ׳ האט דט (חזיר) הורין איט וועלכן ער פלעגט דיא (חזירים) אויז לו בלאזן · אין זיין אונט נאם אונ׳ אן פינג לו בלאזן דז ער קויל פעך טאורן דריבר וואר · אלט זיא זאלבט הערטן זיא איט אזין קרעפטן דאר לו ליפטן · דאר אן האט דער [טולטים] איין הערלייכט וואול גיפאזן · אונ׳ זאגטי איט גנדרליכן גראפיטעט · אלזו אזו אן איך הערין הערבייא ברענגן · א איר גראבי קנאבלן נאא וועט גלייך דיא לייט דז עבין דיא (חזירים) אויז גיטריבן זאלן ווערן וועלכיט הער (טולטים) הרק זיין (פילי חזיר) הירט · דער וייל דיא (חזירים) אויז טרייבן לוזט · ביז ער איט זיין ראטט זאכין פערטיג וואר ווייל אבר דיא זעלביגי (חזירים) אים פאר בייא גין · בגונטן זיא זיך אן דט ראטט הויז לו רייבן · דז אויך דאטגלי גיבייא דא פון ליטרהטי · אונ׳ לו ביזארגן וואר עט אעלטי פילייכט דורך זעליט רייבן גאר אום פאלן · אזו טעט דער (טולטים) גיטווינד אורדיגירן דז דיא ראטט הערין אן היא פיר עקין פון דט ראטט הויז טרעטין · אונ׳ ווערין אאנגלונג פון טטעקין איט אירי היט אנ׳ פריקן דיא אום רוהגי (חזירים) האעק יוגטן ·

אלט

שילר בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אלט דש פאר בייא וואר זיין זיא צו ראט גנגין · נאא ווילן זיא קיין טרעפ
אן איהרן ראט הויז האטן · אזו אוזטי אלי לייט דען (שולטים) זיין קנעכ
אויבן זיין אונ' איין שטרויאן שטריק מיט איינן דיקן קניפל דא אן פאסט
גימאכט אונ' ארונטר גילאזט · אלש דען אוזטן זיא זיך איינר נאך ד
אנדרן דרויף זעצין אונ' וואגן אלזו מיט איין ראל אויף גלויגן · נון דיא דריי
פרעדרי גיזאגטן דא בייאשטונדן אונ' פאר געסטין אידר זעלבשט פ
אוונדרן זיך איבר דיזא גרושי קלוגהייט · דאט אלט אזו אורדענטליך
גישטעלט וואר · אוב זיא נון וואול שון היר אויז גאר לייכטליך פר טש
קענטן · דש זיא אל דא אירט גלייכן אונפעהל באהר אן טרעפן ווערן
אזו וואלטן זיא דאך צו פאר פון אירה ווייזהייט עטוואש לערנן · אזו גי
זיא אויף דען קעריך הויף אום אל דא דיא (אלבות) איין אויגן שיין צו נע
אלט זיא נאא זעהטן ווייא דיזא זעלבגי אזו [סופטיל] אויז גיגראבן וואורן ·
אונ' זיא דיזא זאך נאך דענקן וואט דאך זאלכיש איין זיך העט · בפונדן זי
ענטליך איין אירן ברייטן לנגן אונ' דיקן פר שטנט · דז אויף איין ייעדר
שטיק קורצליך פאר לייכנט וואר · וואו איין אידרר טוטיר קונשטליך ביריא
אויזט גיוועזן · דען וואו איין איטש גאביל איז אויז גיגראבן גיוועזן · וואו ג
דא דורך אונגווייזן · דז דער זעלביגר אויף דען איטש זיך וואול פר שטנ
האט · אונ' וואו איין היכטר גשטעל פון איין (חז״ר) גלייכנט וואר · האט
ביטייט דז דר זעלביג פערשט פון זייני עלטר עלטרן אן האבן דיא(חזיריק
שטעל וואול אויז דויאן קענין · אונ' לזו ווייטר אויף אלי (אלבות) · הי
אויף פר פיגטן זיך דיזא גזאגטן לון ראט הויז אונ' בעטיטן אום (אוריענ
ווענליש אן זיא אויך נאך לנגן בירעגקן צו גיטטנדן · נאא זיא וואא ־ן איינ
נאך דעם אנדרן אויף דעם קניפל גיזעצט · אונ' ליסן זיך גלייך ווייא דיא
ראטט הערן דעם אורדענטליכן וועג ארויף ציהן · נון וואר עט דט איינ
פון זיא דש ווארט טון זאלט · דרום פינג אן דער אעסר שלייפיר נאך לנג
[לעווירעלן] קיגן דעם [שולטים] אן צו רידן · איר דרייא גיזאגטן ·
איך קונטט רייכיר אעמיר שערין אונ' בייל שלייפיר מיט איינס רונדן של
שטיין · אונ' איין גיזעל היכטן אויף גידרוקטר · אונ' פארן נידר גיבוקטר
שטרויא אונ' העקסיל שניידר · זאאפט דען אויך הויך שטייגינדרין · אונ'
אום פאר לאגטן שארין שטיין פעגיר · קואן אי״ז ווייטי לנדי צו אייך
אן זו הער [שולטים זייפריד לעדיל] דער זיין (חזיר) האדין שטמרק
באאן קען · אונ' דער זייני [ת״יר] ב״טט וואול שטעקין קאן · אונ'

איין

איין גוטר מיט ברודר פֿון דיא [חוירים] איז · אלז ער אביר ווייטר
לידן וואלט · וואר ער פֿון דעם טייל טש'ין דעם ער אויך זיין רוקין האט ·
איבר וואגן · אונ' טעט היכטר זיך פֿאלן · פֿון דעם ראט הויז ארונטר דש
ער דש רידן פֿר געסט · אוב ער זיך וואול ווידרום איין ווייניג ערוואנטרט ·
אונ' גיבעטן וואר : דש ער זיין אן גיפֿאנגני רידן פֿארט פֿירן מעכטי ·
אבר ער קאנט זיך פֿר גרוסי שמערצין ניט רירן · ווילכן דיא הערין
שילדבורגר הירויז מערקטן דש ער איין ריפּ איין שטיקן גבראכן האט ·
אזו ביפֿילרטן זיא גיטווינד איין ראט וויא מן אים קען גיהאלפֿן ווערן · אזו
ליהטן זיא אים ווידר אראויף אונ' דא ער אויבן וואר · ליסן זיא אים ווידר
ארונטר פֿאלן אום דאש דיא ריפּן ווידרום צו רעכט פֿאלן מעכט · היר
נאך ערמאנטן זיא אים ווידר אמאל · אונ' זאגטן ער זאלט דאך איין זיין ריד
פֿארט פֿארן · זיא בקואמטן אבר נור אנטווארט דש עש אים איין זאלכן
שרעקן אנטפֿאלן וועדי · אלז זיא דיזש פֿר נאמן ליפֿן זיא אלי הרבייא
אלז וועז זיא (משוגע) ווערין · אונ' ביגינן מיט טיפֿלן · האקין · אונ'
גראבן אויך אנדריווערק לייג · אן דען אורט דא ער אהין גפֿאלן וואר :
גנן פֿלייסיג צו גראבן · אב זיא אויך זייני ריד דיא אים ענטפֿאלן וואר[ן]
ווידר פֿינדן קענטן · נאך דעם זיא נון עטליכי קלאפֿטירן טיף גיגראב[ן]
האבן אונ' דאך ניקש גיפֿונן טעט עש זיא זער וויא · דאש זיא זיי[א]
ארבייט פֿר געבינש אנגטאן האבן · אזו ווארן זיא זיך ביראט שלאג[ן]
אום דש לאך צו עטוואש אנדרשט צו גברויכן · אונ' איין ברונין דרויז צו
מאכן · וויל זיא אבר ניט ווישן קונטן וויא טיף דער ברונן זיין מוז · אזו
ליגטן זיא איין שטאנג איבר דש לאך · דא זיך דער עלטשטר פֿון זיא אן
הענגיט מיט ביידי הענט · דער אנדרי האלטיט זיך אן זיינן ערשטן זיין
פֿים פֿאשט · דער דריטי ווידרום אן דעם צווייטינש זיין פֿים · אונ' אזו
פֿארט · דא מיט זיא אויך זאלכר וויש רעכט ערקונדיגן אונ' ערפֿאהרן
מעכטן וויא פֿיל מאן דיזר ברונן אייגינטליך טיף זיין מוזטי · דאך וויל עש
ענטליך דעם איברשטן צו שווער גיווארדן איז : אזו האט ער זיין אן
הענגנדיגי (חבירים) צו גרופֿן · איר ליבי הערין האלטט פֿאשט איך מוז
אמאל אין איין ענד שפייאן · אלז ער נון אין דיא הענד גשפייאן האט
אנטגינג אים דיא שטאנג · אונ' ער פֿאליט מיט אלי זייני ראטש הערין
אויך אייגנס הויפֿן צו בודים · נון מן ליהט זיא ווידר מיט גרושי מיא הר אוי[ז]
אונ' זיא האלטטן בלד ווידרום ראט וואז מן מיט דער צו יט גיגראבני ערד

אהין

שילדבורגרש קורצווייליגי גישיכטן

אהין זאלטן · נאך לנגן אום פֿראגן גיבט איינר צו ראט · מן זאלט איין
לאך מאכן אונ׳ דיזא ערד דריין פֿילן · אלז זיא נון היר אויך זיך אן אנדרר אן
ג עהן האבן · אונ׳ דיזא זאכן וואס ווייטר נאך גידאכט · אזו האט איינר
אן גפֿאנגן · איי אזו זאלן איר אהין טאן דיזא ערד וועלכי איר מיט דעם
לאך ווערן גראבן · אבר ער האט גלייך דארויף דיזי אנטווארט ערהאלטן :
איי זייט איר ניט גרושי נארין · מן מוז דש לאך דעשטא פֿיל גרעשר מאכן
דא מיט אויך דיזא ייענגי גיגראבני ערד דריין גיט : דא דיזא דרייא מא
גמאכטן דש הערטן · וואלטן זיא ניט לענגר דא בלייבן · זונדרן זיא ציהטן
(בחרפה) ווידרום אוועק · ווייל זיא זעהטן דש זיא מיט אירן פֿר שטאנד
קיין זאלכי צייט פֿיל צו גרינג וואַרן · אלזו מאכטן זיא זיך ווידרום אויף דען
וועג · אונ׳ אלז זיא נאך פֿיל בשווערליכן רייזן ענטליך צום אירן (אלך)
מיין [שלאראפֿן] לנד אן גיקומן זיין · געבטן זיא אים פֿון אלים בריכט :
וואס צו שילדבורג אזו וואל זיא זעלבשטן געזעהן · אונ׳ אלז דורך נאך דענקן
מיט אירן ברייטן פֿאר שטאנד אויף דעם קערך הוין פֿון דיזא שילדבורגר
(חלאות) ערקונדיגט האטן · געבטש דען פֿאר שפרעכן דש זיא מינש
קינפֿטיג נאך איין מאל דא אהין וואלטן . אום זיך נאך מער פֿון איהרי
גרושי קלוגהייטן ביריכט צו מאכן :

ראש ערשטי קאפיטל

**פון דעם אורשפרונג · הער קומן · אונ׳ נאמן דער שילדבורגר
אין (מיסנאפאטאמיע) גילעגן :**

עש האבן דיזא אלטן פֿאר פֿיל הונדרט יארן איין הערליכן שפראך
גיהאט · וועלכי איהרר ווארהייט האלבן אויך נאך צו דיזא
אנדרן צייטן ביליך געלטן זאל · אלז פֿאלגט :
ויא דיא עלטרן זיין גיזינט · אזו איז אויך גמיין דאש קינד :
זיין דיא עלטרן טוגנט האפֿט · אזו איז היר דער גלייכן קראפֿט :
ויא דער בוים איז אזו איז דיא פֿרוכט :
ויא דיא מוטר איז אזו איז דיא צוכט :
ליהט דאך איין גוטי קוה : וואל איין גוטיש קאלב דער צו :
אונ׳ ווער דא האט איין אדלירש מוט · בלייבט טוגנט אויז גיברוט :
זיך ביהאלט דש מיט פֿלייס · ווענשט אן ניקט מווערט ניקט ווייט :

דייטש קען מאן פֿון דיא שילדבורגר וועלכֿט פֿאטר זאגר הינטר [קאלוק] אין דעם גרוסן אעלכֿטגוקיניגרייך (איסנאפֿסטאאילו) גילעגן : צו אירן גרוסן רום אונ' עהרן · אויך וואל גיזאגט אחג · ווערהן דש אליר אמסין דערי זעלביגי ניט אליין אין אירן ליבן פֿ"ר עלטרן פֿ"ס טאפֿין טרעטן זיין · זונדרן אויך אין לנג דריגן פֿר בליבן אונ' ניט אב גוויכן · ביז זיא דיא גרוטי ניט דא פֿון אב גיטריבן האט · אונ' זיא גיצוואונגן דש זיא איין אנדרן וועג האבן אוזן נעאן · וויא איר קערצליך פֿאר נעאן ווערט · אונ' צו וואר איז עס גישעהן אונט צו איין אויגן טייליכן [עקסעמפיל] · דש איר אויך אונזרי ליבי אונ' פֿרומי עלטרן · אין גוטי זיטן אונ' טוגינט נאך פֿאלגן · אונ' בייזוויילן אויז דער ניט אן טוגינט אמאכן זאלן :

צוואהר מאז איר מן דעם גאיין גטרייא אונ'רעדן וועלכי פֿון זיא אין גנלן זנר בקאנט איז · וויילן מן ניט אליין דיא לייט ניט אעהר פֿר הנרן זיין · זונדרן אויך דיא טריפֿטן : אין דעם אום גיהייארן ניט פֿיימר צו שילדבירג זיין וואררן פֿר ברענט · גלייך וויא ווייטר בטריבן איז · איך ווערן אויך בפֿינדן דז איר ערשטי עלטרן אויז גריקן לנר הער קואן · אונ' פֿון דא זיבן ווייזי איינשטרט אב קואטט זיין · וועלכֿט דען צויט אובן גזעלין טפראך אויט אירי הודלי סארט אונ' הייליגי וויזהייט · וויא אויך אויז דעם גריקישן נאאן איסנאפֿסטאאילו וועלכֿט צו זאגן איז איין טוועליר אדר איין פלאפלר : וויא דיא גריקן גאייגלך זיין · דאך וועלכֿר אביר אונטר דיא גזעלטן ווייזי איינשטר קיגן זיין פֿאטר אום דנק באר גיזוען · וואר אלז איז · ער קען איסנאפֿסטאאילו גליגן : אונ' זיך דא איט ווייב אונ' קינדר נידר גזעלט אונ' אן זייני קינדר נאך זיין טוט אלט נייאי אין וואנר דאט לנר הינטר לאזן האט · טון אן זייני קינדר איז וואר גווארדן · וואט אובן טטיט אונ' אין נאך אין אנדר טפריך אורט בטטיט אלט פֿאלגט

דער זפיל תאלט ניט וייט פֿון שטאם :

דאש קינד בהאלט דעם אוטרט נאם :

נון ווייל זיא אלזו אירי פֿעטר פֿון וויזהייט אונ' פֿאר שטנר נאך פֿאלגן · זוא אולטן זיא אלט קינדר דיא זיך אין אאל גברענט האבן · אונ' איט טארן קלוג זיין גווארדן · דען דיא גריקן וואורן זער אום דאנק באר קיגן איר עאוולטעטר : דש זיא פֿיל פֿון דיאן זעלבגי · ענטוודר גאר גיטיט

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

גטיט. גלייך זיא דיא העררן [אלטייאדים אונ' פאקיאן] גטיט האבן.
דיא פערשטן ליקורגוס: טעמעאוס. סאלאן. אריסטירוס. או
טעאיסטאקלים. וועלכי אין עלענד האבן ווייכן אונן אנדר אנדרשט וו
איר לעבן דורך געבראכט האבן. דרום וואָרן זיא אייניג אין דיזן לנד
בלייבן אונ' גיוויזי ביטטענדיגי וואוננג אויף צו בויאן. אום זיך פון דער
פעלד ארבייט. אונ' פיך צוכט צו ערנערין. אונ' דא מיט פר גיניגט
צו זיין אום בייא אנגדר צו בלייבן. אונ' מיט פרעמדי גישטעפטן גאר ני
אודר דאך אזו ווינג אלז נור מיגליך אויז זיך אב צו האלטן:

דאש צוואייטי קאפיטל

פון דיא גרושי וויזהייט אונ' הוכין פר שטנד דער שילדבורגר
אונ' וויא דערינט ווענן פיל פון זיא בייא קיניגן אונ' קיסר
אום ראט אב גפודרדט זיין. אונ' אין וויכטיגי זאכן פר
שיקט ווארן. דא איבר זיא צו הויז אין שאדין גקומן זיין:

אלזו דער ערשטער שילדבורגר איין הויך וויזר אונ' פאר שטענדגר
אמן גוועזן איז. אז אן וויסן דט ער אויך זייני קינדר ניט וויא
דיא אונפר נופטיגי (בהמות) אויף גלוגן. זיא פיל עלטרן צו טאן פלעגן.
ער איז פיל מער זארגר צו וייפיל איין שטרענג ווירדיגר פאטר גוועזן. דער
זיא ניקט בייא צו גלאבן האט. אונ' וויל ריין וואר בוואוסט. וועלן דיא
איטר דיא אויף זיכט דער קינדר אליין איבר געבן. דיא עלבן גערן צו
פר וואר לויזן אונ' פאר ליהן פלעגן. דעטט ווענן האט ער אלי זאָרגן
זעלבשט אויף זיך גנומן. אונ' זיא צו אליים גוטן גלערנט אונ' גפירט האט:

נון וויא דיא רעכטי אונטר ווייזונג. צו וועלכים דיא נאטור דעם גרונד
ליגט. זער פיל טוט. אונ' דט איין אמל אן גפאנגני זאכן צו פול
קומן הייט ברענגט. אונ' אים איין נאך גיבט. צו אמל ווען דז לערין אונ'
לערנן. וועלכש אלי צייט בייא אנגדר זיין אוז. אין דעם פונדאמענט.
וועלכש דיא נאטור אין אן פאנג געלייגט. אונ' אן אנגדר דיא הנט ביטן
אונד זיך איינס מיט דעם אנדרן גלייך אם צו אנגדר פר בינדט. אלזו זיין

אויך

אויך אונזרי העלין שילדבורגר · דורך זאלכי טרייאי אונטרווייזונג · אונ׳
איינגי פלייז מיט גלויבן אונ׳ טוגינדן · פאר נעמליך מיט זעלכי ווייזהייט
בגאבטן אונ׳ אויז גירישט וואורדן · דאש זיא דש זעלביג אלז איין דיא
אעלט ניאמנד פון דיא קלוג גפרייזיגי פאר גינג · וויל פאר שווייגן צו פר
גלייכן זיין געוועזן :

דען דיא קלוגי לייט · וואורן צו דיא זעלבגי צייט :

נית אזא גיזיין · וויא זיא יעצונד אונטר אונש זיין :

עש איז וואר איין איידר אונ׳ גיווייגליך דיא גרעסטי נארן פר קלוג
געלן געהאלטן וואורין · זונדרן זיא ווארן גאר דין אונ׳ טאאל גיזאמט
אונ׳ ווען זיך איינר אונטרשטעקט האט · אונ׳ זעהן לים · דאז ווארט עט אום
דעם זעלבן גאר ווין זעלזאם דינג · דא איבר ווערט בקענט דער רום
אונ׳ דש לוב פון הייכן פאר שטנד דער שילדבורגר בלד אין אלי אום ליגנדי
שטעטן · אונ׳ וואורט אן פירשטן אונ׳ העררן בקענט גמאכט · דען זאר
ווארן הערליכש ליכט · זיך ניט לייכטליך פאר בערגן לאסט · זונדרן
אלי לייט ערפאר לייכטיט אונ׳ זייני פונקין פייאר פון זיך ווערפט :

אלזו דא איבר פון קיסר · קיניגן · אונ׳ פערשטן · שטאטליכי
באטן צו זיא גשיקט האבן · וועגן שווערי אונ׳ לייבל האפטיגי
זאכן זיך ראט בייא אירי ווייזהייט צו הולן · וויא דען אויך אלי לייט גוטר
ראט בייא זיא איבר פליסיג צו פינדן געוועזן איזט · ווייל זיא מיט אלירלייא
(חכמות) פול וואורן · אן בפינד אויך ניט קיין אמאל דש אירי גטרייאי
ראט שלעק דיא זיא גיגעבן האבן · ווער אהני ווידר בוריכן אונ׳ פרולכט
אוב גיגנגן · אונ׳ דש יעניגי דרויף גפאלגט ווער · וואש אן גזאגט העט ·
אלז אן איר ראט גפאלגט אונ׳ נאך גזאגט האט :

רן זאלכיש ברענגט אן זיא נאך אין איין רעכטן לוב בייא יעדרן אמן צו
שעצן · אונ׳ איין גרושן נאמן דורך דיא גאנצי וועלט · אויך וואורן זיא
אר זער רייכליך מיט גאלד · זילבר : עדיל גשטיין · אונ׳ אנדרי
קעשטליכי זאכן · וויא זיא וואול ווערט וואורן : דען דיא (חכמה) וואר
זעלביג אלז ווייט העכר גישעצט אלז אילונה :
גלייך צו שילדבורג דש שפריך וואורט גשריבן שטיט :

ווייל דיא (תאוה) אלש אנדרי אן פיל איבר גיט :
וויא דיא העלי זון אין אירר קלאריקייט .
אונ' דיא שטערין פון גאט ווארדן גיצילט .
ער אויך אן דיא היכשטי אויך דער וועלט דר ווילט :
ער אויז פרייא שין רייך אונ' גיערט .
טראגן אין קיניג דער עש איס ווערט
דיא גרושי וויז הייט האט ער אן דיא שילדבורגר פר ערט :

דא איבר קאם עש דא צו . דז דיא פערשטן אונ' מלכים . זין
! קיינש וועגש ענטראטן קענטן . אונ' וואלטן זיך דיא לייט ניט גיבן
אפערן אן דיא שילדבורגר צו איבר שיקן . זונדרן עש בגערט יעדרר
דיא פערשטן . אין שילדבורגר פערשונהליך אן זיינר טאפיל צו האבן
דא מיט ער זיך בייא פאר פאלינדי זאכן . בלד מיט איס אויש רידן
קענן . וויא אויך איינס (מלכות) ניקט לירליכר אן שטיט . אויך קיין
גרעשיר אונ' טרייאר (אוצר) האבן קען . אלש דיא (חכמה) . אונ' כ
וועלכיט דאש האלטשטי גוט זאז דער מענש אין דיזן לעבן ערלנגן קען
גלייך (שלמה המלך) צו גאט גבעטן האט נייארט אום (חכמה) . אונ'
דער נאך גהערט אן צו זעהן דש אין אידרר מיט קלוגי לייט פלייסיר
אום גיהט . אונ' אויך אירי ריד וואול אכטונג געבן אונ' זיך מיאר פון
זיא גוטי ראט טאחק ברינגן זאל . דען דש טפריך ווארט גיט :
אין מענש גוט אודר ביז ווירד .
נאך דעם איס דיא גזעלשאפט פירט :

נון אום אובן גמעלטי אורזאך ווילן . ווארן פון דיא שילדבורגר
דייזיק . בלד יעניר . פון הויז אב גפאדרט . אבר' זיין אויך
אזו פיל ניט גוועזן . דש איינר פון דעם אנדרן העט(ם בסעטטירן
אונ' אן זיין שטאט שטעלן קענן . זאז קאם עש אין קורצן לייט דא
דש טיער קיינר מער אין הויז בלייבט . זונדרן אלי פון אירן הויז ארבייט
נאך (מלכים אונ' שררות) צו וואורן . אלזו מוסטן דיא ווייבר אן דיא
מענירש שטאט דען פעלד ארבייר . דאש פיך . אונ' אנדרי דינג
דיא זאכטן אין וואן אין אכט נעמן מוז . האבן זיא אוזן אויך זיך נעמן
וועלכש זיא דאך ניט אזו גאר אום גערן גטאן האבן . ווייל זיא
אירי מענר אלי לייט נאך דעם בארט גרייפן וואלן , היר דורך
דען גוואלט אין דיא הענד בקואן : אונ' דעם אובר אאן אין הויז
דער ווייל טפילן קענטן :

אבר ווא עס נאך הייטיגש טאג דאש שפריך ווארט גיט · דאש
ווייבר גווין אונ' ארבייט · דיא אבער דען קאפן פאר דריהט ·
אונ' קומט איאר צו שטרייט · דז אלש איז נור נארהייט : אויב שון דורך
זיא וואש אויז גריכט ווערט · אבר דאש הויז ווערט אויז גליערט · אונ'
אלש איז פר צערט :

אלזו קאנט עס צו שילדבורג אויך ניט וואל אנדרשט גיהן · דען אויש
אנגיל דאש בויאן בגינן דיא גיטיה אונ' פעלדר אב צו נעאן · אונ' אויז
זין אירה נאטוהר צו קואן · זינט אל דז הערין פום שטאט וועלכי אליין דען
אן קיר רעכט דינן דאר אוין ניט גישפירט וואדין · אונ' דאש פיך דיא
זונשט ה ארך דוז הערין אויג רעכט פעט ווערן · וואדן אגיר · אונ'
פר ווילדיטין · אלי ווערק ליג אונ' גיטער · וואר צו בראכן · אודר
אב גינולט · אונ' גיקט ווידר דא אן פר בעשירט · אונ' וואלכין דז ערגשטין
אוי דז דיא קינדר אונ' הויז גינג אום גיהארזאם וואדין · אונ' וואלטין
אוך ניט אער גוטן טון · ען זיא ברידיטין זיך זעלבשטי וייל איר הערן אונ'
איינטיר ניט צו הויז וואדן · אונ' אן גלייך וואל אירר ניט איטין קונט ·
וואז טוגר עס זיא יוזא צו · דז זיא אין דעסין איינשטר ווערין · אונ' וויל
דר פרואי שילדבורגיר איר ווייבר גלייכזאם נאר אין פינגר בריית פֿ ון דען
הויז רעגירונג איבר געבין האטין · זא איס ברויכטן זיא דיזי גיגעבני
פרייהייט אלזו · דז זיא פר איינטין זיא ווערין אליין הער אין הויז זיין ·
אונ' זיא וואלטין אזו גוט אלש דיא אעניר דיא הויז האלטונג פירין · אבר
זיא פר שטונדן דז הויז וועזין גאר ווינג · דא הערט אן זיך ניט צו פאר
ווונדרן וואדום בייא זיא אליש אין אב וועזינהייט זא אום אורדענטליך א
גינג · גלייך דאש שפריך ווארט גיט :

דעש הערין פום דען אקיר דינגט :
אונ' דעסין אויג דאש פיך פר יונגט ·
יא וואו דער נאר אין ווערטלין זאגט :
דא בלייבט גיהארזאם קנעכט אונ' אגט :
הין קינדן וואו ער ניט קואט אהין ·
דא איז אער שאדין אלש גווין :

דאש אלזו קורצליך פון דער זאך צו רידן · דיא פרואי שילדבורגר
וייל זיא אויטלכן אאן געערין דינטן · אונ' אליש וואש אום דיגטיג
ניט אויט גאיין אום דאליבה געלרט וילן זאגדרן אוט ליבטי צור

דא איינמאל פֿארט · צורעכט ברענגן וואלטן: דא דורך ייעדרן פֿו
שאדין גיראטן · אונ' זיא עבין טרגינג · אלס דיא וועלכי דיא צענקירי
פֿון אנדרר זאכן צו ברענגן אונ' שלום צו מאכן: דען דז שפריך ווער הבן אי

ווער צענקירט פֿר טראגין וויל ·
קומט דריבר זעלבשט אין שפיל:
גיטרייאר דינשט גיבט ביזן לון:
אום דאנק אונ' גישטאנג קריגט אן שון:

דז דריטי קאפיטול

וויא דיא ווייבר צו שילר בורג מיט אננדר ראט האלטן אונ
בשלאסין האבן: אום אידי מעניר ווידרום אהיים צו פארדרן
אונ' דערי האלבן זיא אויך איין בריב אן אירה מעניר אב גיה
לאזין:

אלזו שפראכן דיא ווייבר צו זאמן איז עס · ניט אין וואנדרליך דינ
דז דיא מעניר אונדר דיא ווייבר · נאך דיא ווייבר אונדר דיא
מעניר הויז הלטין קאנין · ווען דיא גרוסי אום גיאאק · אום ראט
אונ' שאדין: אאפֿון זעלכי אב אונדרנג אהער קומט · דען ווא קיין אמן
איז · דא איז אויך קיין הערשאפֿט · אונ' ווא קיין הערשאפֿט איז
דא איז אך קיין (אורא) · אונ' ווא קיין אורא איז · דא טוט אין ייעדר
וואס ער וויל · אונ' ווא איידר טוט וואס ער וויל · דא פֿאלגט אן זעלטין
דען אנדרן אין ראט · ווא קיינר דער אנדרן פֿאלגט · דא קומט זעלטי
גוטוואס רעכטר ויש · עס איז דאך אל צייט אייר דען אנדרן דיא הנ
גרייכן · אונ' דיא ארבייט ווען זיא ניטיג איז אב צו טאן · וויא אין
דער וואל בשטעלטין שטאט גירעכנורג דיא הנט ווערקר פֿלעגין צו טאן ·
אביר דער קיגין ווא קיין ווייב איז · דא האטדער אמן קיין עני אונ'
רעכטי הויז האלטונג · אונ' ווא דער אמן קיין רעכטי הויז האלטונג האט
דא איז ער אין דער וועלט ווייט צורישטיגי אונ' צידרליכי הויז האלטונג טוין גשלאג
דען ווען דער האגיל אין דיא קיך שלאגט · אזו האט ער איבר אל גיטראפֿן
אונ' וויל איך דער קינדרן געבט אונ' אנדרי זאכין אין דיזן אורט ניט
גידענקן · אוגין איר וואל דז שפריך אלזו זאגין:

וואו

וואז נאר איין מאן איז · אונ' קיין וייב:
דא איז איין הויבט · דאך אנדר לייב:
ווען דא וייב: גווינט דעש מאנש ברויט ·
זא איז עז אין לייב · דארמן קיין הויבט:
אונ' וואו דיא וייבר לויפן אויז ·
וואש פארין איז אין דז הויז ·
דאש טראגט אן הינטן ווידר אונ יט:

רא העד · ווייל קיינט אנדר דאש אנדר ניט בשטיהן קען · דרום אזו גטיכט עט דש אייאר לויינט דז אנדרי ביגערט · פאר לנגט · אוליט · אונ' צו זיך נעמט · אום אן גיזעהן דז זיא אפט איט אנכדר אום איינט ווערדין · אונ' ענטוועדיר דער אזנדאש וייב אויט דען הויז יאגט · אודר דאש וייב דעם מאן אין דר (אלחאה) טרייבט · דז דיזאם אלזו איז אונ' ניט אנדרשט · זאו איז אויט דעם היר נאך פאלגיט · גימוג זאם אב צו נעמן · דען אין דיזא בטראכטונג דעט אום גיזאק · אזו אויט דער טולדב רגיר אב מעזינטהייט טעגליך פיל זאכן ער פאלגט:

נון קאם ענטליך דיזא גנלי גיאיין דער וייבר ווענכי אין דעסין דאש רעגיאענט פירין · צו זאאן דיזא וואול פארט וויג טבלפר אוטין אום גיפאר נאך ביזענקין · שפרעכן זיא אלזו ווייל איר צום טייל אויז גליטכן טאדין אונ' איס דער נאך פאר צו קואן · אודר גוט צו אאכן · דא איט גלייך וואול ניט אליין אונזר גיטר אה כ' האנטירונג אב נעאן · אנדרן אויך אונזרן אליר פר דערבין אונ' ענטליכר אונטר גנאג גיטיט אעבטן ווערדן: נאך לאנגין גישנאטיר אונ' גישוועלי וואדין זיא לסון דער זאכין איינט · זיא אירי אעניר ווידר אב פאדרן אונ' נאך הויז צו דען אירינגי רופן וואלטן · זאלבט דאטט ערקענטניס אבר איכט ווערקן צו ריכטן: לאטן זיא אלזו בלד איינן בריב אאכן אונ' דארך גוויטי באטן אן אלן אורטן אונ' ענדין טיקן · דא זיא וואוטטן דאט אירי אעניר וואדן · דען בריב צו בטעלן · אלט פאלגט:

דאש פירדי קאפיטל

אב שריפט פון דען בריב וואש דיא וייבר צו שילדבורג אן אירה מעניר אב גישיקט האבן:

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

מיר דיא יאמרליכי ווייברליכי גיוויין צו שילדבורג · ענטביטין אייך
אונזרי גיטרייא הערצן ליבה מענר (זעמטליך אונ' זונדרליך
אונזר גרוש · אונ' טוהן היא מיט צו וויסן · דעם נאך אונזר גאנץ
גיזעלשאפט מיט העכשטר ווייזהייט אונ' פאר שטאנד זיין בינאבט · אונ'
דען פאר אנדרן מענשן גיזעגינט זאן זיין · אוך פאר דיא (אלכים) ·
פערשטאן אונ' הערן ניט אויז אוש רמש פון אייך צו הערן · זונדרן אויך
דער זעלביגן אין אלר פאר פאלגין גישטעפטן אייך צו גיברויכן · אונ'
דעש האלבן אייך אלי צו זיך פון הויז אונ' הויף · פון וויב אונ' קינדר ·
אב האלטן · אויך שון לאנגה צייט ביא זיך ביהאלטן האבן · זולכיש
איז אייך אונ' אונש אלי · אוז אמאל אן דיא הייאשי אלש פרעמדי גיוונזאם
בינאמט · איר שטיהן אבר אין זער גרושי זארג · עש מעכטן אייך
דיזי פאר נעמן שטאנדש פערשוהן ענטליך מיט גאבן אונ' פר שפרעכונג ·
דיא ביא אלכי פערשוהן זער גרוש אונ' גוט זיין · אויך זאלכר גשטאלט
אייך אין נעמן אונ' בשטריקן · דז איר אונש לעצט גאר ניט מעהר אב
קומן קענט · זונדרן אין דיא פרעמד ביא זיא צו בלייבן אונ' לעבן אונ'
שטערבן מוזטן · ווא וואל איר אייך אילנגר פרעמדלינג זיין · אין דעם
איר וייט פון הויז אונ' האף · וייט פון אונש אונ' אייערי ליבה קינדרליין ·
וייט פון אליס ווש אייך ליב אונ' אן גינעם איז · וייט פון אייער ראט
הויז אייער לעבן צו ברענגט · איר בריבטן אייך אבר היר מיט · אונזרן
צו שטאנד דש דורך אייער אב וועזינהייט אונזר זאכן צו הויז ווערדר גירהטן
נאך גיהאלפן איז · זינט אונש אלי דינגן אין אב גאנג קומן · דאש פעלד ·
מיט וועלכים איר אונזר נערונג האבן · פאר דערבט מיט איינגאל
דעם בויאט · דש פיך נעמט אב אונ' פאר ווילדט · דש הויז גיזינד
ווערט אום גיהאר זאם · דיא קינדר וועלכי איר מאטי מיטר גיווייניגליך
גאר זער צו גוט זיין אונ' זיא ליב האבן · אש ווערדין זיא אונטווילגן · דיא
אנדרייאום דוא דיא איבר אייער אוועקזיין פון אונש איבר קומט · וואלן
איר טויגן · אונ' ראט ניט בידענקן · קענן דז אונזר גזעלשאפט דער
שילבורגר וועלכיש נון אזו פיל יאר לאנג גיוועזן דש האט נון דא דורך אין אב
גאנג קומט · אונ' אז ט אלגנג דער קליין הויז האלטונג אום לעבט גאנץ
אב אונ' אונטר גיט · נאך דעם נאך האבן איר אין בטראכטונג דיזר אונ'
אונ' אנדרי אורזאכן ניט קענן אונטר לאזן · אייך היר מיט אייער בירוף
אונ' ראט צו דר מאנן · אונ' צו ערמאנן דז איר דורך מיט דעם ערשטן

וירדום

ווידרום אהער נאך הויז קומן זאלט · וועלפֿיש דען איר אונז אונזפֿיג
דעטשטא אבער אונ' אידר אן נעאן יאר' טון ווערט · ווען איר בטראכטן אונ'
ביא אייך זעלבשט איבר ליגן זעלט · וויא אזו גאר אונז ביליך איר אוראי
וויבר פֿון אייך זיין · דיא איר אונט נאך אייערן לו זאגן אונ' פֿר שפרעכן
טרייא אונ' גליבן לו האלטן שולדיג אונ' פֿר בונדן זייט · קונזיין איר אוי'ן
לנגי לייט זוא גכן פֿר לאזן · אלט ווען איר איט אנכדר ניט אאאל עטוואש
נושיקין · נאך לו שאפֿן גיהאט העטין · דא איר דאך אייער אייגן פֿלייש
א.כ' בלוט אונטר אונזר הערלן גיטראגן האבן · אויז עט דען נון ביליך א.כ'
דורך דיא נאטור זעלבשטן איין גיפֿלאנלט · דז אויך אונז פֿאר נופֿטיגי
(חיות) איר גלבט אונ' גיזעלטאפֿט ניט איבר געבן נאך פֿאר לאזן טון ·
וויא פֿיל אבער גיבירט עט אייך פֿר מפֿטיגן אענטן דער איט (חכמה)
לו כ' פֿר שטאנ' ביגאבט איז · בייא דיינר גיזעלן לו בלייבן אונ' דער
זעלבי גיטרייאי הילף אונ' בייא שטאנד לו טאן · וויא אזו גאר אונז ביליך
אונ' ווידר דיא נאטור איז עט · דז איינר זיך זעלבשטן זיינה לייטליכי
וואל פֿארט אונ' אוהי' פֿאר זויאכט · דאט קענט איר וואל דענקין ·
וויא קענט איר דען אונט · אונ' אייך זעלבשטן פֿר לאזן · זינט פֿון
זעלביגט מאל אן דיט איר אונ' איר איין פֿלייש זיין גיווארדן · בידענקט
דאך דיא קינדר דיא איר איט אנכדר גיבארן האבן · דיא נון אן פֿאנגן
לו פֿרלאגן · וועד דאך איר פֿאטר איז · אנ' וואו ער דען אויז · וואט
איינט אויר · וואט זיא אייך פֿאר איין גרוטן דנק זאגן ווערן · ווען
זיא דר וואקסן זיין · אונ' פֿון אונט פֿר נעאן ווערן · וויא זיא פֿון
אייך טרוכט אונ' הילף לויז פֿר לאזן זיין · אונ' אן אונט דאט פֿאר
דערבן אונ' אונטר גנג שענדליך פֿאר גוואפֿן ווערט · איינט איר
ניט דז דיא נאטורליכי ליבטי אזו זיא לו אייך טראגן · היר דורך
אב נעאן אונ' ענטליך גאר פֿר שווינדן ווערט · אזו אויז אויך פֿר ווא
דט גליק זעהר אונז בשטענדיג. אונ' פֿר קערט זיך בלד · ווישט איר
ניט אבר דען זין רייכן שפראך · דער אין אייערי דאט קאאר אן דער
וואנט גשריבן שטיט :

יונג פֿרויאן ליב · אונ' רגין בלעטיר ·
דער הערן גונשט · אפריל ווטיר :
פֿאלטי ווערפֿיל · אונ' קארטי שפיל ·
פֿר ענדרט זיך · זער אופֿט אונ' פֿיל :

שילד בורגיש קורצווייליגי גישיכטן

פאר אייגט איר דען דער פירשטן אונ' הערן גונסט צו ערבן. אונ' דש זאלכי קינן אייך אלי צייט גלייך זיין ווערט. דיא אלטי הונט ווען זיא זיך איר צייט לאן. אונ' לוב גיארבייט האבן. אלזו דש זיא מיט אירה טשוואפי נעבן דיא האזין ניט מער קענן האלטן. און פלעגט דער יעגיר אין דעם ערשטן בוים דער אים פאר קומט זיא אויף צו הענקן. א' כ' ז' ג אירי טריאן דינשט דא מיט צו בילוינן. אך וויא פיל ניצליכר אונ' בלי כר ווער עס אן אייך ווען איר דר היים צו הויז אייער זעלבשט אייגיני זאכן אונ' האנדיל נאך גינגט. א' כ' אין גוטיר פרייהייט. רואי אונ' פרידן לעביט. דיא פרוכט פון אייער גיטיר זעלבשט גיניסיט. אונ' אך אייך מיט אייערה וויבר אונ' קינדרן אונ' אנדרי פריינט דר פרייאט. אונ' אוב שוין אלזו דז אן פרעמדי לייט דר נין אונ' העלפן זאל אונ' אם דז איר דיא אייריגן דאריבר ניט פר לאזט אזו קענט איר דאך זאלכיט וואל אויך דיזי אנגיר שון ווער אייערר בידאכן' דער קאן אייך וואל צו הויז פינדן. אונ' ווען אמן אייך ניט זוכן וויל. זא אז ער אייערר גוויסן ניט פיל זונדרליך פון ניטן האבן: זאלכיש אליש ווערט איר לייז וועניר פיל בעסר בטראכטן. אלס איר עס טרייבן ועלין אודר קענין. יוהה דז נאך פיל מער אורזאכן אלס איר דא גיזאגט האבן. דיא אייך צו הויז קאנבייוועגן. דריגן אונ' טרייבן זאלין. וואזאיט איר דיזין בריב עלים אונ' האלטן ווערין. דז עס ווערט דיזי אונזר פרייא הערליקייט ביי אייך זא פיל פלאן אונ' שטאט פינדן. דז איר ווידר אויף האלט אהיים קומן ווערט. ווא איר ניט באלד פרעמדי פעגיל אין אייער אייגין נעסט זעהן אונ' הערין וואלט. דז זיא צו אייך שפרעכן. פאר דיא טיר אויז דרוישן. דרום זייט פאר שאדין גיווארינט. אויז גיגעבן אונ' מיט אייערן זיגל צו שילדבורג גיזיגלט אונ' גישריבן אין העלין ליכטן טאג אים יאר דער שילדבורגר רעכנונג: דען פריאז אפריל

95627

אננא

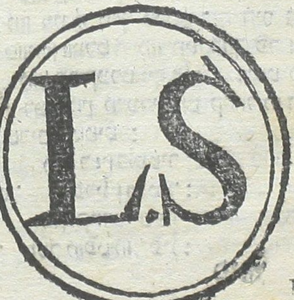

אין נאמין פון אלי וויבר
פון שילדבורג אורבאן
קווערליוויש פיצי ריכטר
אונ' קערכין שיארד
אלהיר :

דאש פינפטי קאפיטל

וויא דיא מעניר אויף אנטפאנגני בריבן ווידרום קערטין אונ' פון אירה ווייבר אנטפאנגין ווארין :

אלש נון דיזא מעניר דען בריב פֿון איהרי ווייבר אנטפֿאנגן . אונ' דען אין האלט גלעזן האבן׳ מיט גרוסי נאך דענקן . זא וואר איר הערץ דא דורך גרירט . זיא גדאכטן זיך . עש איז גוויש וואר וואז אונזרי ווייבר געשריבן האבן . אונ' דעשט וועגן נוט ווענדיג איז : דש איר וויא איהר וויא ליבר ווידר נאך הויז ליהן . אונ' זיא נעמן באלד אב שייד בייא איהרי הערן . אום איהרי הויז זאכן ווידר אין רעכטי אורדר צו שטעלן . וויא וואול עש זיא פֿון איהרי הערין צו גלאזן וואר אבר ווען אן דיזא וואהרהייט זאגן זאל . זא גשאך עש דאך מיט גרוסן שטעגן ווילן . דען ווער וואלט זאלכי (חכמים) ניט גערן אלי צייט אום זיך אונ' בייא זיך האבן . אונ' זיא אבר פֿר שפרעכן אושטן , ווען אן זיא ווייטר בדערפֿן ווערט . זיא אוך אלט דען גלן ווילג . אונ' גערן קומן זולן . אלזו קאמן זיא דיא טילדבורגר וואול בגאבט ווידרום אהיים . דען איין (חכם) איז אלי (כביר) אונ' גאבן ווערט :

נון בייא איר צו דיק קומשט . פֿינדן זיא אין איהרי הייזר זעלבי אום רעכטיקייט אין אלי זאכן . דש זיך ניט גינוג פֿר וואונדרן העכטן . וויא עש דאך קענט מיגלך זיין . אין זא קורצי צייט . זא פֿיל העט פֿאר ענדרן קענן . אבר בדענקן זיך גלייך . וויא אין טיכי שטאט . אב זיא שין אין פֿיל הונדרט יארן אויז וואורדן גבוייאט אונ' דאך וואול אין איינם טאג פֿר שטערט קאן ווערדן . אלזו האבן יזא דאך אונזרי זאכן . אין זא לנגי צייט ליכט אין איינגי אום אורדינונג קענן קאן :

עש וואורן זיך דיזא טילדבורגר ווייבר וועגן איהרי מעניר אן קומשט זער (שמח) . דאך אנטפֿינגן זיא דיא זאכן ניט אויף איינרלייא מאניר . דען וויא זיא דיא נאטור אונ' (קומפלעקציאן) הבר אום גלייך גימאהרט אונ' גזייט וואורן . אלזו אנטפֿינגן עטליכי איר מעניר גנץ פֿריינטלך אונ' ליבליך אלז איין הערליך וייב טוהן זאל . אנדרי ווייבר אבר אנטפֿינגן דיזא מעניר מיט שארפֿי ווארטן אונ' הייסן זיא

אין טייפֿילש נאמן וויל קום זיין · וועלכיש דען לידר אלונד נאך
פֿיל ווייבר אין גיברויך האבן · אבר דש זיא זעלטן ענטוואש אנדרש
אויש ריכֿטן · ניט מער אלש אום ווילגי מעניר מאכֿין :

נון זאנשטן אן אירן הערלן וואורן זיא דאך אלי פֿרייליך. איין
טייל שטעלן פֿרייען פֿעסט אן · אונ' וואורן גוטש מוט מיט
אירי מעניר · אבר וויא דער ווייבר (סדר) איז. ווען זיא אן פֿאנגן
צו צענקין אונ' צו קריגן · זא בלד ניט אויך הערן קענן · אלזו
האלטן דיזי ווייבר אן אירי מענר פֿאר · וויא זא הויך נוט ווענדיג
וואר עש גוועזן דש זיא ווידר אהיים קומן זעכן · זא וואל וועגין
דאש פֿעלדט ארבייד. פֿיכש אונ' הויז גיזינדש · אלש אויך
וועגין אנדרי הויז האלטונג וועלכֿי טיער צו לנג שטיל גילעגן איז ·
גוא דש איז אלש שון פֿאר בייא. אבר פֿערנר זאלט איר עש ווידר
איין ברענגן · אונ' וויטר אייערי זאכֿן בעסר אין 8 נעמן · וועלכש
דען נור צו טוהן שטיט · נון דיא מענר אן זיא בייא גטרייאי ערין
פֿאר שפרעכֿן אלש נאך צו קומן :

דא אויך טרעטן דיא שילדבורגר צו אנגדר אום ראט צו האלטן ·
זאגטן זיכֿט דאך · וויא איר עש קלוגליך גינוג מן ווענדין
אעלפֿטין. דש איר פֿון דיא אויש לענדשי הערין ניט מער גפלאגט
אונ' אב גיפֿורדרט ווערדן · זאנדרן אין אונזיר רואינג אונ' והני אן
גיפֿאכֿטן בלייבן · אונזרי הויז זאכֿן אום גהינדרט קענן אב ווארטן
מון וויל עש אבר שון ציאלך שפאט אן טאג איז. אזו בפֿינדן איר
פֿר גוט אום דעם ווילטיגן האנדל ווילן · איין עקסטרי ייענירמלי
פֿר גאורירונג אום פֿון דער זאך ערנשטליך צו האנדלן · אונ' ענטליך
אלש בשליסן וועלין :

אלזא גינגין דיא שילדבורגר נאך דעם זיא מיט ווייזי ריד · וועלכי
זיסיר אונ' ליבליכֿר ווארן אלש הוניג · אונ' צו נאכֿט מאל צייט
געלדרני אונ' זילברני טיט גלייג אויך ברעגגטן · דעט גלייכֿן אויך
מיט שפייז אונ' טראנק זיך איבר פֿלייסיג ערפֿרייט האבן. אידרר
אין זיין הויז. אונ' וועלכר ניט צו גר וואכֿן קענט. דער פֿר קראך
זיך אין זייך שטרוא פֿעדרן. זא גוט ער זיא מיט דער שטרא
גאביל אויך גרירט פֿינט :

דאש זעקסטי קאפיטל

וויא דיא וויזן שילדבורגר איינם ראט האלטן· אום זיך איין נארשי וויז אן צו נעמן אונ' עש בשלאסן האבן :

אלש עש אן טאג ווארט. דא פר זאמלטן זיך אלי הערין שילדבורגר אום ראט צו האלטן אונטר איינן גרושן לינדן בוים· דען דא פלעגין זיא זיך צו פר זאמלן אן זומר· אלט זיך אן דער שאטים מיט זייני בשווארני ראטש הערן אום גריכט גזעצט האבן· דא וואושטן זיא אין קורציר צייט פיל שטרייטיגי זאכן; דיא זיך זינט איר אליר אב רייזן אן גטפנגן האבן. זער קלוגליך צו בשיידן. דען זיא ווארן זער וויזי אונ' גלערנטי לייט· דיא ברויכן זיך ניט לאנג צו בדענקן· ניט וויא ייצונד דיא ריכטרש לנג וויל גמייניגליך איבר איין זאך צו ברעכן :

נון וויא זיא אלי (אמטפטים) גטאן האבן. דא ווארן דיא גנצי געמיין אויך דא צו גרופן· אום דען הויבט הנדל וואול איבר ליגן· דש מן זיא ניט מער פון הויז אב הולין זאל. הכ' בייא דעם אירינן צו בלייבן. אויך אלש אורדענטליך איין צו ריכטן ; אונ' אב ווארטן קענטין :

אלש

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אלש זיא ערשטליך דעם אערקליך גרושין טאהן · דער בייא אור וועק זיין גוקווט אונ' ערוואקסיט · וואזל אונ' ערנשטליך איבר לייז · בייא פיל זכבן פאר גלייכין · אונ' האלט דען גיפ כדיכין טאהין קינו דער מלין · וועלכי זיא פון דיזא אויט לענדטיד ערין פון אוירין דינשט לו גניסן ה כ'אין לו כעאן האטין · אונ' ביפוכהן דז דער מן אונ' פארטייל · דען גילייטיגין טאהן · וויט כאך כיט גוט אהלין קענט · דרום לאזטין זיא כיט אום ביליך ארום פראגין וויא דאט בעשט היר אין דיזי זאכן · אונ לו אליר קליגשטן אן פראגן זאל :

דא העט איינר דיזא וויזי אונ' היך פרטטענדיגי ראט ט'אק הערין זאלין · וויא איבר דיזא פאר גליגטי פראג פון אלין טיילין הער פאלטין אונ' גלן בחכמה פאר גיבראכט וואדין :

עטליכי פור אייכטין אן זאלטי זיך פרעארי הערין גאר כיט אטי אן כעאן · אנדרן אירר גיאיינשאפט אום זיכרי א ראאך וילן זיך ענטשלאגין · אנדרי אכטיטן עט בעטיר לו זיין דז אן זיך יושט אירר כיט גאכן אונ' גאר ענטשלאגין זאל · נייארט זא טלעלט אכטווארין אונ' טלעלטי ראט טלעק געבן אעלט · דז דיזא שרים ואלכים פון זיך זעלבשטן אב שטין · אונ' זא וועגין דאט ראט געבינש וייטר אום באיהיט לאזן · כוא אנדרי ברעכגן דער גיאייכין לון לום בעשטן · אונ' געבין לוגדרי אן טלעק פאר אביר זיא דאך כיט ווייניג גיוואדן :

לעציך טפריכגט איין אלטר טילדבוריגר אוין · אונ' גאב זיינם ברעכקין · פאלגינדר גישטאלט דא פון · וויל איר היילכי חכמה אונ' גרושין פרשטאנד דיזא איינגי אורזאך אער · אום זעלכיש וילן זיא פון הויז אב גיהוילט וואדן · דא איט אן זיך איר דאט גיברויפן קענט · אונ' אביר אין איר אב וועזנהייט זיא אויך קיין פעט דא פון אין דיזא קיך וואקסט · אז גירונקט עט אים דאט אליר בעשט לו זיין · דז אן אן שטאט דער חכמה · זיך פערניר ביפלייסן זאל · היים אלז באהייט לוטאן א דר לום וויכיגשטן זיך פרובירין זאל · דען וויא אן זיא לו פאר אירר חכמה הלבן פון הויז אב גיזאן אונ' אין פרעארי לענדר בירופן האט ·· אלזו וועדט אן זיא אין קיגין טייל פון וועגין איר שטות אאול דער היים לאזן · אונ' אירדעטט וועגין זיין איינוג · דז זיא אלי קייכזן אויט גילאזין · וויב אונ' קינדר יונג אונ' אלטי הרונטר בגריפן · דיזא אליר אחודר זעלכאוישי נארטי זאכן · וואט איאר נאר אוגליך זיין לו ברעכקן וייטר

ווייטר אונגעבן אונ' אויז פירין וואלטן· וועלכיש דען איין ביטראכטונג
אירי גראשי חכמה· זיא אום דאש פיל גרינגר ווערט צו טאן זיין· דען
דאש שפריך ווארט גייט גימייניגליך· ווען עש דארום צו טאן איז· דז
מן איין נארין הובן מוז· גלייך אין איין קאמעדיא אונ' זונשט גשטלטנוס
דאז זיין קייני בעשיר דאז צו· אלש דיא גרעשטי חכמים אונ' אליר גישיקטשטי
דען עש איז ניט איין גרינגה קונשט· פאר איינין נארין רעכט אויפירן צו
קענין. דאז הערא גשילכט עש· דז זיך איינר אונטר שטיט· אביר
דיא רעכטי גרין' ניט וויש. אלזו דז ער גאר איין נאר בלייבט אל זיין לעבי
טאג· וויל דער קוקוק ביהאלט זיין גיזאנג· דיא קלאג אירן קלאנג·
אונ' דער קרעבס זיין גאנג· נון זעלכין האנדיל פירטין דיא שילדבורגר
מיט לנגה אונ' צירליכי ריד אויז· וועלכי מיר אביר אום קורצן צו מאכן
ניט ניטיג דענקין גמאכן הער צו זעצין:

דער ערשט גיאעלדער ראט· וואז פון דיא שילד בורגר מיט
היכשטין פלייס אונ' ערנשט איבר ליגטן· אונ' דעשהאלבן
מענכי מום פראגט גיהאלטן· דער וויל דער האנדיל זער וויכטיג אונ'
שווער שייניט צו זיין· אונ' אירר אליר הייל אונ' וואול פארדר דאן גילעגין
ואר· וואלט עש זיך ניט זא מיט איילין לאזין· דען אונזר שפריך
ווארט איז:

גוט דינג· וויל גוטי וויל האן·
בידענק צו פאר· אונ' וואג עש דאן:
דאש איילין עש ניט אלצייט טוט·
דרום גיא נאר זאכט· אונ' מאך עש גוט:

אביר דעם נאך ניקט איבלט ביפינדן וואר דש דרויט קומן מעכט·
וואז פון ייעדרם בשלאסן ווערט· זולכי איינונג נאך צו קומן
זיין אלי אירי זאכן· אונ' פונקטין אויך אליר פלייס· אונ' דאז באלד דש
אן נאר קענט אייליג איינט ווערקט ברענגן: אונ' דער גיאיין גינג פון
אננדר מיט דיזיר אב ריד· דז איין איטליכר זאלט זיך בזינין וואש פאר
דאז ערשטי מאל צו טון ואר· אודר בייא וועלכים שפיל מן דיא נייאי
נארין קאפין אן גרייפן זאלט:

דאך ביקלאגט מענכיר דישז הייאליך בייא זיך· דז ער ערשט
היאונדרט· אין זיין אלטי טאג נאך דעם ער דאז פיל יארן
קלוג ואר· איין נאר ווערין זאלט: וויא אויך דיא נארן זעלבשטן

ניט

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

ניט ליידן קענין · ווען מאן זיא אירי נארהייט · פון איין נארין פאר גיווארפן ווערט :

אביר זיא נעמין אין בטראכטונג ווייל דיזע אום דען גימיינן נוצין ווער · פאר וועלכים מיטלייכר אויך זיין לייב אונ' לעבן · אונ' נאך דאז פיל דראן גילעגן ווער · גערין אונ' מיט (שמחה) דער געבן אונ' ז' אויך אפפרין זאלטן · ווארן זיא אויך אל צו מאל ווילינ · פון אירר (חכמה) זיך צו ביגעבין אונ' זיא (מוחל) זיין · אונ' אוג דעם גימיינן נוץ צו גוטן · זיך איין אנדרי גיוואנהייט אן צו נעמן · אלזו האט היא מיט דיא שילדבורגר (חכמה) איין ענד · אונ' פאלגיט נון אבער דיא נארילייאן אודר דר ג'ילונג אן איר זעלבשט : אונ' זיא מאכטן בלד דאש שפריך ווארט :

נון קומט אהער איר ליבין קנאבין ·
דיא דא ביגערן פאזן צו האבן :
צו זעהן דאז שפיל ·
אין דעם איך אידווידרן געבן וויל :
דען ארט נאך זיינר ווערט אונ' עהרין ·
איר ביטן נון עש זאל זיך נימאנט שפערין :
דאש וועלט קראמאלין טוגיט ניכט ·
נאך לנדש ברויך זיך יעדר ריכט :
ווער נארש אן שטעלט זייני זאכן ·
דעם ווען איר לוג בויא אייניטשר מאכן :

דאש זיבנטי קאפיטל

ויא דיא שילדבורגיר בשליסן איין ראט הויז צו בויאן · אונ' וואש זיך דא מיט ביגעבן האט :

נאך דעם דז אום גימעלדיטן מיכטיגן האנדל ווילן · אודר וועגין דער נייאי אן גימעסטי נארהייט · דיא גימיין ווידר אאל זיך צו זאמין רויפן · אונ' ראט גיהאלטן ווער · וואש זיא אירר נארהייט פאר איין ליבליכין אן פאנג מאכין זאלטן · דא מיט דער האנדל דעשטא מיהר לויט ברעכן אונ' קונד באר ווערט · וואר ענטליך גיראטן אונ'

דיזם

דאט פֿאסט בשאַטן · דעם נאך זיא ווייטר איין אנדר רעגיאענט ·
וועגין א.ג. לעבן אן זיך צו נעמן · אונ' צו פֿירן (בריעה) העטין ·
וואָלט אן צו איינן גוטן קלוג האַפֿטיגן אן פֿאנג ערשטליך איין ראט ה
בויאן מיט גיאייניהייט אונ' קאסטן בויאן אויארן אונ' אויך ריכֿטין :
אירי נארייט"א דר טראגן אונ' ליידין קען :

וועלכר אנפֿאנג דען עבין וא נאר ניט אום גשיקט גיוועזן איז ו
אביר אלט זיא זיך דיא קלוגשטין בירונקין לאזן אונ· טן
דאט ווערק או' ארבייט זעלבשטן אן פֿאנגן אונ' וואול בגרייפֿן ·
ווייל עט נאך איין גישטאלט דער (חכמה) האט · אונ' זיך ניט ו
טיקין · דט זיא מיט אירי נארירייא הויפֿן וויש אונ' או ן' איינואו
טאגט ליכֿט ברענגטן · דען איר אן גינואן נארהייט דא דורך לייכ
זעלט ווערן פֿר ראטין · דרום האָלטן זיא דען נארן פֿיין קלוגליך · ה
דיא ארין איין צ.ט לנג פֿאר בערגין · ביז זיא נאך אונ' נאך גילעגן
העטין · אים אל גיזאך מרויט פֿליגין צו לאזן · זיא האטין אויך ו
זאלכֿט איר גיפֿאסטין ראט שלאק · דאט נייא ראט הויז בילאנגט ·
אערקליך עקסעאפיל אן אירי גלח · וועלכיר זא אייפֿריג אונ' פֿל
גיזעגן וואר דאט וא אפֿט ער נון לייטין אודר קלינגין הערט · האט
אל צייט גיאיינט · ער אוזט מיט ייין פֿאטאיליע אויף דער קאנסלרואו
דיזר אלט ער פֿון דיא שילבורגר ערשטליך אן גינואן אונ' ביר פֿינוואר
בגערטפֿן זיא · דאט אי ער אן פֿאנגט צו פרעדיגין · זיא אים
נייאי קאנסיל פֿון גוטין שטארקן איכֿין האלצן מיט אייזין וואול בשלאגי
פֿאר פֿערטיגן לאזן · דער ווארטן דיא נייאי שטארקין ווארטן ·
ער אלי צייט פֿאר ברעכן ווערט · אין זיין (פרעדיקאטיא) ד.ר לייד,
דער טראגן זאל קענן :

דיזר ראט אונ' ענטליכר שלוס וואר זיא איבר אויט זער אן גינעם
פֿר שפרעכֿין זיך אויך אלי מיט גוט ר.ו'בלוט בהילפֿיג דא צו
דען עס לאזטי זיך דיא אאל און זעהן · אלט וואלט עכ וואט אנדרש דר
ווערדן · גלייך וויא אויר פֿאעג או דר גירייאר דאט שפריך ווארט זאגט ו :

דיא בערגן שוואלין אויף אלט וואן זיא שוואנגיר ווערן :
אונ' שטעלין זיך אן אלט וואלטן זיא גיבעהרן :

דיא לייט זארגטין אונ' פֿאר לאגטין איבר אל ·

שילד בורגיריש קורצווייליגי גישיכטן

איר זיין שפראך יעדר מאן פר דארבן אל צו מאל:
דען זאא דיא בערגן פערניר יונגי העקין ·
אלזו ווערן זיא דאט לאנד אונ' אונט בידעקן:
אין דעם אן וואָרט ט וואט ווערדין וואלט דרויט ·
דא קריכט יואדער פאר אין קלייני אויז:

אליש זיא דיא שטאט מאפטן מיט גטיילט · אונ' דיא קלוק צו מירין נייאן ראט הויז גיגאסן האבן · וויא צו מאז וויכטגן אר ביר געהערט · שפראך דער שולטיס דאט בעטט מאנקירט אונט נאך · דט זעלביג איז אין פפייפיר אודר גייגיר שפילר · דער מיט זיין ליפליכן גפייף אונ' גייגרייא · האלן אונ' טיין צו זיך לאקט · דט זיא פון זיך זעלבשטן צו לפין קומן · אונ' זיא זיך ווערדענטליך וויא צו אלכין גיבויא פון ניטן מיז · אויך אנדר מעכטן זיך ליגין · דען זיא האבן טריפטן אין מירי אלטי קאנצלירייא גפונדן · וויא מיין אלר טפיל אמן אויף דעם המרפעא גטבילט האט · מאז וואָרן אום זיין ליב ליך שפילן צו הערן · ניט אליין דיא (עופות) אונ' (חיות רעות) אונ' ירן אויך דיא בוים · אונ' גנצי בערג אים נאך גלופן זיין · דען מיז (מ פטר) צו דיא לייט גוועזן · דא דיא בערג גין אונ' רידן קענטן · יאא ער האט גרושי וואשיר פליט בוועגט · דז זיא שטיל גישטאנדן זיין · דען זיא זיך אן זיין גזאנג ערגעצט אונ' דר קוויגט האבן · אלזו לעוט אן אויך פון איינם מרגיל אמכר · מיט זיין רעכטן נאמן גהייסן (מ אפיגאני) · דער זעלביג האט מיט דעם קלנג פון זיינר המרפן לו ווען גברמכט דז אים דיא שטיין זיין נאך גלופן · האבן זיך מרדענטלך או אין אנדר גליגט · אונ' דיא רינג מויאר דער שטאט (טעבע) אין לה ה (בעאטיא) גילעגן · פון זיך זעלבשטן אלזו אויף גבויאט · דז זיא הי ווירט טארין אונ' אנדר צווייפיל נאך פיל מער טערניר בקומן האט:

אלזו שפרעכן דיא ראטש הערן · וואר האט טיג אין זאלכן גייגיר העטין מיר צור מונזרי פאר האבנדי בויא געדן · דען דער זעלביגר קען אונט פיל מיא אונ' אין ערל כט מיט גווין . אבר דעם נאך אין זולכר ניט צו פינדן . מאז פאר מייניגטן זיא זיך מיט אנדר דאט ווערק אונ' אלי מרבייד אין גיזיין זעלבשטן אן צו גרייפן · זיך ניט מיהר אויך צו הערן · ביז אן דעז בויא פולענדן ווערט אונ' אים בזילן קען · פון איינם עק ביז צום אנדרן עק:

וויא

ראש אכטי קאפיטל

ווייא דיא שילד בורגיר ראש בויא האלץ צום אירן נייאן ראט הויז אב האקין ; מיט גרושר ארבייט איבר דען בערג ארונטר ברענגטן אונ' ווידר הינויף טראגן :

דיא שילד בורגיר וואורן גלייך וואל נאך אונו פאר שטענדיג ; דען איר (חכמה) אל גימאך אלש איין ליכט אב נעאן טוט ; דש זיא וואושטן וויא אלזו פאר בויא האלץ אונ' אנדרי זאכן מער האבן מושט איהר איין בויא קענט אן גיפאנגן ווערדן ; דען קיין קלוגי לייט אנדרן רעכטי נארן ווערן זו נדר האלץ ; שטיין קאליך ; אונ' זאנד צו בויאן זיך אונטר גשטאנדן האבן ; דרום ליהן זיא אין גימאט אונ' איין אוטינגליך איט אנאנדר אן דאט האלץ ; אזו ייעני זייט דעם בערגט אין איין טאל אין גילעגן ; אונ' אן פאנגיטן דאש בויא האלץ צו האקין ; נאך אירי בויא איינטערטראט אונ' פאר געבן ; דא עש נון פון אסטין גיזויברט אונ' צו גבירייטט וואר ; וונשטין זיא אל צו אאל ; דש זיא איין אריס בוש העטן ; וואור און צו זיא עש קענטין הייס אין דען פלעקין שילד בורג טיסין ; פר איינטין זיא ווערן הרק זאלכיי איטיל ; אהני אינו אונ' ארבייט איבר הובין ווערדין ; אבר ; דער האט איך ; אונ' דער וואל איך ;

דעש גלייבין אויך זאלט איך ;
דיא וואורין גוטי ברידר ;
ער ווארבין קיינז גיטיר ;
העט אונ' וואלט אויך ניקש העטין ;
דעש זאלט אירכט ברידר גאר ניקט טעטין ;

דרום אוזטן דיא שילדבורגר זאלכי ארבייט זעלבשטן פר ריכטן ; וועלכיש זיא וויא אונ' וויגד גינוג טעט ; אונ' רעכט טפאניש פאר קומט ; זינט אמאל אן דיא נארין איט קאלבין לויזין זאל ; אלזו אאכטן זיא זיך איבר דיא גרושי העלזר ; אונ' אלש יא אפט גינוג אין דיא הענד גישפייאין האבן ; ברחכטן זי ; דיא זעלבי איט אורן ברייטן דיקן לאנגן פאר טטאנד ; איט אהני ביאיהונג ; שווימן ; אונ' אטס הוילין ; דען בערג הרויף ; אונ' ייעני זייט ווידר הירונטר ; ביז אייך מיינט נאך ; דאש לעצטי גיוועזן אויז ; דאש זעלבי פאטטין זיא גלייך

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אלש דיא אנדרי אויך אן · אונ' בראכטין עש מיט היבין · שיבין ·
טרייבין · שטושין · טראגין · ראלין · וואלצין · שלעפין · טראגין ·
ציהן · ליגין · שאלטין · שארין · רוטשין · קערין · שטעלין · ווינדין ·
אונ' ווענדין · פאר זיך · הינטר זיך · איבר זיך · אונטר זיך · נעבין זיך ·
נאקט אונ' רעכט · אין דיא ברייט · אין דיא לענג · אין דיא קווער ·
אונ' איבר צווערך · דעם בערג ארויף · אונ' אן דער אנדרי זייט
ווידר הירַאב :

מיר קענין אבר ניט וויסן · אוב זיא עש פאר זעהן · אונ' דאש
האלץ ניט רעכט אן גיבונדן האטין · אודר אוב דיא שטריק אונ'
זייל צו שוואך וואָרן · אונ' דעשט האלבן גיריסן זיין · דא אנטשלופט
זיא דער בוים אלזו · דז זיא ניט אער דער האלטן קענטין · אונדרן
ער פינג זעלבשטן פיין אל גימאך דען בערג הירַאב צו לויפן · ביז
ער צו דיא אנדרי הירונטר קאם · דא ליגיט ער שטיל וויא איין אנדר
שטאק · זאלכים פר שטאנד פון דיזום גראבין האלץ · זעהטין דיא
שילדבורגיר ביז צום סוף צו · אונ' פאר וואונדרטין זיך הערצליך אוב
שטאנדן דריבר : דז דיזז לעצטי האלץ זוא איין בריטן פאר אלי אנדרי
בויא הערליך העטי :

אלזא שפראך איין שילדבורגר יונגן · זיין מיר ניט אלי גרושי נארין
דז מיר זוא גרושי מיהא אונ' ארבייט גיהאט האבן · אי מיר דיא
בוימיר דען בערג הירונטר גיבראכט האבן · אונ' אי דען פון אונז קיינר
זוא קלוג גיוועזן · דז ער העט פר שטאנדן · דיזי בעם קענטין זעלבשט
בעשיר הראב לויפן · אליט מיר זיא הירונטר שלעפין אונ' טראגן קענין ·
אביר מיט אונזר זעלבשט מייגין טארין אוזין מיר נארין קלוג ווערדין · נון
זאגט אין איין אנדרר שילדבורגיר צום דיזום אי דז ראט צו שאפין אונ' צו הערפן
אי איין בלינדי קאן · איין אויג אויף טוט · ווער זיא ארונטר גיטאן
האט · דער קאן זיא אויך ווידר הרויף טוהן · דרום וועלכר איר בייא
שטיט · דער מאך איין איילש אהר · איר וועלן דיא הויט דראן
שטרעקן · אונ' אלי הערליר ווידרום ארויף שלעפין · זאת קענין איר
זיא דען פיין אל גימאך לאזין ווידרום ארונטר ראלין אונ' קולרין אויך מיט
צו זעהן דז איר אונזר פלעזיר אונ' לושט האבן · אונ' אלזו אוו דר גיהאבטי
מיהי ווידרום ערגעלט ווערדין :

זאלכיר

זאלכיר רהט גפאלט זיא אלי גאר וואל · זא מאכטן זיא אלי
איילט אהרין · אונ' שטעמיטן זיך איאר איינר פר דען
אנדרן · דז ער ניט אזו קלוג גוועזן איז · אום זולכיש צו פר שטין ·
דאך ווארן זיא זיך ערפרייאן דז זיא אירי אן גוואני נארהייט . איין אן
פענגליכי אונ' גליגליכי פרוך טוהן זאלטן :

דרום מכטן זיא זיך ווידר אן דיא בוים העלצר . שטרעקן אירן פוקיל
טאפר דראן · אונ' וויא זיא צו פאר איהר זאלכי דעם
בערג אראב גבראכט · אום גלובליכי ארבייד גהאט · זא האבן זיא
נון גוויש דרייא מאל מעהר צו טאן · אויהר זיא דיא זעלבגי ווידר אויך
בראכטן . דען זיא האבן זיך שוין צו פאר אלזו באיהט אונ' אב
גיארטרט גהאט . דש זיא בלד ניט מער פארט קענטן · ענטליך
בראכטן זיא דיא העלצר ווידר דען בערג ארויף . ביז אויף איינט נאך ·
וועלכיש זיא נור הלב וועגס אנויף ליהטן . דיא וויל עס שוין צו פאר
דעם הלבן וועג וואר הרונטר גלאפן · נאך דעם דז זיא איין ווינג רואן
ליסין זיא מיט גימאק ווידר דיא זעלבגי איינט נאך דעם אנדרן ארונטר
לויפן . זיא שטונדן אובן זעהן אלט צו אונ' לאשטן עס זיך וואל גפאלן ·
היר מיט וואר איר הערץ וואל צו פרידן גשטעלט · אונ' האבן דאש
ערשטי פרוך שטיק אירר נארהייט אב גליגט . וועלכר אורזאך הלבן
דיא וויל עס זיא דש ערשטי מאל זא וואל גליקטי · ליהטן זיא גנץ
פריליך אהיים · לויפטן גשווינד אין דש ווערץ הויז . אונ' וויל זיא
איין גרושי ארבייד גטאן האבן · זא פרעסטין זיא איין גרוש לאך
אין דש גמייני גוט :

דאש נײנטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר איר ראט הויז ענטליך אויף גבויאט אונ' דיא פענשטירס פאר געסין האבן :

אלש דש בוים האלץ צו גפירט אונ' גליארט וואר · אויך אלי צו
גהערגי ברייטשאפט צו אירן ראט הויז · שטיין · קאליך ·
זאנד · אונ' אנדרי זאכן בייא אננדר ווארין · זא פאנגן דיא שילדבורגר
אירם בוים מיט זולכין אייפר אונ' אייל אן · ווער עש נון געזעהן האט ·
זאגן

אוני אלזו · גיהיט גוועזן ערינרט ווידר זיא עט דש · אוטש גאגן
האבן זיא נאך דער נארישייא איט פר לנג אין ווייניג טאגן · דרייא
הויבט אויארן וויש דיא גרונד גפירד . אונ׳ זיא וויל זיא אין בגונדר
[חירוט] אן דש דאט הויז וואלטן האבן · זא אלא״טן זיא עט דרייא
עקילכטיג דאך לאזן זיא אן מיינר זייט אין גרוש טאר אאלן · דא
דורך דש הייא (אולר) וועלכיש דער גזויין צו הערט · אריין פירן
קענטן · וועלכיש פאר דיא דאסט הערין אויך צו אלין קואט ·
דען זיא האטין קיין טיר אן אירה דאט קאאיר גיאאכט · זא זין
זיא אויאר איבר דען הייא בערג אריין גיקרוכן · נאך דעם אאלטן
זיא זיך אן דש דאך · וועלכט נאך דעם בויא דרייא עקילכט אב גטיילט
וואר׳ זעלטין דעם טוליטס זיין שטאל אויך דיא אויאר · אונ׳ פאר
אייטן אלזו דאט גנלי ווערק בייא אן דש דאך פולענדט צו האבן · וואר
אויך זיא אין אייר פריליכקייט אין דאט ווערן הויז לויפן · דא דער
ווערט איט אין גלאז שטונד · אונ׳ אויך דש גזאייני אום קאטטן ·
אן איטליבן פיל אאל אין טענקן טוט ביז זיא פול ווארן · נון אום נאך
אין פרעסירייא צו קריגן · זא שטעלטן זיא דען דאך מרבייד אוי·
דא איט זיא ווידר אין גזאייט ווערק האבן · אונ׳ אויך אירי אום
קאטטן ווידר צערן קענן :

פאלגינדן טאג אלז ווגין דער גיזאין גילייטיט אונט גיקלונגן וואר
קאאין זיא ווידר צו אונדר · שטייגיטן אויך דעם דאך
שטאל · אונ׳ פאן דאנגן דאט הויז צו דעקין · דא צו שטעלטן זיא
זיך אלי נאך אנדרי · עטליכי אויבן אויך דען דאך · אנדרי בעטיר
הירנאב אויך דיא צארין · עטליכי אויבן אויך דיא לייטיר · אנדרי
בעטיר ארונטר · עטליכי אויך דער ערד דיבט בייא דיא לייטיר · אוני
אנדרי פון זיא ווייטר · אוני אלזו פארט ביז צום ציגל הויפן · וועלכיש
אין גוטין שטיין אורקן וויט פון דאט הויז זיך ביפודרי · אזולכיר גשטאלט
גינג איטליכר ציגל דורך אלי שילדבורגירש הענד . פון ערשטן דער אום
אויף הויבט · ביז צום צעלטין · דער אים ערשט אויף זיין אורט ציגיט ·
דא איט אין דאך דרויט ווארט · דא גינג עט ניט אנדרשט אלט וויא בייא
דיא מהאייז · ווען זיא אין זיאר אין טראגין איר ווינטר שפייז :

דעם נאך אן אביר ווייגי פערד ניט איבר טרייבן זאל · האבן זיא
אין בפעלגיטאן דזא גיוויש זער לייט דיא קלאק זאל גילייטיט ווערן

צום

·לום לייכן דאש אב לוק פון דז ווערק · אונ' לוק אין לוק אין דאש ווין היגג·
דעט האלבן · אלש דער זאל דער נעבטשטי גייא הנעם ליגיל היפן גיוועזן ·
דער ערשטן שלאק פון דער גלאק גיהערט האט · ליס ער דען ליגיל ·
דעם ער טון אויך גיהובן הוט ווידר פאלין · אונ' לויפשטו ניט זאל
גוויישטו ניט · נאך דעם ווערטש הויז אין ערשטן לו · דאש טעטין אויך
דיא אנדרי אלי ביז אויף דעם לעצטן נאך · אונ' לופין אלי אנגדר נאך ·
וויא דיא טנייא גענג · ווען זיא פליגן · דא איט זיך קיינר אום איין טרונק
·פר זויאן געבעט · וואר עט דיא זאל לום לעצטן לו דיא אורבייד ווארין קאמין
דיא ערשטי אין ווערן הויז אונ' דיא איברשטי הינטרן טיט וואדן · ווענ ביט
זיא דען דרום גיטאן האבן דא איט דיא אנדרי איר אויף שטין אונ' שטין אונ'
זיא דיא לעצטי ווידר אן דיא ארבייט אין זאלן :

אונ' זא האלטן אויך דיא ניאר לייט · אלש אירר איינר דען ערשטן
גלאק שלאק הערט · אונ' דיא ביינ האק לום האקין שון אויך
גיהובין האט · טעט ער דעם זעלבין האק ניט · זונדרן נאם דיא ביינ
גלייך אויף זיין אקסיל אונ' לויפשטו ניט אזו טרינקשטו ניט · ווארים זיא
אלכיט טעטין · גישאך · ענטוועדר דרום · דא איט זיא דעטטא
איהר ווידרום אן דאש ווערק קעמין · אודר דא איט זיא אזו פיל לענגר
פלאן בייא דעם טיש העטין · וועלכט איהר אלש דאש ערשטי לו גלויבן
שטיט :

נאך פולענדטין בויא וואלטין דיא שילדבורגר אין איר ראט הויז גיהן ·
אונ' אין אלין נארין נאמין פראבירן וויא עש זיך דאש ערשטי אמאל
וואלט דריגן ראטין לאזין · אליט זיא אביר אין אלי כבוד אריין גיגאנגין
קאמין · שויא · קוק · לוג · פון פעלטין · דא וואר עש גאנץ
פינשטר · יוא זא פינשטר · דז איינר דעם אנדרן אויך קוים קונטין
הערן · דא אובר זיא דען זער דר שרעקטין · אונ' זיך ניט גינוג זאם
פור וואונדרן קונטן · וואש דאך דיא אורזאך זיין מעכט · אויב פיליכט
עטוואש אין בויאן · ווער פר זעהן גוואורדן · דא דורך דער טאגש ליכט
גירעאפט : פר שטאפט אונ' אויך גיהאלטן ווער :

אלזו גינגין זיא לום אירם הייא טאר ווידר ארויש · אום לו זעהן ·
וואו דער אאנגיל ווער · ביפונדין אביר דיא דרייא אויארן וואנ
גיבויאט · אונ' דאש דאך היפש פיין אורדענטליך דרויף שטיט · אלזו
דז דרויטן דא איז עש העל אונ' ליכטיג גינוג · ניקטש אהקילט · זיא
גינגין

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

גינגן אויך ווידר איין אום איזווינינג צו בזעהן· וואו דאך דער מאנגיל
ווערי· צו ערקונדיגן· דא זיא דען נאך פיל ווינגיר זעהן קענטן· וועגן
מאנגיל דאס ליכטס· קונטן פֿון דער זאך צו רידן· דיא אורזאך וואר זיא
אום בקענט אונ' פֿר בארגן וואו דער (חסרון) אן אי· זיא קונטן דאס
צו ביגי ניט ערדענקן אונ' דער ראטין אונ' ברעכן זיך אויך זייר נארשי
קעפף דריבר· דען וועגן זיא אין גרושי אנגסטן וואהרן אונ' אום זו נאך
פֿארטן דער זאכין· טטעלטן זיא אן איין עקסטרי אורדינאר· יגמיין
ראטטטאג :

דאש צעהנטי קאפיטל

ויא דיא שילדבורגר ראט שלאגטן ראש ליכט אין אירן ראט הויז צו טראגן· אונ' דיא זון מיט אלירלייא גיצייג דורך עקסעמפיל אין דז ראט הויז מיט פיל מיא טראגטן :

אלש נון דער בשטימטר ראטט טאג קאם· ערשינן זיך דיא שילדבורגר דז קיינר אויסן בלייבט. דיא וויל עס אלי דראן גלעגן וואר· אונ' זעצטן זיך איטליכר נאך זיינר אורדינונג· אונ' עס ברענגט

ברענגט אידווידרר איין לאנטערין מיט לוייא אן גלאנדרי ליכטר יארין
מיט זיך· אום דיא זעלביגי אין דעם פינטטרן רחט הויז· אויך זיין
הוט פאטט אאכן מוזט· אום דז דער (טולטים) הין זיין אום פראג
איין ייעדרן קענטי זיין רעכטן נאמן אונ' טיטל געבן:

דא נון דיא גיאייני אונ פראג גיטאן ווער· וויאן זיך אין
פאר גפאלני זאכן פאר האלטן זאל· פאלטן פיל ארלייא
[דיעות]· וויא אויך אין לוויפל האפטיגי זאכן פלעגט לו גישעהן·
כן עט ווארט עיטליך בטלאסין דז אן דעם גלין בוילו אידר ביז לו
גרונד איין רייסן· אנ' איט אער פאר זילטיקייט אויך בויאן זאלן·
אביר עט קאם איין אלטיר שילדבורגר פון הינטן אויך לו טפריגן·
וועלכיר לו פאר אונטר אלי דער גרעטטר (חכם) גוועזן איז· אלא
ואלט ער הילונדרט אלט דער אליר נהריטר זיך בוויזן· אונ' טפראך
איך האבי אין אייני גוועזיני ווייזהייט לו אפטרין גיהערט· דט אן
דורך (אשלים) אודר (עקסטעאפילט) פיל לערנין אונ' בגרייפן קען·
דען דא דורך האט דער חייי איינטטר (אסאפוס) זיין לעהר פאבלין
אין גשטאלט קידלי (היסטאריום) פאר אויגן גשטעלט· נון דעם
נאך וויל איך אויך איין גשיכטניס פאר לילין· ואט זיך מיט אייני
ליבה גרוט אוטרט· גרוט פאטירט· ונט פרויא· גיטעהן איז:

מייני גרוט אוטר· גרוט פאטירט· ברודרט זון· לוקיט גהייסן
האט מאאל פון איינם הערין זאגן· דט דיא ראפי הינר
זוא גוט טאעקן· טפראך איין גרוט פאטרט ברודרט זון· האטטז
דען וועלכי געסן דז דוא עט זוא וואול וייטט· זאגט דער אנדרי ניין·
עט האט איר איינר פאר דרייא אונ' פופליג יאר דאט גזאגט וויא
ער אין זיינר יוגינט האט גיזעהן פון איין עדיל מאן עסין· דורך זאלכי ריד
קאם איין גרוט אוטיר גרוט פאטירט ברודרט זון איין אפטיט אונ' לוטט אן
דז ער קערן עטוואט גוטן עסין מעכט· זאגיט דעטט האלבן לו זיין וייב
דיא (ואלכי) האט גיהייסן· זיא זאלט אים פוטיר קיכליך באקין· זפן
ראפ הינר קענט ער ניט האבן· זוא וויטט ער ניקט בעסיר אלט קיכליך
אביר זיא וואוטט עט בעטיר אלט ער וויא פיל איירי פוטיר פאס אין פאר
אעגין האט עיטטולדיגט זיך דז זיא קענט אים לוויט אאנגיל דער פוטירי
אודר טאאלן· פאר דיז מאל קיין פוטיר קיכליך באקין· זיא ביטיט
איך דערוא אעגין· ביז אויך איין אנדרי לייט דער קיכליך האלבן

זיך

שילדר בורגיריש קורצווייליגי גישיכטן

זיך צו גיטראגן: אביר איין אוטירט גרוט פאטירט ברודרש אן האט היר איט
קיין קיכליך גיגעסן אונ' זיין לושט ניט גיביסט · אונ' וואלט זיך אויך איט
זאלן איין שלעכט אמגירי · דערי · טרוקני · אום גיזאלציני אונ' אום
גישמאלציני ביטייר ניט זא שלעכט אב ווייז לאזן · שפראך דערא וועגן·
נאך איין מאל · עש מאג דרונטר אודר דריבר גין · זא פרעגט ער ניקט
דער נאך דער פוטיר פאט מאג לער אודר פול זיין · זא זאלט זיא אים
קיכליך באקין · אונ' האט זיא קיינס טיר אודר שמאלץ · זא קענט זיא
עש איט וואסיר פרשבירן · עש טוט ניקט איין (ליקס) · שפרעכט
דיזו (וואלי) · איך זעלברט וואלט ווישטן שון לעגשט קיכליך גיבאקין
האבן · ווען איך איך אויך דאש וואסיר ביזון העט · אונ' וואלט אויך פר
זיכרט ווער דאש עש אן גינג · דא ווייסט עש דאך ניט · שפראך איין
גרוט אוטירט גרוט פאטירט ברודרש זאן · דוא האשט עש דאך ניט אמל
פרשבירט · פרוביר עש ערשטליך אונ' ווען עש ניט גיראטין וויל ·
אמוגשט: אלזו דען וואל זאגין · עש גיט ניט אן:

נון אום דיזו ווארה ·ט צו זאגן · וואלט איין גרוט אוטירט גרוט פאטירט
ברודרשזאן פרויא רואה האבן. אזו אזוטן זיא דען אלן אין זיין בגערן
פאלגין · אמפט דעשט וועגין איין קוכין טייג אן · אונ' ווארגאנן דין ·
אלט זיא וואלט שטרייבלין באקין · זעלט איין פאן מיט וואסיר איבר דאש
פייאר · אונ' טעט דעם טייג דרין · אליין עש וואלט זיך נירגינט שיקן ·
אונ' וואלט אויך ניט צו זאמין האלטן · דז קיכליך דרויט ווערן דיזו וויל דר
טייג אין וואסיר גאנן צו פלאסין · אונ' איין אום אודר ברייא דרויט ווער
וואר: איבר דען דיזו פרויא (ברוגז) ווער · אונ' דער אן אביר בטריבט
ווער · אין דעם זיא זעהט דז דיזו ארבייט האלן אונ' אעל · דז וואסר
אונ' פוטיר אום גישלט פר לארן ווער · פויא שעם דיך שפראך איין גרוט
אוטירט גרוט פאטירט ברודרש זיט פרויא · זיך האב איך דירט ניט
גיזאגט · עש גיט ניט אן · דוא ווילשט אלצייט רעכט האבן · ווייסט
דאך ניט וועדר גיקס טאך גאוקס · דא פון · ווארום פוטיר קיכליך באקין
זאל · שוויג איין וואלי טפראך איין גרוט אוטירט גרוט פאטירט ברודרש
זאן · לאז עש דיך ניט גירייאן · לאז עש דיך ניט גירייאן · דז דוא עז
פרשבירט האשט · אן פרוביירט איין דינג אויך זא אעכבירלייא אמיר ·
ביז עש זאם לעצט גראטן איז · אויז עש טון דאש אמל ניט גראטין · זא
גראט עש (מפטר) אין אנדר מאל · עש ווער זיא איין פיי נילליפי קונשט
גיוועזן

גיוועזן׳ ווען זיא הינטר אונגיפֿער גראטן וועהרן׳ איך מיינט יוא וואל
זגטאין גרוט אוטרט גרוט פֿאטרט ברודרט זונט פֿריאה איך וואלט זעלברט
אלי טאג קיכליך גיגעסן האבן:

שפראך דער גיאעלטיר שילדבורגר׃ אביר דז איך דיזי וואונדר
(זעלצאמי) געטילטי אויך אונזר פֿאר האבן ליהי׳ זא
גידענק איך גלייך אן דיא כלים אין וועלכי דאט וואטר לו דיא פוטיר קיכליך
אין דיא קיך גיטראגן וואר. אונ׳ אזו אינן איך עס לאזט זיך אן דרי זאכין
עבין אלזו הין אונ׳ הער טראגן. וואוואן זיא נאר הין האבן וואלטי.
אונ׳ ווער וייס אוב דאט ליכֿט דער טאג זיך ניט עבין אין איין זאק אנדרי
(כלים) טראגן לאסט׳ גלייך וויא דאז וואטיר אין איין עמיר גיטראגן ווערט
אונזרר אייכר האט עס דאך ניט איאהל פראבירט׳ דרום ווען עס אייך
גיפֿאלט׳ זא וועלין מיר עס אלזו פֿאר נעאן׳ גירוט עס זא האבין
מיר היר אן. זעהר פֿיל לום בעטטן׳ אונ׳ ווערן אלט ערפֿינדר דיזר
קונשט אונ׳ בייא אנדרן גרוט לוב דא מיט דר לאנגין׳ גיט עס אביר ניט
אן׳ זא אוי זעס דאך לו אונזרי פֿאר האבן דער נרטייא האלבן גנץ דינשטלך
אונ׳ ביקוואם׳

דיזר ראט גפֿיל אלי שילדבורגרש זער וואול׳ דז זיא בשליסטן זולכיש
אין אליר איילנאך לו קואן. זיא קואן דעסט וועגן לו מיטאג׳
דא דיא זון אן בעטשן גישיינט האט׳ אונ׳ אום אירן אב גליגטן (טבֿועה)
פֿלייסיג נאך לו קואן׳ אלי פֿאר דאש נייאי ראט הויז מיטליכר מיט איין
(כלי)׳ דא מיט ער פֿאר איינט דען טאג לו פֿאסין אונ׳ אריין לו טראגין׳
עטליכי ברעגגסין הויך מיט זיך האקין׳ גיילין׳ שופֿלין׳ גאבלין
פֿליגלט׳ אונ׳ אנדרי זאכן אויך איין גוטי פֿאר זארג׳ דא מיט יוא גאר
קיין פֿעליר ביגאנגן וואר:

זוא באלד נון דיא אוהר לוועלף גישלאגן האט׳ דא זאל אייכר זיין וואונדר
גיזעהן האבן. וויא זיא אלי אן גיפֿאנגן האבן לו ארבייטן׳ עטליכי
האטן לאנגה זעק׳ אונ׳ לאזן דיא זון דריין טיינין ביז אויף דיא גרונד
קניפטן זיא זיא גשווינד לו׳ אונ׳ לויפֿטן דא מיט אין ראטהויז׳ שיטין
גישווינד דיא זון אויט׳ יוא זיא גידאכטן זיך׳ דז זיא טראגין אן דיא
זעק פֿיל שווערר אלז לו פֿאר דאז אלער זיין גיוועז׳ אנדרי טעטין עבין
דער גלייכן מיט אירי לו גידעקטי (כלים)׳ אלטטעפ׳ קעטילן׳
לובריך׳ פֿלעטין אונ׳ דער גלייכן׳ איינר לאדיט דען זוני טיין מיט זיין

שטרויא גאביל אין איין קארב · דער אנדרר מיט איין טייפל עטליכי
גיראבטן אים אויט דיא ערד ארויט · איין שילדבורגר זאל אונדרליך
ניט פאר געסין ווערדן · ווערליך פאר אינט דען טאג מיט איין
אויז פאל צו פאנגין · אונ' אלז מיט גיוואלט צו בצווינגן · אונ'
אין כאט הויז צו ברענגן · אונ' אום דאליך עט קורץ בטרייבן וויל ·
איין איטליכר אמלט עט דא ווא זיין נאריטר גרוטר · בראטיר
לנגיר · דיקין · פר שטאנר מיט ברענגט · אולכיש טרייבן זיא
אן דען זעלביגן האלבן טאג · וייל דיא זן גיטיינט האט · מיט
אלכן פליים אונ' ערינשט · דז זיא אלי דריבר מיד וארן · אונ'
פאר היץ שיער פאר לעכטין אונ' פאר שאאכטן · אביר זיא ריכטטין
מיט זאלכיר ארבייט עבין וואז ווינג אויט · אלט פאר לייטין דיא אם
גיהיירינגי ריזן · דא זיא פיל גרוטי בערג צו זאמן טראגן · אונ'
פאר אייטין דעם היאל צו שטאראין · דרום זיא דענלום לעזט שפראכן
עט ואר גוישליך איין שטאטליכי קונשט גיוועזן · ווען עט נאר גיראטן
ווער · אלזו ליהטן זיא אב · אונ' האטן ענטליך דאך דאט גיוואגן
דז זיא דאר פטין אין דאט גיאייני אום קאשטן ווידר צום אייגין אונ' איך
שידר דר קוויקין אונ' דער לאבין:

דאש איילפטי קאפיטל

ויא איין דורך רייזנדר לאנד שטרייכר דיא שילדבורגר דאט גאב
דען טאג אן איהרן ראט הויז צו ברענגן · אונ' זיא שטארק
ביטרוגין האט :

עש רייזט אום גיפער איין פרעמדר וואנדרט מאן פאר בייא
דער שטונר שטיל · געהט לנג צו · ויא דיא שילדבורגר
אין אירי ארבייט בגריפן וארן . אין דעם ער ניט קונט וויטן
שאט דאך זאלט ביט"טן טעכט · אביר דאט אביגטט · דיא
וויל ער ווט וואונדרט ווען דא שטיל גלעגן איז אום דיא נאך
ריכט דא פון צו ער פארן · פראגיט ער איין דיא הערבריג אום
דיא אורזאך · שארום זיא הייכט אלי אן דיא זן גיארבייט האבן
אונ' וואט זיא גיטאן העטן . זולכיש ואר אים דורך דיא ארום שטיהנדי
שילדבורגר באלד גיזאגט · דז עט דער (עיקר) דארום גישעהן ווער ·

צו פראבירן אוב האש ליכט דעש טאגש · אין איר נייאוי גיבויאטי ראט
הויז · טראגן קענטן :

דער פרעאדי גזעל וואר איין רעכטר שפין בויב זער גשייד · גראכט
זיך דערי וועגן אן דיזש ארט איין זאק רויב צו קריגן · אלזא
פראגט ער · אויב זיא איט אירי ארבייט עטוואש אויש גריכט האבן ·
אנטווארטן דיא שילדבורגר ניט איין פפיפרלינג · זאגט דער גזעל
דיא אורזאך איז וויל איר ניט אויף דיא אמיר אן גיגריפן האט ·
וויא איך אייך וואלט גראטן האבן · דא זיא זולכש הערטן ווארן
זיא זער ערפרייד · פאר שפרעכן אים איין גוטי שענקאזי · ווען ער
זולכי ראט זעלט געבן · נון ער בלובט עש פאלגינדן טאג זעלבשט צו
טאן · דעשט וועגן זיא אים גרושן (כבוד) אן טעטין : אונ' דעם
הויז ווערט בפולן אים שטאטליך אויף צו טראגן · אלש וואש ער פאר
לערן ווערט אן דיא גאיין איר קערב שטאק צו שניידן · אלזו שאר
דער גוטר איינשטר דיא זעלבגי נאכט דיא שילדבורגרש ליבר גאשט ·
אונ' לעביט שט זטליך זונדר געלד · דז וואר אלש ביליך אן געשטעלט ·
וויל ער אמרגין איר זון איינשטר זיין זעלט :

נון עש ווארד ענטליך ווידר טאג · זא פאר זמאלטן זיך דיא
שילדבורגר איט אנדר פריא אמרגינש אונ' פירטן דען איינשטר
צום ראט הויז · ביזעהטן עש איט אלין פליים היגטן אונ' פארנין ·
אינין אונ' דראוסין : דא נון דער פרעאדר קונשטלר איט זיין (ראאות)
זיך בראט שלאגט וויא דיא זאך צו טוהן ווער · אלזא הייסט ער
דיא הערטיגן שילדבורגר איין גרוש פאס איט פעך ברענגן אונ' עש אויף
דען דאך שטעלן · גלייך זיא רויך בלר טעטן · נון וויא דיא זון אין דען
פאס שיינט · בגינט ער צו רופן איט לויטרן שטים · איי לושטיג
איר הערין שילדבורגר דיא זון קלעבט אל פאשט אין דעם פאס ·
היבט גשווינד דיא דאך ליגיל אויף · אנ' שטעלט דז פאס דא דורך
אין איערן ראט הויז · נון האט איר דעם טאג דארין · דען קענט
איר בהאלטן זא לנג עש אייך בליבט · אבר ווען ער אייך בשווערליך
איז · קענט איר אים וואול ווידר אוועק יאגן :

דיא שילדבורגר פר שטונדן אבר ניט דז ער גמיינט האט זיא זולן
דען דאך ניט ווידר צו דעקין · זונדרן זיא האבן אן דעם
קונשטליכן איינשטר רייכליך בלונט · אונ' לאזן אים (בכבוד) אונ' איט

שילר בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

דאנק באררהייט מוזעק ליהן · אונ' זיא בקלאגטן איס דז ער דאס געלד וואס לפר לירן ווערט · וויל ער האט ליאלך דורך זילבטיגי בוקסן אן געהאט :

דאש צוועלפטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר דיא אורזאך דער פינשטרניס אין אירם ראט הייז גיוואר ווארדן · אונ' אן איר אב שאפטן :

דיא שילדבורגר גפעלט איר לייא גבויאט אונ' זער ליכטג ראט הויז · גנץ וואול · זיא קאמן דא איבר דען גנצן זואר גאר אפט צו זאמן · (עיצות) דארין צו האלטן אונ' הנדלטן פון וויכטיגי זאכן ·

אום דעם וואול פארד דז פאטיר לאנדט ·
אונ' דעס אוטירש שטאנדש ·
פון אלי פאר בעטרונג אן בלאנגט :

זיא האטן אויך דז גליק זא אפט ווען זיא ראט גהאלטן האבן · דז שין וועטיר וואר · נון דער ליבליכר זואר גינג צום ענד · אונ' דער אום אן גינעהאטי ווינטר רוקט זיך איאר דיכטר הערבייא · וועלכיט זיא וואס ליב ניט וואר · דען דער שולטיס טערואך זילבט איר הערין איין (עקסטאספיל) וויא דער וועטיר הוט בשילט פאר דעם רעגן · אלזו אויך אוזן איר אונטר דעם דאך זילן · וועלכיט אויך דעם הויז גלייך איין רעגן הוט איז · דז איר פאר דעם טניא א נ' אום גוויטר בשעראט קענן ווערדן · אום דיזי אורזאך הלבן · אאכטן זיא דט דאך איט אלי גאיין איר הילך ווידר צו · דז אן דעם פאלגנדן ווינטר דורך; אין דער שטוב בייא דעם אובין זילן קען · אונ' זיך פון אים היצך קיגין דיא קעלט צו פר זיכרן :

אלש אביר דאס דאך ווידר צו גידעקט וואר · אונ' זיא אין דאס ראט הויז גין אאלטין : דא וואר עט לידר עבין זוא דונקיל אונ' פינשטר דארין · אלט וויא עט צו פאר גיוועזן איז · אי זיא פון דעם פרעאדין אאנדרט אאן דען טאג אינט ראט הויז צו ברעגגן · אייני כייאי דר פיברנג גילערנט האטין · דא זיא נון אערקטן . וויא זיא היכטר דאס ליכט גיפירט וואהן · זאלכיט אביר אן אעהרא גלייך וואול ניט ענדרן קענטן . זונדרן אלט צו אייני גשעהני זאך ניאש בעטטי לידן אושטן : אויך צו לאגלום וואר דען ביישל צו צו ליהן : דא דאס

געלד

געלד שון אוועק וואר · אודר דעס שטאלץ אלבר שליסן · נאך דעם דאש פערד שוין מרויט גילאפן וואר · קאמין זיא ווידר מיט מירי צאנקעריין צאר זיא אויך מירי היט גישטעקט האטין צו אננדר אונ' האלטן זער גשווינד איין קורצין ראט דריבר · וועלכיר וואהל עטליכי (שעות) גיווערט:

דא נון דיזו אום פראג פון ווייטם צום אודרן גינג · קאם עש צום לעצט אויך אן איינם · דער זיך קיין קאנן בדינקן ליש צו זיין · דעשין נאמין איך עהרין האלביר פר שוויגן · דער צעלביג שטונד אויך אונ' זאגט ער ראטיט עבין דאש וואש זיין פאטר ווערט ראטין · ווען ער גילעבט העט · גינג אלזו מיט (רשות) אויז דיא ראט שטוב (מפטר) זיך צו רויטפרין · גלייך וויא דיא פוירין · האפט אמאל אזו איין בינן הויזט השכבן · דז קיינר בייא זיא בלייבן קען · אודר דאש וואשיר צו לאזין · איין דעם אלזו ער איין דער פענשטר אן דיא וואנד · דען זיין לאמטעיר אויך דען הויט וואר אויז גילאשין · הין אונ' הער גראבילט · ווערט ער גיוואר אום גיפער איין קלייני שפאלט איין דער מויאר דיא ניט מרעכט צו גיקלעבט גיוועזן ווז · דא דורך ער זיין שיינן פייאר רוטין בארט עטוואש זעהן קענט · זא פאלט אים מיט איין טיפן זיפצן עטוואש פון זיין ערשטי (חכמה) איין · קואט דעשט ווען ווידר מריין אונ' שפרעכט איר ליבה (שכנים) מיט מרלויב איין וואורט צו רידן · אלט אים צאלכיש פאר גיט וואר · שפראך ער ווייטר · נוא זיין איר אביר ניט גידיפיל דאפיל גירופילטי נארן · איך פראג אייך אלי דרום · אן צעהט וואול דז איך אויז אונזר אלטי אוועק גיווארפיני (הכמה) עטוואש גילערנט האב מיט איין פליק · אביר בידענקט נור · וויא איין צעלאם דינג עש אייזט ווען איינר איין אנדרי גיוואונהייט אן זיך נעמט · אלש ער צו פאר האט גיהאט · אונ' לווהר דער גיטאלט דז נעמליך דיא גוטי גיוואונהייט דיא ער ערשטליך פון דיא נאטור עמפפאנגן אונטר גידרוקט אונ' אב גליגט האט · גלייך איר אונטר אננדר איין נארישי ווייז מיט גוטין פאר גידאכט אן גינואן האבן · דא איר דאך פון נאטור אלי לייט (חכמים) אונ' פאר שטענדיגי לייט זיין גיוועזן אביר צעהט נון צעלכי אן גינואן אמיר · פאר ענדרט אונט דער געשטאלט · אונ' טרייבט דיא ערשטי (חכמה) מרויט · דען וויא איר זונשטן

פון

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

פֿונא הט אונ' גיביר אעהר זו פֿאר (חלאים) זיין גיוועזן · אלזו קומט עס אויך דא היין דאס אור נון · אער פֿון אהרט אונ' גיבוהרט דורך אויז נאהרן זיין · פֿאר לירן אונזר פֿר שטאנד אונ' ווערן זעלבי אום אהרט · אונזר לעבי טאג ניט פֿאהרן לאזן · איר האבן אזו גרושי נארג אונ' איא מעגן אונזר ראט הויז אונ' אן ווענדין טייערי קאסטן · אונ' אויז דאק וויניג אויז גירילט · דא זאלן איר נון דען אמגילי · אונ' האבן לאנג בירעאט שלאגט · ויא איר דען זעלבן פֿר בעסרין מעלטן · אונ' אונזיר ר קיינר איז ביז אלהער זאו וויליג גיוועזן · דאס ער העט גיזעהן ויא איר קיין פֿענשטיר אן דש ראט הויז גימאכט האבן · דא דורך דאס ליכט אריין פֿאלן מעכט · דש איז אמרהפֿטיג ז' גראב פֿאר אויז צום אנפֿאנג אונזרר נארהייט · דא איר אונש פֿיין איין אכט נעאן · אונ' ניט אויך איין פלאן אלזו אריין פלואפין העטן זאלן · דאש עס אויך איין רעכט גיבאררר נאר מערקין קענט :

נון אום זולכי ריד דר טרעקין דיא אנדרי אלי איין אירן הערצן ·
ויא שוויגן שטיל אלש מען ניט קענטן שמעלין ·
סטאק שטיל גלייך דיא בלינדי קאצין ·
דיא איר לעבט טאג קיינים קראצין :

ויא זעהן זיך אים אנדר שטייף אן · אונ' שטאיטן זיך איינר פֿאר דען אנדרן · מעגן זעלבן גרושן אום פֿאר שטאנד · אונ' אום גיערטיר נארייטייא · דרויף אייטן זיא זיך אונ' פֿינגן אן אים אנדר אן דיא אויארן פֿון ראט הויז אן עטליכי אורטן דורך צו ברעכן · ויא דען גיוויש קיין שילדבורגר וואר אונטר אלין · דער ניט העט עלן האבן איין אייגן לאך · דש ער קענט זאגן דש איז איין לאך · אונ' איז איר איין שין לאך · אונ' איך זיין נאז אים איין צו גידעקטן דאך · אלזו וואר דש ראט הויז פֿולענד ביז אויף דיא אינווינדיגי שטוב נאך · פֿון מעלכים דיא אב זייליגט צו ביקואן איז אין קופיר שטאך :

דאש דרייא צעהנטי קאפיטל

ויא דיא שילדבורגר אין איהרי ראט שטוב דש אינווינדיגי גיבייא מאכטן · אונ' דיא שטוב אופן פר געסן האבן :

אלש

אלש דיא שילדבורגר דיא גרוסי זארג דאש פענשטרש האלבן פאר
ריכט · אונ' איין איטליכר זיין אייגן פיין · טין · גוט לאך
האט · אלז פאנגיטן זיא אן דאש אי וויניגשטי גיביי פון דאש הויז צו
אמכן · אונ' דיא גיפעכיר צו אונטר טירן · אונטר אנדר אמלטן זיא
דריא שטובן · דיא ווין שטוב · דיא שווין שטוב · אונ' בידענק שטוב ·
וועלכי צום ערשטן אויזטן אויז גיבויאט זיין · דא מיט ווען זיא פון וועלטיגש
זאכן דאש שלאגן זאלטן: ניט גיהינדרט נאך גיזוימט ווערדן · אונ' דיא
דריא שטובן וואהרן נאך דעם איין גיפירטן גיביי · דאש דאשט הויז אן
גיזינגט · וועלכיש וויל עש דריא עקיכט גיבויאט וואר · אז קאם אויך
אין איטליכר עק איינר פון דיזי שטובן · אונ' וויא זיא פאר איינטן
דש גנגי דרייא עקיכטי דאש הויז אין צו דז לירליכשטי אויז גיבויאט צו האבן
אונ' אין אזיר נארין עהרן פאר פערטיגט:

דיא דאשט הערן שטעלטן איין פאר גאדר נג אן קיגן איז גאנג דאן
הערבשט · אבר דא עשנון קאלט גיווארדן איז · ווען דער קוא
הערט האט אן זיא איט זיינם האהרן דען (סיאן) גיגעבן · אלזו איין איטליכר
אין טייט האלן איט איין שטרוא וויט דיא שטוב צו הילין איט גיבראכט
האט · זעהי דא האטין זיא דען אובין פר געסין · אונ' איך ניט אמאל
רוים גילאזן · דזאן איינן ארין זעלין קענט · דאריבר דער שרעקין
זיא אביר אמל אונ' האטן גייאי זארג · אונ' וואושטן אך ניט וואש זיא אן
פאנגן זאלטן · ווארדן עש שפראך איינר צום אנדרן נון זעהט · איר
זיין אמל קלוגי לייט זאלן דאך קיין פארט גאנג נאך [אזל] אין אונזרן נייאן
בויאן האבן · אלז זעלין איר נון דען אובין היין · דא שטין איר אלט חען
אונט אין ד א הענט גישיסן וועם · אלז זאלן איר נון איט דען אובין היין:

אלזו לאגן זיא דיא זאך אין בידענקן · דאש שלאגיטן · אונ' פילן
אנכירלייא איינונג פאר · עטליכי איינטן אן זאלט אים היינטר
דיא טיר זעלין · דא ער אן אלי וויניגשטן הינדרן ווערט · אבר זאלכט
אן דיא אנדרי ניט וואול גיפאלט · דיא וויל דער [שולטיס] אויש זיינן זין
הינטר דען אובין האבן · אעלכיש איין [חרפה] ווער · אז ער הינטר דיא
טיר זיין זעלט · ענטליך דא דיא זאך היין אונ' היער ערואגין · אונ' זיא
אלי ערטיר בישעהן · אונ' אן אכט האשן גינואן · דאטיט איינר אין
זאלט דען אובין פאר דש פענשטיר ארויז זעלין · דאש דער זעלביגי אין
דיא שטוב ארין קוקט · איט ביי א פיגונג דש צו לייטן ווען עש דיא זיט

ערפאדרט

ערפאדרט דר זעלביג. אין אבזלונג דער שטיק אויך קענט מיט גירעכנט
ווערדן· דען אב ער שון ניקט לוזאך רידיט· אזו איז ער דאך אויך
ניט דער ווידר· אונ' עס דאך שון ניט אנדרשט זיין קענט· דען דער
[שוטים] איז דער נעהנטיטר בייא דען אובין זיצן· דא מיט אים זיין
[חכמה] ניט דער פירין קענט. נאך דיזר פאר שלאג וואר פון אלי זער
גילובט. אונ' מיט ליבר פאלט אים צו דרט ער גאן גלייך אונ' רעכט האט:

אבר דא וואר איין אלטר אונ מוטר זיא. דער לענגר איין נאר
וואר אלז דיא אנדרי· דיזיר פראגט וואז טוהן מיר אבר
דיא טרעפן אהין· דיא ווערט זיך צום אובין ניט שיקן· אונ'
דיא היין וועלכי זכטט אין דיא שטוב גהערט· ווערט אויך דיא גאס
גין· דוא ביטט איין נאר שפרעכט איין אנדרר· גלייך אלז ווען
דיא היין ניט אויך צום אובין לאך אין דיא קיך קענט גין· עבין
זא גוט אלז אין דיא שטובן· דוא איינשט יוא וואול· מעכט אן
שפרעכן· אבר איך איין פון נין וויא אן שפרעכט· אונ' דא מיט
ניקט אום מגליך בגיט וויא מן שפריכט· אונ' דוא דעשט וועגן קיין
זארג דערפשט האבן· וואו אן שפרעכט· נון איך האב דר היים איין
אלטי פיט נען וויא אן שפרעכן מעכט· דיא איל איך פאר דיא
גאנצי גמיין צום בעשטן געבן· וויא אן שפרעכט· דיא וואלין מיר
פאר דען אובן טירלין העקן· וויא אן שפרעכט· אום דיא היין אין דעם
אובן צו בהאלטן· וויא אן שפרעכן מעכט· האבן מיר אונס אלזו
דיזיז ארט וויא אן שפרעכט· ניקט צו באזארגן· זאלדן גאלד איין
ליבר נאכבר וויא אן שפריכט· מיר וועלן דא בייא שטאטליך זידין
אונ' בראטן וויא אן שפרעכט· אונ' מיר וואלין דיא עפיל אין דר
קאכיל בראטין אונ' היפש אום קערין וויא מן שפרעכן מעכט:

איבר זאלכין ווארט בדאכטן ראטט זעניים. וואר דער שילדבורגר
זער גפרייען. אונ' זיא אים הוכליך באנקן פאר זייני פרייא
געביקייט פון דש שטיק נען· מיט אן ערביטונג דז זיא אן אים
אלי פאדרונג אונ' ווילגי דינשט צו פאר· עס וואר אויך אים אונ' אלי זייני
נאכ קומלינג דער נאהנטשטי פלאץ הינטרן אובן בייא דיא עפיל קאכיל
פר איין [ירושה] גיט געקין· אונ' אלזו וואר צו לעצט דער גאנצי האנדיל
בשלאסין· דער אובין ווארט גיאכבטן אונ' פאר דאש פענשטר גיזעצט·
דאש ראט הויז פאלענדיט· אוועק לייא מיט נארין ביזעצט· איך העט

שטעלן דיא זאגע · און מעכטע איך אויך אין דען דאס נעמן · אונ' (אפטר) צום שטאט שרייבר מאכן · דען אידרר מאן · זאגטי · איך וועל צום זעלבין עהרין דינשט אום פאר דארבין · וועלכיש איר אויך ווידר פארין אין · דא הערטא איך דער שטאטש שרייבר בין · אונ' אויך רעכט וועגין איך אירי מעטים אויז גשריבן האבן פון דיק אונ' דין:

דאש פירצעהנטי קאפיטל

וויא דיא שילד בורגירש איין אקיר מיט זאלץ ביזייהטין · דז עש וואקסין זאלט אונ' וואש זיא צו גיקומן איז אונ' דיא חכמות דז זיא גיטאן האבן:

וויא נון דאס דאס הויז פאלענדט אונ' מיט נארין ביזעצט וואר · קוואמן זיא אלי טאג צו זאמין · אום זיך צו לאזן זיין גילעגן אונ' עצות צו האלטן: דאס צום גימיינן נוצין אונ' [רעגימענט] גיהערט · דעסין זיא זיך מיט דען אייפריגשטין אונ' אייגליבשטן עריגשט אן נעמן · אין מאסין זיא צו טאהן שולדיג אונ' פאר פליכט וואהרן · נון האטין זיא דיא גימייני זארג פון דעם גאלין פלעקין אונ' אום דאס פראפייאנט צו דענקן · אונ' צו אייבר ליגין · וויא מן אלש אין פאר ראהט אין זאמלין מעכט · דז מן זיך בייא פאר פאלינדר טייארונג צו גיברויכן העט · וועלכיש זיא אויך גאנץ בחכמה בידאכט האבן · דען עש שטיט יוא אין הויך פר שטענדיגי שררות צו מיט פאר ראהט פר זעהן צו זיין · דיא אונטר טאנין צו העלפן ווען עטוואש אמנגילאודר גיברעך קריגין · אונ' דיא וואולדר וועלכי דיא מראי זייט זא זונדר דאש גיזוגן בידרענגט זיין · ניט אנדירשט אלש דיא איגלין דאס בלוט אויז דעם לייב · יוא דאש מארך אויז דיא ביין זויגין · אירי טיגדירייא צו טוהן:

זונדרליך וואהרט ווידר פון זאלץ גירעט · ווייל זיא וועגין מלחמה דאז צו מאלניט וואול ביקומן קענטן · אונ' אלזו דאמן גוויש אמנגיל מוזטן ליידן · גרושי עצות מוזטן אויז רידן אונ' פאר געבן אידרר נאך זיינם שכל נאך · וויא מן עש דאך אן גרייפין מעכט דז זיא אויך איר אויגין זאלץ העטן · דיא ווייל זיא אהני דאס זאלץ ניט זיין קענטן · אלש דיא דאס פעלד זונדר מיסט · זאלבר פאר טאג וואר גאך אין ייעדרין

גוט דאנקין ערוואגין · אונ' אויך מאניכרלייא מאניר פֿון אלין פֿלייסיג איבר ליגט · ענטליך וואָרן זיא ראטט אונ' בשלאסן מיט אנגדר · דיא וויל ביוואוסט אונ' אופֿינבאר איז דאז דער צוקיר · וועלכיר דען זאלן אין דער געשטאלט אונ' דען מייסרליכן אן זעהן גלייך זעהט · אויך וואקסיט · זאה פֿאלגיט דעם נאך אום ווידר שפּרעכליך אלס דאס זאלן גלייכר גישטאלט אויף דען פֿעלד וואקסין קענט · וועלכיש דען דא הער אב צו נעמן איז · דער וויל דאס זאלן אויך קעלבלין האט · גלייך וויא אן זאגט איין קעלבלין זאלן · אלזו דעם ערפֿארונג נאך · בלייגט עס דז אנדרי זאכין אויך קענן וואקסן · אלס קעלביר · האזיל נים · דיבין · בירין · אונ' הינר · זאה איז דאך איין גרושר מיטל דז אן איין גרוס שטיק צוקיר : וועליש דער גאין צו הערט · וואול צו צוקרין אונ' צו רעכט מאכן זאלן · זאה העטן זיא איר אייגן זאלן · אונ' ברויכן קיין אנדרי קויף לייט נאך צו לויפֿן אונ' צו פֿוס פֿאלן :

דיזי זאך וואר נון באלד פֿאר גינומן אונ' אלס איין ארבייט גשטעלט · דעמן צוקיר גימקירט אונ' מיט רעכטן ברויך באוין זאלן ביזייאט · אונ' זיא לעבטן אין גוטי האפֿנונג · דז דאס זאלן פֿרוכט באָרן ד אוט גין ווערט · דעסט וועגן טרישטן זיא זיך איין פֿרוכט באר זאלן יאר צו האבן · אונ' איז דאך זולכי ערד וואונדר ניט אום ביליך · זונדרן דער בילייכקייט גיוועז · יוא זיא מאכטן אויך גרושי רעכנונג אונ' גידנקן דליבר אונ' בירמט שלאגטן זיך וועלכי שטאט זיא מאלטן פֿון דעם נייאן זאלן צו קומן לאזן · אין זעלכיר אין בילדונג זיא דא דעשטא פֿלייסיגר זארג פֿאר דען צוקיר טראגן · אונ' אנדרי ילטן מיט גרושי ביפֿעלן אויף אלי פֿיר עקין · אין דעם ער ניט [מאַשטר] דרייא עקיכט גיוועזן · אזר אלס וויא איר ראט הויז איז גיבויאט גיוועזן · דש דיא [טווּרים] אונ' שילין מיטליכר מיט איין לנגן בלאז ראר אין דער האנד · אום אן דיא פֿיגל אהֿני אלי גינאר טוט שיסן זאלן · ווען זיא דש גיזייאט זאלן גלייך וויא אנדרן זאאין אויף פֿרעסין מעכטן :

עס דוואָרטי ניט לנג דש דער צוקיר אן פֿאנגט אויף דש אויר שטנכטי צו גרינן · וואר איבר דיא שילדבו גר זיך אויף אליר מאסין דער פֿרייאטין · פֿאר איינטן דיא זאך ווער זיא וואל גיראטן · גינגן דא טעגליך תרוי צו ביזעהן וויא דאס זאלן אויף קאמט · אונ' בילדטן זיך איין דאָז זיא הערטן עס וואקסין · אונ' פֿיא מער עס וואקסס · וויא אפֿל

נאך

נאך אויך אין זיא דיא האפנונג לו׳ · א״ז דאש קיינר אונטר זיא אלי וואר
דער ניט וויא פיל טויזנט זעק אן גיברייאט האט · אונ׳ וואָרן טאגלין פר
גרוטי [שאחה]:

צו מעהרר פר זיכרונג מיר זאלן פעלד וועלכיש זיא נון גערן גרעטיר
גיוואונטן העטן · אזו ביטראכטן זיא דאש נים אליין דיא פיגל
אנדרן אויך אנדרי (חיות) אונ׳ (בהמות) דען זאאין מעלטין שאדין טון ·
אזו זעלטין זיא אבער דיא פארינגן היטרט נאך איין זאלן ביפעל האביר ·
לו פר היטן · דש ניט אופט אאל דש א דרי היך אלש פעלד · קיא
טאל · אונ׳ נאך מער דיא נאטינגי ליגן וועלכי דאט זאלן אהני דא ש גערן
עטין אונ׳ לעקין · מעלכטן דריין לויפן · דא איט דאש גיוואקסיני זאלן
ניט לו טרעטן ווערט · אודר ונשט שאדין ליידן מעלט · אזו ביפעלטן
זיא אירי טילער אונ׳ (שומרים) וואו איין קוא · פערד · ליג · אודר
שאף אויף דען זאלן אקיר קומן ווערט · דש זיא דיא זאלן (גנבים) אוועק
יאגין · טרייבן · שלאגן · ווערפן · פופין · גייטלין · קלאפין
לוויקן · אונ׳ שיסן זאלטן · דיזש פר שפרעכן דיא [שומרים] גאנץ
טריילך לו טון · אזו אויך גישעהן איז · וויא ווייטר לו פאר נעמן ·
אונ׳ פון אלש ביטריבן איז:

וניא דיא בהמות אויף דען זאלין אקיר קאמן : אונ׳ דיא
שולדבורגר איינן אויף איין טראג שטול זעצטן : את״
אים טראגין אום דיא בהמות דער פון אב צו טרייבן :

איך ווייש ביא פון פעלדין ניט · וויא עש דער פאלק היטר דער
לו פין הונט : אזו טענגרליך פאר זעהן האט : דאש איין אייגל
עטליכי פרעמדי (בהמות) אויף דען אקר וואל גיבויאטן אונ׳ ביזאהטן
זאלן קיר קומין : דען זעלביגן זער אבל לו גידילט : אונ׳ או טייליך
לו טרעטן האבן : דש עש שאד וואר : אום דש העהלוכי זאלן : דער
פעלד היטר דר לייכט פערטיגי פוגיל וואשט וואל וואש אים דעש אקירש
האלבן אויף ער ליגט אונ׳ אן ביפולן האר : אונ׳ דיא הויך ער זעלבין
ביפעל שולדיג ווא : נאך לו קומן : ער זעהט דען שאדן וואל : אבר וויל
דאש פיך טון פאל שאדן גיטאן העטין : זעלט ער זיא נאך עירשט אריין
טרייבן : אזו ווערט ער דאש וואקסיני זאלן נאך מער פאר לעלין
אונ׳ פר וויסטן איז זייני פיסן:

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אב בילדונג דיזר גישיכטן גלייך היר צו זעהן איזט :

דרום גינג ער אין גרוסי זארגן · פון וועגן דען גרוסין [היזק] אוני' שטראף דיא אים דרויף שטונד · טייל וועגן דאש פאר דערבליכן אויגן טייליכן שאדן · אזו ליפט ער גיטווינד גראד גלייך וועגש אין טילדבורג אריין · אוני' זאגיט זאלכש אן דעם שולטים אוני' זיין הערן אן · אבר זיא אכטטן אלז באלד ניט וויא דער זאך צו ראטין אוני' צו העלפן ווער · כון זיא רופטן דעשט וועגן דיא גימאיין אויף דאש ראט הויז · אוני' אלז זיא זיין גיקומן · פרוגטן זיא אום מהער · וויא עש דאך אן צו גרייפן ווער · דא מיט דעם זאלן נור ניט קיין שאדן זאלט זיין · דען דיא [שוטרים] מיט דיא באלד האבן דארפטין ניט דריין טיטי · דיא וויל עש קיין פיגיל וואָרן · אוג אויף אלצי האט אן זיא ניקט ביפולין אום צו טיטין · אויף וואָרן זיא באנג דז זיא מעלטן דאש גיוואקסיפי זאלן אין שטיקן טיטין :

אליש אן דיזר שוועדי האנדל אלזו לאנג היין אוני' הער ערוואגן · אוני' איבר לוועדך · הינטר זיך · פאר זיך · איבר זיך · אונטר זיך · אין דיא בריים · אין דיא לענג · אוני' אין דיא קווער · אויף קרום אוני' גירא עבין אוני' אום עבין · פון זיא איבר טראכט אוני' איבר ליגט

ליגט ווארדן · אונ' זיא דא איבר אזו לאנג גיווארטן דז זיך אירי קעפֿ
טיער צו ברעכן האבן · ווארום צו לעצט בייא זיא גוט ביפֿונדן · אונ'
זאגט זיך בשלאסן אונ' אויז גשפראכן · עס זאלט איהר פֿיר פֿון דיא
לעבלייבי גריכטן · פֿאר וועלכי דיא (בהאות מספר) זיך אבער פֿערכטין
ווערין · אלס פֿאר שלעכטי אעגטן איין טראג שטול כעאן אונ' דעם טשאר
אויך דעם שטול צו זעלין אונ' איס איין לאנגי רוט אין דיא האנט געבן אונ'
דען איס צו דיא לייריגי לוגי פֿיך אין דעם זאלן אקיר ארום טראגן · ביז
ער זיא ארויש גטריבן האט · אביר ער דער היטר זאלט בייא לייב
שטראף ניט זעלבשט אויף דען אקיר גיהן · דא איט דורך זיינגין איט די
פֿיס (חלילה) קיין שאדן גשיכט · אנלכיס ער אויך בטווארן האט · איט
זאלכים גינעדיגן אורטייל ווארד דער פֿעלד היטר וואול צו פֿרידן · לאזט
זיך נאך דעם שטול גמאכן ווייבר ארום טראגן פֿון דיא פֿיר לעבליכי גריכטן
ביז ער דיא העכן לוי פֿרעסיגי (בהאות) אויז דעם זאלן אקיר גיטריבן
האט · נון זאגט איך שטאט שרייבר ווען איך ווער היטר גיוועזן זא
העט איך אעגין ליידן דש זאלכיש דורך האט גמאכט ווארד אלי טאג אויף דאס
ווייניגשטי כאר צווייא דרייא פֿיר פֿינף זעקס זיבן אכט גיטעהן ווער :
אונ' אזו גישיכט דעם ארויז וואקסיגדן זאלן פֿון דיא פֿיר · וועלכיר
דעם היטר האבן גיטראגן · קיין שאדן ניט · דען דיא וואגן
פֿון דיא אל גיאייני ראטס הערן · אונ' וואוסטן איט אירי ווייטי פֿיס ביר
אזו פֿיין (סופטיל) ארויין צו גיהן · דיאוויל זיא מן גיאייכן נוין פֿיל אפֿר
גילעגן ווארר אייטן זיא דש דא איבר קיין שאדן גישאך :

ראש זעכצעהנטי קאפיטל

ווייא ראש זאלץ גיוואקסין אונ' רייף אודר צייטיג גיווארדן איז ·
אונ' דיא שילדבורגר עש ניט אב שניידן קענטן :

ראש זאלן קרויט וויא עס דיא שילדבורגר נענטין אדר הייסטין ·
וואקסט דא הער בלד אונ' דייפֿט ניט אנדרשט אלס ווען עס אונז
קרויט ווער · פֿון וועלכים אן זייגט ווען איין רעגין דרויף פֿאלט עס פֿאר
דערבין זאלט · אין דעסין ביגאב עס זיך דש איינר פֿון דער גיאיין
דורך דיא נויט דורפֿט · וועלכי דיא פויארן דיא בוקסין לערגט אויף

אמבן

אלז ער גיטריבן וואר אויז איין געבונג דער פֿארגן (חכמה) · וועלכי ניט
אלז נייכטליך צו דערפֿין זיין · זונדרן אלי צייט ווי אין אלטיר ווידרין בויס
וויל ער גיקעפֿט ווערט אונ' ווידר אויז שלאגט · ער גידאכט זיך עז ווער
מייאר שאד דש איין זאלכיש [אוצר] וואש ער בייא זיך גיטראגן האט פֿאר
נארין זאל ווערדן · אונ' גיאכט צום נון קוזן זאלט · בישלישט דעם
נאך בייא זיך זעלבשט · ער וואלט אים פֿיל ליבר אויף דען זאלן אקיר
טראגן · אז קוזט ער דאך דיא גנלי גיאיין צו גוט אונ' צו נוץ · וועלכיש
ער דען גיטאן האט · ענטווידר אויז אייניג וויל ער פֿאר לאנגט אויז
זיין [אוצר] דיא גיאיין איר וואל פֿארט צו בפֿורדירן · אונ' דא אויז
ניקט פֿאר לארן ווערט · אויך דאש גרינגשטי צו ביוארן · אודר איין
[רעקואפענס אודר אתנה] דא פֿאר צו ענטפֿנגין ווי דער פֿארגי אויז
דען אלטן האין נעזן · דש ער אן דיא גאנצי גיאיין פֿאר פֿהרט · אונ'
וויא וואול עש אלט אנ' צו ריסן אמר גיוועזן · אונ' דאך גרושן [כבוד]
איין גילינגט האט · אונ' אלזו ווערדן זיין אנדרי שילדבורגר אלש (חכמים)
אונ' פֿאר שטענדיגי לייט · אז פֿון איר [חכמה] איין ליאליך שטיק צו
ריק ביהאלטן האבן · פֿיל אמר דעש גבווירט שיליגי הערץ אונ' גיאייט ·
אלש דיא גאב זעלבשטן אן זעהן :

דארום איילטי דיזר פֿראר שילדבורגר ביהענד · טנפֿל · אונ'
גישווינד · זונדר פֿאר לוק · אלש פֿליגט ער דא פֿון ·
אויף דען אקיר · אונ' אמר אין טויאנט אנגשטין · אי ער אויף דען אקיר
קאם · דען זיין גרעשטי (אורא) אויר דאש ער דעש גיאיינן קלין אעלט
פֿאלן לאזן · אי ער עש דאהין ברענגן קענט · אזו הין ער זעלביש
בישטעלן וויל · דאך האלט ער עש פֿאשט דאש אים ניקש ענטפֿאלט ביז
ער אויף דען אקיר קאמן · דא ער דען זיך אנידר פֿלאקטי · אונ' איין
אעדק שטיין זעצטי · ווי דיא פֿיורן צו טאן פֿלעגין · וועלכי קערטין
דיא אנדרליך וואול גירעטן זיין :

אלש ער נון זיין שולדיקייט אב גילינגט האט אלזו דש ער פֿאר איינן
יין בעשטגיטאן אונ' מיקש דר הינטר גילאזן צו האבן · דר וויטט
ער אום גיפֿעהר איין האנר פֿול פֿון דאש זאלץ קרויט אום אן שטאט פֿאר
זיין פֿאפֿיר צו גיברויכן · אבר דש זאלץ קרויט וואר אן דען פֿיארין
(תחת) צו שארף אונ' צו שפיליג אמר אויך אזו היליג · דיא וויל ער ניט
שאר גיאר ווייניג · דש אויף זאלכיר אייט יים אויף דאש לנר לאך ברעניט

דא ליפט ער הין אונ׳ הער · אלש ווען ער (משוגע) ווער · אונ׳ איז
פולין האלז טרייאט ער · עש איז לעקיר מאגר שארן גאר זער:

דאך בידענקט ער זיך באלד אנדרשט · אונ גידאכט זיך דז דאש
זאלן קרויט ווער (אפטר) אלזו גיהארט דז עש איז ניט אנדרשט
אלש ווי דאש זעלביג קרויט העט איס אויך דיא אויגן גביסן · אלזו וואלט
ער העט אלבנבייא דער גיאיין איין טרינק געלט פאר ריבין · דרום ליפט
ער אויך דז גשווינדשטי · דא איט איס ניאאגט צו פאר קעם · נאך
דעם לעקין שילדבורג · דען נאך דעם דש זיא אן גיפאנגן האבן נארן
צו זיין וואלטן זיא איר דארן ניט מעהר איין דארן לאזן הייסן · דען זיא
ווערפן דען זעלביגן דער עש איין דארן גיהייסן האט · אין ברונן · ווען
ער זיך ניט וואלט אין דאש לאך שטעקין לאזן · נון דער גיטרייאר אמן
לאזט אן דיא גרושי גלאק שטארמן · דא איט אלי שילדבורגר צו אנגדר
קומן · אונ׳ דיא צו טי נייאי צייטונג פאר נעמן · דא זיא נון צו זאמין
גיראלט קאמין · שטעלט ער זיך פאר (שמחה) אן אלש ער ניטרט · אונ׳
זאגיט דז זיא (בשמחה) אונ׳ וואול גימוט זאלטן זיין · וויל דאש זאלן אן
שין זאט שארך אער · דז עש איס אויך דאש היגטר לאך גביסין האט
דארויט איז צו פאר שטין אונ׳ צו בגרייפן · דאש עש זער פיין גוט
זאלן ווערט ווערדן:

דהיר איט אבר רידט ער אן דיא שילדבורגר דש זיא אלי צו גלייך איט
אנגדר איט איס ארויז אויף דען אקיר גינגן · אונ׳ נאך דעם
ער אן זיא זיין היגטר טייל גיוויזן האט · גלייך זיא פון איס גיהערט האבן ·
פאר אמניט ער זיא איהם אין אליר עהרבאהרקייט צו פאלגן · וועלכיס
דען דער (שולטיס) פאר צי אנדרן גאן ווילינג טעט · אונ׳ דער נאך אלי
גישווארני (בעלי עצות) · אונ׳ אלש דען אויך דיא איגדרן אלי · אונ׳
דעם נאך זיא אלי איט אנגדר אין דער דאש ערפארטין · ווש זיא איר
איס בורגיר גיזאגט האט · ווארן זיא [בשמחה] · אלזו דאש קיינר
אונטר זיא גיוועזן איז · ווערכיר ניט ט און אל ברייט אין זיין זין איין אעטיגר
זאלן העט אונ׳ זאלן יונקיר ווער:

אלש אבר דיא צייט דער בייא קאם דש אן דש אויך גיוואקסיני זאלן ·
דא איט עש ניט אויז פאלט · אב שניידן אונ׳ איין זאאלן זאלט ·
שיקיטן זיא זיך (בחברותא) אונ׳ בירייטיטן אלט אן אויך דש בעשטי ·
אונ׳ פלייסיגשטי: וואש נון צו צויס פאר האבינדרין גרושן ארבייט נויט

ווענדיג

וועניג האבן אונ׳ · עטליכי האטן זיך מיט זילבן אום דאש זאלץ אב צו
שנייטן פאשט גיזאלצט · אנדרי האטן פערד אונ׳ וואגן מיט זיך גיברכט
אום . ש זאלץ אלש האפין׳ אהיים צו פירן · עטליכי האטן איהרידרעט
פלעגילט אויך דען נאקין גיזאמט אונ׳ מיט גינומן · אום דש זאלץ דרויז
צו דרעשין:

ווייא דיא אבר נאר דיא האטי אן ליגן אונ׳ איר גיוואקסין זאלץ אב
שניידן וואלטן · דא וואר עש זו שטארק · האראב · שטארק
אונ׳ הייליג · דש עש זיא דיא הענט אינבר אל פר ברענט · אזו וואָרן דיא
שילדבורגר אויך נ ט דאז גיטיימט דש זיא הענטשיך אן גיטאן העטין:
דען זיא מיינטן דיא ווייל עש זאויר אונ׳ זער הייס וואר · דז אן
ווערט זיא אויז לאופין ווען זיא אן זאור הענטשיך אן ליהטן · עטליכי
מיינטן אן זאלט עש אב שניידן וויא דש גראז · זאלכיש ווידר רהטטין
אנדרי · דיא וויל צו באמדגין אינ דז דער זאמן מעפט (אפטר) אויש
פאלן · אנ׳ אנדרי מייטינעט ווער וויל גוט זאז אן עש קענט מיט
איין יארים בוט אב שיסין · ווייל זיא אבר קיין שילין אונטר זיך האטין
אונ׳ זיא ביזארגטין דיא קונשט קעם אויש ווען זיא אויך פרעמדי
שילין זאלטן שיקין · זאז בליב זאלכש אויך אונטר זיא · (פואה
סואריים) דיא שילדבורגר קאנטן מיט אירין זאלץ גאנץ ניט צו רעכט
קומן · ווארדן ווישטן עש אויך דען פעלדשטין לאזין · בי דז זיא בעשיר
ראט פינדן מעכטן · וויא זיא עש דא מיט אנפאנגן זאלטן דאני האטן צו פר
וויניג זאלץ גיהאט זאז האבין זיא איינגרדט נאך וויניגידי · דען וואש זיא
ניט פאר ברויכט האבן · האטן זיא פאר זיאהט · ליי . ט ן דרעשט וועגין
גנן גרויטן אונגיל אן זאלץ פאר אויש נאך מער אן דען גוטין בעשטן זאלץ
דאש זעלביג אינ דיא (חלאה) · דען איין מענש דער קיין קלוגהייט אין
איך האט · זאז האט ער נאך איין שלעכטיר גישמאק · אלז וויא איין עשין
אנדר זאלץ · דען האט עשקאוז אן ערשט פרופין · אונ׳ דעם נאר ווער
אים נאר זילכט · דער פר שטיט עש באלד דז ער איין נאר אינ דען דיא
(חלאה) אינ בייא דיא שילדבורגר גאנץ פאר שטאפט גיווארן:

דיא דאטש הערן טטעלטן איין עקשטרא פר זאמלונג אן · אונ׳ זיא
דאט האלטטין וויא אן דאך דען שניא אן דיא ווינטר הינטר דען
אופין קענטן דערין · אונ׳ פאר זאלן צו גיברויכן אונ׳ זיא דאש זעלביג
בשלוסן · אונ׳ עש פר האבירן · אביר עש וואר זי איבל ביקומן דער ווייל זיא

דיא קונשט אים ברויכן אונ' איר גוטר אויבין דא איבר גאנץ
בידאורבן איזט:

נון קיינר פון דיא שילדבורגר קונט ווישן· אויש וואש פר איין אורזאך איר זאלץ זא טייער ווער· זונדרן גידאכטן דז דאש פעלד ווער (אפטר) ניט רעכט גיבויאט אונ' גיטונקט גיוועזן· צו ווייניג אודר צו פיל· וואלטן דעשט וועגן דיא זאך איין אנדר מאל בעשר אין אכט נעמין· אונ' אירי ווייזי גרילין דאריבר האלטן אונ' אויך נייכנין: איך אלט דער שטאט שרייבר וואושט צו ראט וואל דז עש ברענטטלין וואֵרן· אודר ברעניכשט ווענלכט דיא שילדבורגר פאר זאלץ קרויט האלטן· דיא ווייל זיא זא הייליג זער גיברענט האט· אביר איך אעכט עש זיא ניט זאגן· איך לאז זיא אין אירן נרהייט פארט פארן· דא איט דיא בילונג דא פאר אנט פאנגן· זא וואל אלט ווען איך אודר איין אנדרי אורזך גידאכט העט אין אייני פינק' זינן· עש איז דיא שילדבורגר עבין צו גוט ווייא איר אונ' דיר· דיא איר ניט וואל ליידן קענין· דז מן אונש אונזר אהנגיל אופין בארט· אודר ווייא דז איין איזל דער דען אנדרן לאנג אהר· אונ' זאק טרעגר הייסט:

דאש זיבצעהנדי קפיאטל

וויאדער (קיסר אין אוטאפין) דיא שילדבורגר זיין אן קומשט צו ווישן גיטאן האט· דעשט וועגין זיא אין אייל איין נייאין שלטים ערווילטין:

דיא שילדבורגר שטעטי (חכמה) וואר צו וואר ווייט אונ' ברייט דורך דיא גאנצי וועלט בקענט· דז אלי לייט דא פון צו זאגן וואושטן· אביר דאש גשרייא פון אירי נרהייט דיא זיא זיך אין גיווינט האבן· בקואם איין גרושן קלאנג אין קורצר לייט נאך ווייטר· אלזו דאש באלד ניאמנט צו פינדן וואר דער ניט העט גיוואושט· וואש זיך בייא זיא צו גטראגן אונ' פר לאפין האט· ווענלכט דאך זא איר אעגשין אונש אנגבראכט רעכט דער קענין· פאר קיין וואונדר צו האלטין· דז דיא שילדבורגר נארן זיין גיווארן· אין דען זיא דיא רעכטי (חכמה) אוטווילגר ווייז האבן פר לארן· אונ' זא פלעגן איר אלי לייט אעהר נאך דער נרטייא צו פור שטין

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אלט גיפארן :

נון אלזו דיא שילדבורגרט (חלמאה) וואר נור נאך אונ׳ נאך ביקענט ·
דאז קיגין איז איר נרהייט דורך דיא גאנצי וועלט דער פילט · איהר
זיא קיים אן גיפאנגין גיוועזן וואר :

חיא נון דער (קיסר אין אוטאפיען) רייכש גישעפטין האלביר דיא
[סינאטרן] בשריבן האט · אונ׳ זיא זיין איין טייל צו איים אן גיקומן
וואר זיא איים פיל פון דיא שילדבורגר אונ׳ פון אירי (זעלטזאמי) נארשי
אכן פאר ברענגין · דהריבר פר וואונדרט זיך דער (קיסר) זער
אונ׳ וועלכיט אום דעסטא מער · דיא וויל ער זיך צו פאר אויך איר
חלמאה איין ווילטיגי זאכן גיברויכט אונ׳ איר ראט גיפאלגט האט · אונ׳
דיל ער אנדר דאט האט אזין וואורין בייא אלי שטענדין ראט רייכש
מעלכי ער בשריבן האט פר זאמלט וואורן · ביגערט ער צו וויסן דיא לייט
זעלבשטן בייא זיא צו קומן · אום דיא רעכטי ווארהייט צו זעהן אוב זיא
זיך אין דיא זאכין אלזו פר האלטיטן · וויא דען דיא ריד פון דיא מענשן
גינגן · אודר אוב עס איין פאלש גישרייא איז · וויא אויך איין מאל דער
גלייכן זאך גישעהן איז איין ערליכר מאן דער אן זיין ווייב פר גילט וויא
זיין (שכן) איין איי גליגט האט · אונ׳ פאר ביטיט איר וועליט אן קיינם
צו זאגין · נון גינג דיא פרויא אונ׳ זאגט עס אן איר (חברתה) וויא דר
זעלביג מאן איין איי גליגט האט · אונ׳ פר ביטט אן איר דער גלייכן קיין
מענש צו זאגין · אביר וואז זיא וועק גינג זאגט דיא אנדרי פרויא ווידר
ווייטר אן איין אנדרי דז דער אנגזוייא מייער גליגט האט · גוא דיזי פאר
טרויאט עס גלייכר גשטאלט אן איין אנדרי · וועלכי נאך איין איי דאז צו
ליגט · אונ׳ אלזו גינג עס ווייטר פארט · אונ׳ מיהר דער אביינט קאם זאז
מאר איין אל גיזאין גשרייא אין דיא גאנצי שטאט דז דער זעלביג אן מעהר
אלז איין טוזינט אייער גיליגט האט · דאז עס דאך אן פענגליך נור איין
איי וואר גיוועזן :

נון אום זעלכר אור זאך ווילן · פערטיגט דער (קיסר) אלזו באלד
זיין גיזאנטן צו זיא אב · אום זיא פון זיינר אן קונפט נאך ריכט צו
געבין · דאז איס זיא זיך ווייטן דורין צו ריכטן · ער ליס זיא אויך דאז
בייא אן זאגן אונ׳ פר מעלדן (אבשטר זיא אום צו פרואבירן אוב זיא רעכט
גנאריש זיין) בייא אלי איר [פרזאפילעשיאה] פרייהייט אונ׳ גירעכטיקייט
ביז נאך אליין צו שולין אונ׳ דיך האנד ביטין · זאנדרן אויך וואו עס דיא

מיט דער זעלבט אלזו ערפֿודרט · נאך ווייטר ביפֿרייאן אונ' ביגנעדיגן וויל
ווען זיא אים אויך זייני ריד דיא ער ערשטליך בייא זיא אן ברענגן ווערט ·
ווערן קענין אלזו אנטוואורטין: דז זיין גרוס אונ' איר אנטוואורט זיך אויך
אנגדר רייאטין: דארויף זאלטן זיא נון בידאכט זיין: אונ' ווען זיא אים
אנטזאגן קואן: אלזו אוין זיא אים ווען ער קואט האלב גריטן אונ'
האלב גיגאנגן ענטיגין קואין:

אלזו דיא הערין גיזאגטן ווארן נאך דען פֿלעקין שילדבורג גיקואן אויט
דיא אורדרט פֿון דען (קיסר): זא איז אן דיא אראי
שילדבורגרט ווען זעלביר באשטאפֿט דאט הערן לייט אין בוזים גישאסן
וועלכיט זיא ליבר בייא דען ווירט אויט גילעפֿורט העטין · אלזו דז זיא
ניט אנדרשדר טרעקין אלטוויא איין אויזיגי קאן פֿר דען קירטיר · זא
דיא אנג ר אום פֿאר זעהנט ביגעגינטן דען אויב זיא גלייך פֿוארט לייט
ווארן וועלכי גיווייניגליך פֿאר טלעבטי אנ' איין פֿעלטיגי לייט גיהאלטן
ווערדן · זא פֿערכטין זיא זיך דאך דז דער (קיסר) וועלכר אויט
זיין אויגן פֿיל ווייטר אלז אנדרי זעהן קענט · וויא דען אויך דיא גרושי
הערין לנגי הענט האבן · אונ' איינין איבר פֿיל אייל וועגט בייא דיא האר
ערפֿאשן אונ' ביקואן קענטן דא איבר ביזארגטן זיא עט אעלי דער
(קיסר) איר גיזאכטי נאריטיא ניט וואול אויך נעאן אנ' דא דורך זיא
אין דיא הינשטי גווס גינאדן אונ' טראך אעלטן פֿאלין · נאך אויך (אפֿשר)
אעכטן גיזווזנגין ווערדן · עשדא וודר אן לו פֿאנגן וואו זיא עט לו פֿאר
גילאזן העטין:

אונ' לוויזר האטין זיא אזיך קיין גירינגי אורזאך זיך לו פֿערכטן אונ' לו
ביזארגן · דען עט איז קיין גרינגס זיך זעלבטטן לום נארין לו
אאכן · זינט אאל היר דורך דעם אל גיאייכין נולין וועלכין איר אויך אונ
לעבן טולהוג זיין · דט זייניגי ענטלאגין אונ' גידויבטווערט · אן זאלט
פֿיל אעה דיא לייט דר אורטן · ביז דז איינר ענטוועהר זעלבטטן איין נר
ווערט · אודר דורך אנדרי לום נארין גליארט · אב גיזעטין:
גיזייאט · גיהובילט · גיבארט · גישאיר · גינעלט · אונ' גיטזורי
אעדט · אין וועלכין פֿאל זיך איינר אנדר פֿורכט אונ' טייא דא לו
בגעבן האט · אונ' זיך פֿאר איינין נארין פֿון אויטלכים אאג שנלטן לאזן
אונ' דער זעלבי שון איין גרעטרר אונ' העכריר נאר איז: אלט ער אופֿט
אאל אאג זיין:

שילד בורגירש קור צווייליגי גישיכטן

אין זעלבין אנליגן · זיין גידאכט · אלטן דיא ארמי שילדבורגר
בייא אירן אלטין הין גילייגטן ווייזהייט ראט אונ' הילף · אונ' פונדן
אלזו באלד וויא אין דיזי זאכין צו טאן ווער דרום אורזכירן · אונ' ביפעלטן
אית אליש וואש ניטיג וואר · אונ' דאש בעסטי אן · אינשטאל פאר דיא
פערד · אונ' אין דיא קיך זא וואול פאר זיך זעלבשטן אונטר אכג ר ·
אלש אויך פאר דען (קיסר) · דא אויך ניקט פר געסין וואר · דז זיא
דען (קיסר) אויף דש שטאטליכשטי אין אירן פלעקין אנטפאנגין · אונ'
טראקטירן מעכטין :

דעם נאך אביר וויא אין פורטייא געגן ניט אנדר הערטין · זיין
קענן עבין אזו וויניג קענטין דיא שילדבורגר עטוואש אן פאנגן
דען צו אליש אום גליק האטין זיא צו דיא לייט קיין (שולטיס) ווילן דער
ערשטער אויז אביר גרוטר (חכמה) צום נארין · אונ' דעש האלבן צום
זאלכין מאט אוס ביקוואם גיוואדן וואר · אלזו גינגין זיא צו ראט אונ'
לאשטן אדום ראטן · ווען ביר רעכט פערטיג דא צו ווער · דער ווארטן
דז זיא זיך קיינס איבר דאנק אן דען האלז וועלן ליהן · גלייך וואול
פלעגט צו גישעהן · וואז אן אאטין אן לייט צו פר טרויאט · דז זעלבי
דענק איאר בעטיר אלש אנדרי לייט וואלטן זיין · אונ' אויך זעלבי אום
גילעגין הייט גיווייניגלך ניקט גוטן אדויש קואט :

נוא אום פון אליש פאר צו קואין דש קיין אום גליק דא פון ביגעגינן
זאלט · אזו וואר גיראטן אונ' דר קעגט דיא וויל אן אזו דען
(קיסר) אויף זיין ערשטי אנטוואורט רייאין וויז ענטפרין זא זאלט אן
בעשטן זיין · דז דער ייעניגי זאל (שולטיס) ווערן · ווענביר אויף דען
אנרגינדן טאג דען בעשטן רייס ווערט אאכן קענין דאראויף זאלטן זיא זיך
אלי זעאטליך וואול בדענקן · אונ' איבר נאכט דרויף שלאפין · אלזו
גינגין דיא שילדבורגר פון אנאנדר אונ' וואר קיינר אונטר אלין וועלכר ניט
גידאכט האט אום [שולטיס] צו ווערדן · אונ' זיאו [דיספוטירטין] אונ'
[שטודירטן] זיך דער הייט אלזו דיא גאנצי נאכט · דז זיא צו אארגינט
קוים אווטשטין וואז זיא דער קאפן שטונט :

נון וואר דער [חזיר] הערדט · זא [פריד לעדיל] גיהייסין . אלש
וועלכר אנטט ניט צו פאר ווערפין ווער · אונ' קיין (חזיר) צו
זיין זיך בדינקיט · אונ' אויך אונטר דיא ראטט הערדין איט גרעכינט
איור · דיזיר אוב ער טון [שולטיס] אונטר דיא [חזירים] וואר :

אונ' זיינן שטעקין אונטר זיך גיווארפן · אום איין רעכטי אורדינונג
אונטר זיך צו ברענגן וועל ער דאך גערן העטיר גשטיגן · אונ' העט
גערן זיין [חזיר] גייטיל אודר פייטש מיט דעק [טולסים] שטאך פר
טויט ג׳ · דרום שטודירט ער לן ין פאר גיזעלדטן · אונ' פר גיליגטן
המנדל · אונ' גינג מיט שווערי גידאנקין דרום · דז ער דיא גאנצי
נאכט שלאף' לאז גיוועזן וואר · אלט ער זיך נון אין זייני פעדרן דיא אויז
דער ערד וואקסין לנג גינוג דרום גיווארפן אונ' גיוואלצט האט · פראגט
איהם ענטליך זיין ווייב ווארום ער דאך אום רוהיג איז · ער זאגט איר
עט דאך זאגין · אוב זיא איך [מפטר] דריכן העלפן קענט · אונ'
ראטין · אוביך זיא קענט ניקט מיט איך ברענגן · דיא וויל ער עט
פאר אונך ביליך הילטי · ווען ער אויט דאס ראט הויז עט וואט שווערין
זאלט · זיא ליגט איס אוביר זאג לנג אין דיא אהרין · זיא אויך דיא
ווייבר זאג פר וויליג אודר נייא שירג זיין דז זיא גערן אלט וויסן וואס
איבר אל גירעט אונ' גיהאנדלט ווערט · אונ' לו איס זאגט זאג ער וואט
גוטן פון איר האבן וויל · עט ניט לענגיר פאר איר פר שווייגן זאל ·
נון וואט זאלט דער גוטי אן טוהן · פר שווייגין וואלט ער גערן [illegible] אב
גירעטי ראטט המנדל נג · אונ' זיין ווייבט גונטט וואלט ער אויך ניט
גערן פר ליהן · דא ער (לסון') איך דען גלין המנדיל אופנבארט ז'
דז ווען ער נעהאליך דען בעטטין רייך אהלן ווערט · זאג קענט ער
אחר גין [טולטים] ווערדן · דאך בידרייאט ער יין ווייב הויך · דט
זיא עט ניאמנד זאגין זאלט דז ער אויט דען ראט גיטוועלט האט:

דא זיא זולכיט העריט ווער זיא עבין זא גערן פרויא (טולטיסין)
גיוועזן · אלט איר אמן הער [טולט ס]: זיא ערפונג דערא
וועגן באלד וואט לו טוהן ווער · אך · איין ליבר אמן · שפראך זיא:
בקיאר דיך איבר דיזי זאך ניט זאג זעהר · אונ' לאז דיר ניט גראוי האר
אין באהרט דארום וואקסין · וואט וואלטט איר געבין ווען איך דיך איין
רייך לערנין דז דוא [טולטים] ווערטט · ווען דוא ראט טוטט ·
שפראך איר אמן דער (חזיר) הערט · אז אויך (טולטט) ווער ·
זאג וויל איך דיר איין שיינן פונקל נאגיל נייאן פעלץ קויפין · די פרויא
איז דאן איר זינשוין אל אין ברייט פרויא (טולטסין) וואר · פינג אן
אירן אמן · דאז לו בהילפיג לו זיין · אונ' איהם דיזן רייך פאר
שפרעכט אונ' לערנט איס דיא גנלי נאכט:

מיר ליבן העררין מיך טרעט הירײן:
אײן הויז פֿרויאַ הײשט (קווטרײן):
זיא האט אײן אויל אלט וויא מײן טווין:
אונ' טרינקט גערין גוטין ווײן:

ריזן רײך זאגט זיא רויט רײן אונ' רײנליג אמאל פֿאר: אונ' זאג אבט אונ' וואלנג זאגט ער מיר נאך: ביז ער ענטליך פֿאר אײניט ער העט מיהם טוין גאר אין גיטלוקט אונ' וויך גיפֿרעסן קײאט אים דער וועגין דיא גאנצי נאכֿט: וויא ײעניר פֿוימרט זון הען בעט ניפֿיל: ביז דאעט טאג וואר: דעסין ער פֿאר איין בילדונג קוים דר וואַרטין קען זאז זעהר הויך גינג ער אויט איין [שולטיס] אין בויך טראגין: זולכיט ווידר פֿארט מויך דיא אנדרי טילדבורגר: דען זיא ביקאמן אלך גרעטרי קעפֿן אונ' וואר אירר קײנר וועלכר נים דיא גאנצי נאכט ווער (שולטיס) גוועזן:

אליש כון דער בשטיאטי טאג ערטיכין וואר. אן וועלכין זיא זו אנדר קוא | אום אײנר נאך דען אנדרן זײן גרײס אויטזו שפרעכן. אונ' דער אן בעטשטין רײאן ווערט דער זאל פֿאר (שולטיס) רעגירין: דא זאלט אײנר וואז נדר איבר אלי וואונדר גיהערט האבין: וואט זיא פֿאר אין לירלכי אונ' וואול גיטלאסיני רײאין דא אמאל פֿאר ברענגין: אלזו דזאן זיך היכליך ברײטלוך אונ' לא נקליך פֿאר וואונדרן אויט. וואו העד זיא זאלכי קונשט גילערנט האבן: אלט וועןזיא זולכי (אפֿטר) בײא איר הין גיליגטי [חכאה] ווידר גיזוכט אונ'ער פֿאר גילאגין האבן: אונ' עט אין איער אונ' איביג שאר דט דיא גאעלטין רײאין כיט אלי אויך גיזעלט זײן אביר איר אוזין אונט אן דיזין נאך פֿאלגינדי דיא נאך פֿר האנדין זענין [מטאח] דער אויט זײן אונ' דא אויט ביהעלפֿין:

דער דריטר: דען דיא גאייא ערטטי רײאן אין וועלטין [עקסטעמפאלאר] זײן פֿר לארין. טורעטיט הרײן אונ' רײאט נאך גאאכֿטן [רעווירענץ] אלזו: **נא: נא: נא:**
איך בין אין רעכֿט גשאפֿנר פוימר:
אונ' לעני אײן שפים אן דער וואנד:

אַ הָא טפראך פיטר לאָגשי: וועלכר דער פֿירדר גוועזן אין? קענטטא עט ניט בעטיר זא בלײבטטו וואול דרויטן:

איך

איך היים מיינשטר הילי בראנר·
אונ׳ לעהני איך אן דער מויאר:

יא הײ זאגט דער פירדר איך ויל שוין בעסר רייאן אלז דאס·
איך בין גינאנט האנס הענס־ין שטאלן·
אונ׳ איך פיר אין וואגין מיט שאייטר:

שפראך דער פינפטר· דאס ווערשט וואל (שולטים) ווערדן·
אבר ווען איך בעסר ריים אונ׳ דיך אב שטעלן ווער
איך האב מיין פרויא גילאנגט אין איי·
אונ׳ עש ברעכט איר אין פיר:

וויא דער דיזז שפראך· בגינטי דער אלטי (ראאוטיא)
גהייסן· דען דער זעקסטר אונ׳ זיבינטר האבן דיא רייאן
פר שלאפן׳ ער העט איך גערן (שולטים) גווארדן׳ אלזו ריים איך·
איך האב בגעגינט איין ווילד טיר·
אונ איך שיסי עש אין דראיי:

זוא באלד ווערשטו ניט (שולטיט) שפראך דער ניינטיר· אביר
לאז הערין וואש איך גילערנט האב:
מיט מיין נאמין היים איך [האנס ווינליל] בעק·
איין הויז שטיט אן ייעניר שפין:

דוא ווערשט וואל (שולטים) ווערן אויך· זאגט דער לעהנטי·

יא הינטר זיך טראגין איר פוארן דיא שפיסין· וויא ווער
עט אביר ווען איך עש ווערדי: אלזו ריים איך
וואש זאל איך פיל רייאן אודר זאגן·
איך האבי איין פולין בויך:

מיר האט עש דאך קיינר פאר ; יטאן· שפראך דער איילפטי·
מערקט אויך וואש איך זאגין וויל:
ווער ניט וויזל קען רייאן אונ׳ דענקין·
דעם זאל מן רען גאלגין קניפן:

געבין זיך הינטר זיך מיט אלי דיזי רייאן· שפראך [האנס קאקס]
דער [ייאנגירי] : וואש גילטש אום איין גוטין קעז ווער וויל
ועטין דז איך ווערדי (שלטים):
איר הערן איך מעלט גערן (שולטים) זיין·
דארום בין איך גיקומן אהער:

נאך פֿיל אנדרי רייאן וואָרן דז פֿר גיבראכטי וועלכי דאך אין דען
אָרגינאל זאָ פֿון ווערים פֿאָר פֿרעסין. ניט צו ליינין זיין
גיוועזן. אבר איז צו מעלדן. דז וויל זיך דיזי ביז הער אין גילייגטי
אונ' נאך פֿיל אנדרי מער. זיך הערן אונ פֿאָר כפֿאן לאזן. אין דעסן
דער הראי (חזיר) הערט אין גרוטין אנגסט ניט וייט דא פֿון גשטאנדן.
אונ' אלז גיזאָרגט. עס מעכט (אפֿטר) אין אנדרר גאר קונשטליכי
רייאן אויך דיא ביין ברענגין. אונ' דא דורך שולטיס ווערדן. דז ער
צו רוק בלייבן מוזט. אונ' זאָ אָלט דער אנדרי איינרי נאר אין
איינליג ווערטלין זאגט. וועלכיש ער אין זיין רייאי גיהאט האט.
אלזו דער טרעקט ער אלכיר גשטאלט. דז אים דאס הערץ העטט
מעגן אין דיא בוקסין פֿאלן. דא נון דיא (כבוד) אונ' אורדינונג אן אים
אויך קאם דז ער רייאן זאלט טרעטיט ער אויין אונ' שפראך אלזו:

איר ליבין הערין איך טרעט הייא הער.
איין הויז פֿרויא דיא הייסט קאטרין.
זיא האט איין שנאבל וויא אין שוויין.
אונ' טרינקט גערן גוטן מעסט:

ראש קלינגט. דער מעכט בשטיהן. אונ' עטוואס אויט ריכטן.
שפראכין אלי דאס הערן. דז נון אום פֿראג גיטאן וואר
זאָ פֿאלין אלי (דיעות) אויף דען (חזיר) הערט. וויל ער אין שינין
רייס אונ' אויף דעם לעגט גיאכלט האט. דער ווער צום שולטיס
ערוועלט. אונ' אן גינומן. דען זיא האלטין אים (בודאי) אונ'
געכצליך דא פֿאר דז ער ווערט דעם קיסר וואול קענן רייאן וויז
אנטוואורטין. אונ גוטי גיזעלשאפֿט צו לייסטין. צו דעם זאָ איז ער
אין האנד ווערקט מאן. אונ' מאר זיינר קונשט נאך אין בעזים בינדר
מייסט. דא זאנטט דיא אנדרי אלי שולטעטי לייט ווערן. דעסט וועגין
וייט ער זיך פֿאר אלי אנדרין בייא דען קיסר צו שיקין. אונ' אויך
וויל דער קיסר זיין קאמרן מיט בעזים אויס קערן לאזט. אלז נאם
דיזיר (חזיר) הערט דען (כבוד) גערן אן. דא מיט ער לאנגי צייט
טראגין גיזאגן וואר. אונ' ערפֿארט אין דער דאט. דז דט גליק
אונ' אום גליק נאר זא וויט פֿון אנגדר ווערן אלז טאג. אונ' נאכט.
דען ער דיא פֿאריגי נאכט נר אין בעזים בינטר אונ' (חזיר) הערט
גיוועזן איז. אונ' נון איין גיוואלטיגר שולטיס צו שילדבורג גיוואָרן מייזט:

ויא

דאש אכטצענדי קאפיטל

וויא דער שולטיס צו שילדבורג אין דאש באד גיגאנגן איז ; אונ' וואש זיך צו גיטראגן האט מיט אים :

דיא נייאי (כבוד) אונ' דיא זונדר באריי (חשיבות) דעס שולטיס האט קוילט דען (חזיר) הערט זא וואול · דז ער זיך אל צייט דא מיט בריאט · אונ' וואול זיבנלעהן אונ' אין איין (טעה) צו זיין פרויא זאגט · געלט פרויא · נון אין עס איר איין מאל גירחטן · דא איבר גידאכט ער זיך ער מוז נוט ווענדיגליך צו פאר דען (חזיר) שווייס טרייב · אונ' אום פלויט אב וועשן · אונ' וויל ער איין נייאין שטאנד אן זיך גינומן האט · זא פאר אייגט ער זיין שולדיקייט אונ' פוילט ער פאר דורט · זיך מיט גביהרדין רידין · אונ' קליידונג · אונ' אנדרי דינגין אין דעם [שולטיס] שטאנד צו שיקן :

דאר אויף מאכט ער אלזו באלד אויף דען זונטיג אין דיא בינאכבארטי גרושי שטאט אין דאט באד גין · אונ' אלז אידם אונטר וועגין איין אנדרר ווענ ר פאר עטליכי יאר דיא (חזירים) מיט אים גיהיט האט בגעגינט · דער נאך ניט וואושט דז ער דער שולטיס ווער · אונ' אים דעם האלבן אויש איין אלטיר חזיר הערט אונ' גוטיר חבר רוויט אונ' אין דבר הייסיט · זאגטי דער שולטיס צו אים: דוא נארשט אונט ייצונד ניט מעהר דוא הייסן · דען איך זיין היילונדר אונזר הער דער אלמעכטיג ערנפעסטי שולטיס צו שילדבורג · פאן שוינה הענקיר · זאגטי דער אנדרי דאש האב איך ניט גיוואושט · איין הער שולטיס · זייט עש איר מוחל אונ' פאר צייהט עש איר הונדרט טויזנט מאל · מיין גליק צו · אין אייער רעגימענט קינן אייער וויזהייט אונטר טאנין · האבי דאנק · זאגט איין הער דער שולטיס · עש איז איין אום זולכין פאלק צו שילדבורג · דיא אנדרי שולטשן אונזר פאר פאהרין אין הערן פירשטן רעגימענטי האבן זיא לאזן לעבן · וויא זיא נאר גיוואלט האבן · דא דורך דיא אום ווערדיגונג איין גיפאלן · דא מאן איר יעצונדר מיט גרושי אים אונ' ארבייט אב שאפין · דש איר ניט שלאפן קענין · אונ' אונט דער קאפן פאסט דריבר צו ברעכט אביר איך וויל אין אורדינונג אונטר זיא ברענגן · וויא ייעניר בעטיל הער אונטר דוא הוט · אורר איך וויל ניט איר ביפעלינדי זאם

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אמן זיין:

אלזו ליהט אין הער דער שולטיס פארט · אונ' קאם אין דיא שטאט אין דאש באד · דא שטעלט ער זיך גאר ווייז אן אלז אין טיפי טוערי גידאנקן · לייגט צו לייטן זין פינגר אב רידטי מיט זיך זעלבשט אונ' זאגט מיט ניאמנט · אלזו דאש דיא זאם אייהם צופאר גיקענט האבן · אובר זעלכי גשווינדי פאר ענדירונג זעהר פאר וואונדרטן · פאר איינטין ער ווער (אפשר חסר דיעה) אודר (מעלאנקאליש) · וואושטין אביר ניט דז ער אויז דער (שולטיס) צו שילדבורג גווארן · אונ' אים דעם כבוד ענטווער אזו זיא טוט · אודר זאז טין קוזילט · אין דעסין פראגט ער איינם דער צם נענטשטין בייא אים זילט · אוב דאש דיא באנק איז · אוין' וועלכי דיא הערין פלעגין צו זיצין · עש ווארט אים גיענטפארט יוא · זאגיט דער שולטיס וויא האב איך עש אזו פיין גיטראפן · איך גילויבי ווארליך דיא באנק האט עש גיאערקט · דז איך צו שילדבורג שולטיס בין · אונ' אלזו איך זעלבר צו זיך גיזוגין האט :

וויא ער נון זאש זיצט · אונ' וואול טאפיר שוויצט · זא קומט דער באדיר צו אים אונ' זאגט גוטיר פריינט העט איר דען קאפ' ווטשין אונ' אייך רייבן אונ' קראצין לאזין · ווען עש אנדרשט נאך ניט גישעהן איזט · זא וויל איך לאז אהער לאנגין · אונ' אייך אב וועשין אונ' אב טרוקנין · דער (שולטיס) זא אין טיפי גידאנקן גישוויגט האט · אלזו אנטוואורטי ער · ליבר באדר אין' וייט ווארליך אייגינטלך עש ניט אויב איך גשוויגט האבי אונ' אב גיוועשן בין אודר ניט · דען אונזר איינר האט אזו פיל צו דענקן · צו זינין אונ' טראכטן דאש מיט דר גימייני נוצין ניט ערגינצן טאדין ליידיט · גריכט אונ' רעכט גיפירט ווערט · דז איר זעלכי שלעכטי זאכן ניט אין אכט נעמין קענין · אונ' זונדרליך איך זינין אונ' טראכטין אוז · וויא איך דעם (קיסר) רייאן וויז ענטפרן אוז · דען פר טכיא דוא איך פערכט · איך בין דר (שולטיס) פון שילדבורג · נאה בר זעלכי ריד · זא דאך זיין ביטרר ערינשט גיוועזן איזט · פייגין אלי דיא אין באד ווארין אן אים אויז צו לאכין · לאזן אים דאך בייא זיינם כבוד בלייבן זיצין.

אונ' נאך איין מאל וואול לאיש טוילין·

דש ער באלד קריגט דיא הילן·
אונ' ער בגינט צו שרייאן אלש וויא דיא קאצן·
באריר טוט איך אוך היפש קר צין·
איך בצאלי רייך דאך דרייא פאצין·

דאש ניינצעהנטי קאפיטל

וויא דער שולטיס זייני בילאופטי אן זיין פרויא שולטוסין איין נייאן פעלץ קויפט· אונ' וואש אים דא בייא ווידר פארין איזט:

אונזרי גינעדיגי פרויא (שולטיסן) פאר גענסיט ניט איר פר שפראכן פעלץ· האפט אלז צו פאדרן· וועלכיש זיא אום ביליך ניט געוועזן איז· דען ווען זיא ניט העטגטראכט רייאן צו העלפן· דא העט ער נאך פיל הונדרט יארן (אייר) הערט גנן בלייבן· דרום וואלט ער זעלבשטן דש פר שפראכני אן זיין פרויא [שולטיסן] דאש ייעניגי באלד אין קויפן:

דעש האבן אלש איין הער (שולטיס) בלד נאך אן האלטונג זיין ריכטט· נאך דעם ער שון אין שאר געוועזן איז· אונ' פון וויכטיגי געשעפטן וועגן· אין דיא אובן גידאכטי שטאט! גין וואלט· אלזו אמנט אום זיין פרויא ווידר אום דעם פעלץ· דיא וויל ער אן איר אין דער זעלביגי שטאט צו קויפן פר שפראכן האט· וואו אויש צו זעהן איז· דש עט פיל בעסר איז אום אן דיא ווייבר צו קויפן וואש זיא האבן וועלן· דא איט אן נאר איר קיפלן אונ' בעטלין פון זיך אב טוט· אונ' זיא דערי גלייכן נאך אער טוהן· ווען אן אן זיא ענטוואש פר שפרעכט· דען זיא האבן איין זער גוטן גידעכטניס· אלש וויא איין שילדבורגר וועלכר שטאט שרייבר ווערדן וויל· אונ' קאנטי דאך ניט ווערד שרייבן נאך לעזן· אגדן ער זאגט· איך האב איין זער גוטן [מעמאריום] אודר [זכרון]:

גין וויא דער שולטיס אין דעם שאר קאם· אלז פראגט ער דעם שאר היטר וואו אן פעלצין פר קויפט· דער שאר היטר

אייזט

ווייזט אים צו רעכט · אבר איין הער (שולטיס) פראגט פערנר
אוב עס דער גלויבן איז · בייא וועלכם אלי (שולטסין) כאמי
פעלין פאר אירי ווייבר קויפן · דען איך בין געשטאנדן [שולטיס]
צו שילדבורג גוואָרדן · דא מערקיט דער פאר הער גלייך דז ער
עטוואס צו וויטיג אויס גבאקן איז · גידאכט דעשט האלבן ער
ווערט גוט זיין נאך דיא האלן טער אָרום צו שיקן · דרום ווייזט
ער אים אן דס לעצטי ענד הער שטאט · צו איין גלאזי מאכר ·
וועלכר איין רעכטר לוט גיגר דרר גוועזן איז · בייא דעם זאל
ער נאך (שולטסין) פעלין פראגן :

דער הער (שולטיס) גינג נון אין אויר עהרבארקייט פארט אונ׳ קאמט צו דעם דא ער איז וואָרדן גוויזן · אלזו פראגט
ער · גלאזי מאכר האטשו (שולטיס) פעלין צו קויפן · דען איר
זיין הער (שולטיס) צו שילדבורג · דער גלאזי מאכר מערקיר בלד
וואס דיא קרייס טרייבט · דערהאלבן אנטוואָרטיט ער · עס
איז איר זער לייד דס איך אן איר הולדי ווייזהייט ניט גרייפן אונ׳ פר
זעהן קען · דען געשטירט וואר היר אמרק טאג אלזו האב איך
אלי אייני פעלין פר קויפט · אבר אום אירי הירהייט צו העלפן
אלזו אונז יאה גין אין דיא אנדרי פאר שטאט בייא [קרייצהויי]
וואגין מאכר · דא ווערן זיא פעלין פינדן גלייך ער האבן וויל :

נון דער (שולטיס) קאם צו דעם וואגין מאכר · אונ׳ פראגט אים אוב ער קיין (שולטסין) פעלין צו קויף האט · דען
ער איז דר (שולטיס) פון שילדבורג · דער וואגנר אנטוואָרט ניין
אונ׳ ער ווייזט אים צו איין טישלר · דער טישלר צו איי׳ זאטליר ·
דער זאטליר צו איין בוך פר קויפר · פאר וועלכיש לאדין מענכר
שילדבורגר האב געשילדרט צו פינדן זיין · נון · ער בוך פר קויפר
אוגט · פר דיזז אהל קענט איין הער (שולטיס) בייא איר קיינר
קריגן · דאך בייא אנדר קוכין בעקיר (פאליטי) קאן ער זיא
בקומן · לויפט געשווינד בייא אים · גלייך ער אויך טעט :

אלש איין הער דער (שולטיס) אויך דא זעלבשט נאך פעלין גיפראגט האט · אנטוואָרטיט אים דער קיכל בעקיר
ער האט צוואָהר דיהט אהל קייני · ווען ער אביר וואָלט איין ווייניק
וואַרטן · זא וויל ער אים פון פעפיר קוכין אן מעמטין · אונ׳ בלד

בּאקין

באקין · דען ווען ער זיין ווייב ניט גיפאלט · קען ער מיט איר
פֿרעסין אלי אמרגין איין אופֿלין אודר שטיק דאס פֿי . נאך בידאנקט
זיך דער הער (שולטיס) אופֿט העפֿטטי · אונ' זאגיט ער ווער שון
זאו לנג נאך איין פֿעלן אורם גילאפֿי · דז ער קיין צייט גינוג האט אום
צו ווארטן · ער אוטט ווידר נאך הויז · אום זיין אויט צו בזילן ·
דען ער איז (שולטיס) צו שילדבורג · דער קילן בעקיר שעלכר
עטוואוט בעסר וואר אלט דיזא ערטטן · גידאכט זיך דט דער
הער (שולטיס) ווער לנג גימוג נאך דער האזן טער אורם גלאפֿן ·
אונ' דר בוריאט זיך איבר זיין און פֿעלטיקייט · אונ' וויזט אים
צו איין קירטניר דא ער פעלן פֿון אלירלייא גיטונג אונ' סהרט
ווא זיין הורך לייכט האבן וויל · קריגן קאן :

דער קירטניר פֿראגט וואש ער פֿאר איין פעלן גערין האבן וויל ·
איא גרויט אונ' וויא לנג ער זיין זאלט · דער הר הער
(שולטיס) אנטוואָרטיט ווען ער איז גירעכט איז אזו שטיג ער איין ווייב
דיזא פֿרויא (שולטסין) צו שילדבורג אויך און · דען איין האט איז איר ס
אונ' מיר מיט אן איר אויך · דעט האלבן איזט דער פעלן איר
גירעכט · זאו איז עלמיר אויך גירעכט · אונ' אלהיר קויפֿט ער
איר גוויטלך איין זאלבין שטאט ליבין פעלן דז זיך אויך איין פֿרויא
(שולטיס) אין איין גרושי שטאט גיט העפט שטאין דערפֿין דען זעלביגן
צו טראגי :

דא נון איין הער דער (שולטיס) אהיים קאם · עמפֿפֿינג דיזא
פֿרויא (שולטיסין) דען פעלן מיט גרושי שמחה · פראבירט
אים גלייך אונ' לאט זיך דארינן ביזעהן · הינטין אונ' פֿארין אונ'
נעבין צו אויך בידי זייטן · אובין אונ' אונטין · איגין אונ' אויטן ·
אונ' אלט זיא אים גינוג האט פראבירט אונ' פראבירט ה ט · ביגערט
דער הער (שולטיס) פֿון איר זיא זאלט אים קילליך באקין · זא וואלט
ער איין גוטי ווארטט דא צו געבן · אונ' אויך איין אמיס ווין בילאגן ·
וועלכיט זיא נעם צו זאגט · דא וואלט זיא גראבי דיקי לנגה ברייטי
וועק באקין · ווא זיא אים פֿאר דעטין דא ער נאך (חזיר] הערט
גיוועזן וואר גיבאקין האט · אלזו זאגיט ער גנן טרוליג אונ' מיט גרוטן
(רוגז) וואו פֿאר זעהטשו איך מן · איינטטו איך ווער נאך איין מראיר
(חזיר) הערט אונ' אילענדר בעזים ביגדר · ווייטטו דען ניט דאט

איך

שילד בורגיריש קורצווייליגי גשיכטין

איך דער הער (שולטיס) אלהיר צו שילדבורג בין · אלזו ווערט זיא אים שטרייבלין בלאקין · דיא פֿרעשטין זיא מיט לאנגר אוני׳ אוני׳ ליסין זיכט וואל שמעקין · אבטר ווילן טעטין זיא אויך אויף דער ווין פֿלעש איין גוטין (שולטיסישה) דיא אויז :

דיא פֿרויא (שולטיסין) העט גערן גוטיר אוני׳ שטארקר געטרונקן אונט זיך דאך עטוואס פֿור אירן אין שטאין · ערדאכטעט זיא דרום פֿאלגינדי ליסט · אוני׳ זאגט · איין ליבר הער [שולטיס] דאז גלויבשט ניט וויא אויך איך א בר דיין פֿעלן פֿריאה · פֿראגיט ער אונט דאס וואר · יאה זאגיט זיא · אוני׳ ווען עס ניט וואר איז · זאה שטופֿ איר דיזר טרונק דאס העדין אב · היא איט טרינקט זיא איין גוטן שלוק · באלד דר נאך זאגיט זיא ווידר · אבער [טבן] זיין קינדלכט האט ביא דער אויך גשלאפֿן · זאגיט דער (שולטיס) אוי · אויט עס איגליך · יאה זאגיט דיא שולטסין · אוני׳ ווען עס ניט וואר איז · זאה זאל איך אין דיזן טרונק צו שפרינגן אוני׳ בארשטין · היא איט גאב זיא דר פֿלעש איין קווטט אדר איין דייק · ווייטר זאגיט זיא · אבער (גריט) אוני׳ (קלאס) האבן זיך אין אנאנדר גישלאגן · אוי · פֿראגיט דער (שולטיס) · וואס זאגשטו · יאה זאגיט זיא · ווען עס ניט וואר איז · זאה זאל דיזר טרונק אין איר צו גיפֿט ווערדן · היא איט קלוקיט זיא אביר אמאל · דש אויך דיא טרערין צו דיא ווייגן אהויז לאפֿט : זאלכש טרייבט זיא אזו לאנג אן ביז דיא פֿלעש לער וואר :

דאש צוונציגשטי קאפיטל

וויא דיא פרויא שולטיסין מיט אירן נייאן פעלץ אין דיא קירכן פרונקיט · אונ׳ צו שווענקילט זיך · אום דיא פרעדיג צו הערן · אונ׳ וואש זיך דא ביגעבן האט :

דיא פֿאלגינדי גנצי לאנגי נאכט ליגט איין האלב פֿאר נייאי פֿרויא · דיא נייאי [שולטיסין] אין שווערי טיף זיניגי גידאנקן · וויא זיא זיך דאך דען נייאין גיוועטיקן פעלץ אן ליהן · אוני׳ דארינן פרונקין אוני׳ שווענקלין מעכט · דא איט זיא איר וואנט נייאי [כבוד] ניט פֿאר אום עהרן נאך פֿאר קלעירן מעכטין · ווען זיא זיך ניט גענוג גראפֿיטעטיש

(גראביטעטיט) גיטוג האלטן · גלייך אין (שולטיסין) גיבוהרט אונ'
(פרעזענטירט) · וועלכיש דען גיוויינגליך אלי ווייבירטשאפטור אונ'
אהרט איז · דש זיא איהרי אעניר עהר איין אכט נעמין · אונ'
דעטט וועגן טון זיא זיך רעכט שאפין אויף' פולין · ט ווקין · טאינקן ·
קריאלין · אין ברישטין · איין ביגרן · הויבירין · ביטטרייסן ·
אונ' הינטי אונ' האבין גרושי פיל ווערק אויף בוילן · דא מיט איהרי
אעניר (כבוד) זאלן האבן · אבר ספויא זאל צו דעם (כבוד) זיין וויא
דיא [שולטיסין] טוט · יא דא מיט זיא נור אירי קיפט אעניר וואל
גיפאלן זאלט · אונ' האפט מיט זיא צו איין פרעסירייא אונ' הורירייא
גירופן זאל ווערדן :

אין דעם זיא זיך נון אלזו היין אונ' הער ווענדיט · אונ' אום גיפער
מיט מיר עליבונגין · און מיר הערין דען [שולטיס] ליזאליך
זער אין דיא זייטין שטוסיט דא אובר' ער אויף וועליכט · אונ' און איר
פראגיט ביא וועם ליגשטו · זיא טעט אויאר אלט וועט זיא שלאפיט ·
אונ' אנטוורטיט ויא אין הונט · ווען ער גיפראגט ווערדט · נוא
איבר איין האלבי [שעה] פראגיט ער ווידר · פרויא [שולטיסן] ביא
וועם ליגט איר · דא ער איר אלזו [בכבוד] טיטול גאב · אנטווארט
זיא ביא דיר ליג איך · אבר דער גוטי [שולטיס] וועלכיר זיין עהרין
[טיטול] נאך ניט רעכט גיהאט האט · וואר דא מיט ניט צו פרידן ·
דאט זיא אים אזו שלעכט ביגעגינט · שטוסיט זיא דערא וועגן באלד
ווידר אן · אונ' פראגיט גינעוויגי פרויא [שולטיסין] ביא וועם ליגט
אירי ווייזהייט · דיא פרויא [שולטיסין] וואר אום גיהאלטן איבר
דאט פרעגין · וויל זיא מיט איר פעלן צו טוהן העט · שפראך דעם
האלבן אין רעכטן ערינשט · וואט דייגטשו לאנג אונ' פלאגשט איך
אזו · ביא איין נארין ליג איך · איי ניין · אין פרויא · שפראך
דער הער [שולטיס] · ביא ליב זאג ניט · דט דוא ביא איינם נארן
ליגשט · דען ביא דעם דוא ליגשט · איז דער [שולטיס] צו טילדבורג
אויז זאלכין רידן אערקיט דיא פראיא · דאט איר גיאאל זיך עטוואט
(אלטוריט) · אונ' [ברוגז] ביסונדר · קעריט זיך דעטט וועגין אום ·
שטרעקיט זיך · אונ' שטעלט זיך אלט וען זיא גשרויאט העט ·
אונ' ער זיא פון שלאף ניט גיוועקט האטי · אונ' זאגט · האט ביליבט
אין גיאאל הער [שולטיס] · אין דעם בינט עט צו טראגין :

נוא

נוא האט דער טאג צו שיינן ביגינט · שטיט דיא פרויא [שולטיסן]
אויף אונ' פאנגט זיך אן צו אנצין · אונ' צו פוצין · [illegible] זיך
דיא ווייל עס עבן זונטאג וואר · אונ' דיא [טאלינים] אלי אין דיא
קירך ביים אנדר פאר זאמילט ווערדן · זיך אלדא ביטאן צו לאזן ·
דא מיט זיא נית אויס פון הויז צו הויז · אונ' פון איינם קאמר צום
אנדרן גיהן · אום זיך ביזעהן צו לאזן · וועלכיש דען גאר פיל צייט
הערט אוועק גינאמן · דען זיא אויך צו זאגן · אונ' צו דיר הערט
קומן אונז :

אין דיזיר זארג אהר זיא גנץ אונ' גאר פאר האטפילט אונ' פר
ווירט · אלז דש זיא אויך דאש לייטן אודר קלינגן דער
קלאג פרעדיג · נית וואר גנומן האט · אונ' אלש זיא ענדליך
מיט גרושי אונ' ארבייד פערטיג וואר · אונ' זיא אן איין הער דר
[שולטיס] וועלכר מיט איין גרושן צובר וואשר פאר דיר שטונד
אום זיך דארין צו שפיגלן · וואל הערדרט אלז גיפראגט האט ·
אוב זיא הינטן · פארנן · אובן אונ' אונטן · היפש אויש זעהט
אלש וויא איין פרויא (שולטיסן) גיהערט זיין אויז · אונ' ער יאה דא
צו גזאגט האט · זא גינג זיא מיט איינים ווארט נאך דיא קערכן ·
זיא וואר טאלין איבר דיא גאסין הין אונ' הער ·
מיט אירן נייאן פעלץ אלש וויא איין בער ·
אונ' היר אמן דער הער (שולטיס) הינטר איר אהער ·
דש קיינר אויך נית ווושטע וו ש דש ווער :

אבר איך שטאט טרייבר מיט עס ניט · וועש דיא שולד
גוועזן מיז · אוב איין הויך גימאדיגי פרויא (שולטיסן)
צו לאנג האט גשלאפן · אודר אוב דער האשטיר צו שפאט גלייט
האט · אביר וועלכיש איהר צו גלויבן ט ייט · דש זיר פאנך
דען אבינט צו פאר נאך (בארביר הויזן) לאם ויין וואר גוועזט ·
אונ' ניט אויך דעם [פרעדיג] גישטודירט האט · זונדרן אלזא
קאמן אונ' גוט ער עס גימאכט האט · דען אלש זיא מיט אירן
נייאין פעלץ אין דיא קערכין אריין צו רוטן קאם. וואר עבן
דיא [פרעדיג] אויט · אונ' לידרר אמן שטונד אויף אהיים צו גין ·
דיא פרויא [שולטיסן] פר זיינט אונ' בילהה זיך אין דיא וויל איר
אמן הער [שולטיס] אונ' זיא העטש הולבן פרויא [שולטיסן] ווער ·

צו

צו דעם דז זיא אין גאר פונקיל נאגיל נייאין פעלז אן העט · זיא
גישטעקט זאלבישט אור ציאייך פאר נאטאר פערשוין צו פהרין · אונ'
שטין דיא גאנצי נאכט פאר איר אונ' אורין פעלז (זאכבור) אויך ·
אלזו שפראך זיא דעם האלבן גאנץ זיטיג · אונ' עהר ערביטיג ·
קעריט איך אויך ביידי זייטין צו זיא . אונ' שפראך ליבי נאכפירן
בלייבט נאר זיצין · דען איך טוא נאך וואול גידענקן וויא איך
עבין זוא אריס ג'וועזן אונ' צו ריסין דארין גאנגין בין · גלייך
וויא איר ייצט · דרום וועלט איך ווידר אנידר :

באלד נאך איר קאם אויך איין הער (שולטיס] אריין · וועלכר
גיזעהן האט וויא דיא הייט אום דיא קעפך ארום לויפן
אונ' זיך בייסין · שפראך ער אויט רעכטן [שולטיס ליבן] אייפר
אונ' ביטרן עדיקייט · נון וויל איך אויך איין אורדינונג צווישן דיא
הייט ברענגן . זוא וואול אלז איך געבראוכט האב · צווישן איין
טולדבורגיר אוטר טאנין :

ענטליך קלאגט דיא טולדבורגר אן דעם [שולטיס] דש דער
פאן' נור פיר שטיקן גיפרעדיקט האט אונ' איר וויטן
דיזא אויט ליגונג ניט · זוא אנטפארט איהו דער [שולטיס] פאן
דיזא פיר שטיקן · דש ערשטי וייט איך אבר איר ווישט עש ניט ·
דש אנדרי ווישט איר אבר איך ניט · דש דריטי ווישן איר אלי
ניט · אבר דש פירדי ווישן איך איט אנאנדר גאר צו וואול ·
אונ' דיזו אינגדר אן [פראפאזיציאן] אודר זייני פאר גיטראגני זאכן
אונ' אויט ליגונג · איך העט [שולטיס] האב צו רייטי בוקסין אן ·

דאש וויש ליידיה איך ·
אבר דער אונטרל ברעקט איך ·
אלז וויא העט האק אייבר אילוקיך :

אבר וועז איך עש ניט העט גזאגט . זוא ווישט אירש ניט · דש
צווייטי ווישט איר אוב איר איר וואלט אייני בוקסין אאכן לאון ·
וועלכיש איך ניט וויש : דש דריטי איז וואש העט פאן הייט אין
זיין [פדעריקאסיע] בינגווייט האט . דש ווישן איר צו גאנן כיש :
דש פירדי שטיק איז דז איך זאלן צושיג זיין · דש וועדן הויז ווישן איר
איט אנאנדר גאר וואול · נון זוא נאאן אידרר זיין ברייא פאס איט
נאך דען וועדן הויז אונ' בייא דען זייפן ראט הלטן וויא אן דען קיסר זאל
אנטפאנגן :

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

דאש איין אונ' צוונציגשטי קפיאטל

וויא דער קיסר נאך שילדבורג רייזט אונ' בייא דיא שטאט פון איין שילדבורגר שעפר גילערנט האט דז פומפירניקל צו עסין קענין · אונ' וויא ער אנטפנגין ווערדט : אונ" וויא זיא רייטן אויף האלציני שטעקן פערד · אום דז זעלביג הייסן זאל תאלב גריטן אונ" האלב גיגאנגין :

אלש דער קיסר אויף דען וועג בייא שילדבורג וואר · גיפונד ער אויף דען פעלד דען טעפיר פון שילדבורג איט איין שטיק [פומפירניקל] אין זיין האנד אלט זאלכיש דער קיסר זעהט · זאגיט פר לו אים דאז האטט רעכט שווארץ ברויט · אנטוואורט דער טעפיר · יאה ווען עש בעטיר וואר · זאז שמעקיט עש דאך אלז בעטיר · פראגט דער קיסר ווייא קעייטש עש אביר עסין · אונ' דאז בייא פארט קיאן · זאגט דער טעפר דאז אוז איך עטין אונ' אים דיזין קעז טוא איך עש אביר טייפלין · אלזו ליהט דער קיסר פארט זיין · אונ' האט גילערינט וויא מאן דעש ברוט זאל איין גישמאק מאכין :

אזו האט אן ר׳ ליבי העררין צו פאר אין דען זיבצעגרן קאפיטל שון פאר גוזין. ווייל דער קיסר דורך זיין גיזאנטין ביפולין האט צו דיא (שילדבורגר) ווען זיא איט קענטין אויך זיין ערשטי ווארטין זאן ער צו זיא שפרעכין ווערט. ריאן וויז אנטווארן אונ׳ אים האלב גירייטן אונ׳ האלב גיגאנגין אנטקיגין קומין. גאז וואלט ער זיא איך אלטי פרייהייט הער קומין בפעסטיגן. אונ׳ נאך פיל מעהר דא צו געבין. אלכיש האט דיא גאנצי גימיין בייא דעם וויין. צו ווערכין זיא דער פאל גפירט האט. וואול ערוואגין אונ׳ פלייסיג נאך גידאכט. ווייל דיא זאך ווערט בחוזה אן צו גרייפן זיין:

נון האטין זיא דיא פראג. איבר וועלכין זיא ראט שלאגין זאלטין. אין צווייא (חלקים) אב גיטיילט. דא איט זיא פיל בעסטיר קענטין דארויש קומין. דען ווער רעכט וואוג אונטר שיידט אונ׳ אב טיילט. דער זעלבי לעריכט אויך וואול. אונ׳ זיא האנדלטין ערשטליך דא פון. ווייא אז דען קיסר זאלט דייאין איט אנטווארטן דער נאך וועלכיר גישטאלט זיא אים האלב גירייטן אונ׳ האלב גיגאנגין. ענטקיגין ליהן. אונ׳ אים אנטפאנגין זאלטן:

פון דעם ערשטן וואר גיראטין אל׳ בשלאסין: זיא וואלטין דעם קיסר פאר קומין אונ׳ אים אין טרייבין. דז ער אויט אנטווארט געבן וויא זיא וואלטין. דערא וועגין זאלט איין הער (שולטים) אן ערשטן אויט דיזי ווארטן צו רידין: כון זייט אונט הער (קיסר) ווילקום אנטפאנגין. דען אויך זאלכיש ווערט דער (קיסר) גוט וועלדיג שפרעכין אוזין. אונ׳ דורא איר אויך. זו רעט גשיפט. האבין איר עש טון גיוואגן. דען דער (שולטים) אויט דארויף זאגין:

ופר ווילגשטי אונטר אונט איגט לוין גויך.
או׳ האט אין דיקין בויך.
זא ווערט זיך דיזט נעט רייאן וויא זאר קרויט איט
ברויט וואורשט:

פון דען אנדרי אבירי. ויא אן דען (קיסר) זאלט אנטקיגין ליהן. פאלטין אונטר אנדרי זוגדלוך דיזי איינונג. עטליכי ברענגטן פאר: אז זאל זיא אך צווייא גלייכי הויפן

…sitäts- u. Landesbibliothek Halle/S.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0071

הויפן אב טיילן · דש דער איני טייל רייטן · אונ' דיא אנדרי טייל צו פוס גיהן זאלטן · אל זייט איין רייטר אונ' איין פוס גיהר אין איין גליד · אונ' אנדרי אביר פאר איינגין עטוואש מיטלר דען איינין פוס אין שטייג ביגל האבן אונ' זאל רייטן · אונ' מיט דען אנדרן פוס אויף דער ערד גין · דען דש הייסט דאך אויך האלב גירייטן אונ' האלב גיגאנגין · אביר פון אנדרי וואר דער מיינונג דז מן דען (קיסר) זאלט אויף האלציני פערד אנטקיגן רייטן. דען דא פון פלעגט מן אין שפריך ווארט צו זאגין · שטעקין רייטן איז האלב גיגאנגין · צו דעם זא זיין זאלכי פערד אויך פערטיגר · האורטיגר · ביקוועמר · באלד גיזאטלט אונ' גישטריגלט אונ' דערפטין אויך ניט גיפוטירט צו ווערדין :

דיזר לעצטין מיינונג · וואר פון אלי [דיעות] בייא גיפאלן · אונ' ווארט איין אורדינונג גימאכט דז זיך איטליכר מיט איין שטעקין פערד זאלט פאשט מאכן · וועליכש דען פון אלן אין גימיין ווארט · דען עש וואר קיינר זא ארים · דער זיך ניט נאך איין ווייסן · גראען · ברוינין · שווארצין · רוטין · אודר טעקיכטן פערד · נאך דעם איינר גערן גריטין האט · אום גיזעהן העטי · דיא זעלביגין צווילטין זיא אונ' ריכטיטין אויף דאש אמירדליכשטי אב :

אליש נון דער ביסטימטי טאג אן קאם · אונ' דער [קיסר] מיט זיין הויף האלטונג ניט וייט פון שילדבורג וואר זא שפרינגטן זיא הרויש מיט אירי שטעקין פערדן אים ענטקיגין אויף דעם וועג · אביר איר הער [שולטיס] בלייבט עטוואש הינטן נאך וועלכיר דען אבינט צו פאר זיוורי פוטר איליך גיפרעסן האט · אונ' אים דיא בוקסין פון הינטין הער צו ענג ווארן · דרום שפרונג ער בייא זייטן הינטר איין מישט הויפן · שטיג אב פון פערד · אונ' בינדט עש פאשט אן · ביז ער זיין זאך אויף דען זעלביגן נאך נוטדורפט איין ענד גמאכט האט :

אין דעמין קאם דער (קיסר) איגר גראנטיר · אונ' דיא גנצי שילדבורגרשי ריטרשאפט זאלין זיך נאך איר (שולטיס) אום · וועלכר הינטר דעם מישט נידר גיפאלן זייט · אונ' אלש

ער

ער זאלכיש גיזעהן האט· נאם ער ניט זא פיל לייט אונ' וויז
אויט פארכט· ער מערקט דיא גילעגנהייט פאר אויגן· דאש
ער דיא בוקסין לו גבונדן העט· זונדרן ער ליהט קוים דיא בוקסין
פרוין· האלטיש זיא מיט דער רעכטי האנד· דא מיט זיא
אים ניט אב פאלן· אונ' שפרינגט אויף דען מיסט· אום דעם
(קיסר) רעטט פרווליבר אונ' שטאטליכר צו אנטפאנגן:

דא נון דער (קיסר) אן קאם· וואשט איין הער דער (שולטיס)
וואול דז ער וואוט דען הוט אב גטאן: וויל ער אביר מיט דיא
מייני האנט דיא בוקסין האלטין מוזט· אונ' דיא האנם דען (קיסר)
גירייכן אונ' לנגין מוזט· רעזאלפירט ער זיך אלזו בלד· אונ' נאם
דען פילצין הוט אין דאש מויל· אונ' וויל ער ער מיט דיא רעכטי האנד
דיא בוקסין גיהאלטן האט· זא לנגט ער דען [קיסר] דיא לינקי
האנט· אונ' שפרונג מיט קגורין אונ' פארביסני ווארטין· נון זייט
אונט ווילקום אויף אונזר גרונד אונ' באדים ערנפעסטיר
יונקר [קיסר]:

דער [קיסר] זיכט אן דיא פעדרין וואש זיא פאר פעגיל ווערן·
לנגט דעסט וועגין דען [שולטיס] אויך דיא האנט אונ'
שפראך האבי דאנקדאז איין ליבר [שולטיס]· אונ' דאז איר אויך
דאז זאלם נון דער [שולטיס] רייס ווייז אנטווארטין· ווייל צו פאר
אונטר זיא בשלאסין ווער· וויל ער אביר זאלכיש זונדר בידאכט ניט
טאן וואלט· דא מיט ער זיך [חס ושלום) ניט פאר שנאפט:
אלזו שטעלט זיך לוין אנגרר פאר· וועלכר זיך גידענקט דז דער
[שולטיס) שטום ווער גיווארדן· אונ' ער וואלטי פר אים רייס
וויז ענטפרן· זא זאגיט ער· עהרין יונקיר קיסר· אונזר
שולטיס איז אין רעכטה נאר· דען עש וואר בייא זיא גבליבן
אן זאל דען קיסר ענטפרין דער ווילגשטי אונטר זיא איז לוין גייקי·
זא גידאכט זיך דיזר שילדבורגר· גליך אודר נאך איז עבין
אייניש וויא דש אנדרי· זא איז דאך דער קלוגשט אונטר זיא
דער שולטיס· דעסטער אום דיזין כבוד האבן וואל געגין דערן:

אויך דיזר אזנר ווער דעה קיסר אנטפאנגן· פאר אים רייטן
אלי שילדבורגר אויף אירי שטאקין פערד, ביז נאך שילדבורג
אונ' דער שולטיס שטייגט אב פון זיין האלצין קלעפיר אונ' שפרינגט

אויך זיין אייטש הויפן · אונ' רייכט דעם (קיסר) נאך איין מאל דיא האנט · דער (קיסר) שפראך אבער נאך איין מאל צו אים · וואש מאכשטו היר אויף דעם אייטש · א טוואַרטיט דער (שולטיס) אך ערינפעשטיר יונקיר (קיסר) · איך מרויר טייפיל בין ניט וועהרט דש איך דיא ערד בארירן פֿר אייך טרעגט · דרום שטיא איך אלהיר אויף אייער קאם איר אייטש :

אלזו פֿירטן זיא דען [קיסר) אין זיין (קאַרטיר) אונ' ראַש ראַט הויז · דא הין זיא אים איין לאָשירט האבן · זיא פֿאר צילטן אים אויך אלי גישיכטן · וואש זיך מיט דעם בויאן צו גיטראגן האט · דארן ער איין גינעדיג קורצווייליג וואל גיפֿאלן טעפֿטיט · אין דעם זין מער אלט צום טייל צו רעכט גימאכט · דאך וואלטן זיא דען (קיסר) ניט ווייטער טראקטירן · ביז זיא ערשט איין וואהר באהרי אנדרליכי גינאד אונ' פֿרייהייט פֿון אים ער לאנגט העטין · שטעלן דעשט וועגן דען (קיסר) איר אן ליגנש פֿאר · עיו זיא איין כייהי אונ' זונדרליכי ערפֿינדונג בידאכט האבן אום זאלך צו זייאין · אין אונטר טעניגשטי ביט אונ' בינערן · ווען זיא זאלכי קונשט גיראטן זעלט · זיא דארבר גינעדיגליך צו [פרעפֿיליגיבן] אונ' ביפֿרייאן · דא איט קיינר צו שטאדין דיא קונשט נאך טאהן זאלט · וויא ער דער יונקיר (קיסר) וואל דענקין קען · דער (קיסר) ערלייגט זיא היר אויף · דער ווייל איר בינערן זער בילעבליך וואר · זיין גינעדיגשטן ווילן · איט ערלויבנש אונ' פֿאר שפרעכונג אל דש זעלבי דרום זיא (פובליזירט) · אונ' נאך אער דא עט דיא טיט דערפֿט ערפֿאהרין ווערט :

דאש צווייא אונ' צוואנציגשטי קאפּיטל

וויא דיא שילדבורגר דען קיסר איין גרושן פלעש מיט זעניפֿט אודר מושטירט פֿאר עהרטין :

נון שטונדן דיא שילדבורגר אבער איין מאל אין גרושן צווייפֿל אונ' גרושי זארג וואש אן דען (קיסר] שענקין זאלט · דען זיא וואלטן זיך אויך אלש אנדרי רעכט שטאבי לייט זעהן לאזן · גידאכטן

אבער

אביר בייא זיך זעלבשט · זאלטן זיא אים זילבר אוני גאלד שענקין · דאש אויז בייא זיא זער טייאר · אוני דש האט ער אויך זעלבשט אויבר גינג · אוני זאלן זיא אים עסינדי שפייז שענקין · אלש קרוט · ריבן · שפעק · באנן · גערשטין · דאש האט ער ניט ניטיג דען ער איז זונדר דאש איר גאטש · ווייא ער דען אויבר אל גאטש איז וואו ער נור האבין קואם · (לשון) פר ווייניגטן זיא זיך · אום אים איין גרושי פלעט פול זעניפט צו [פרעזענטירן] אוני שענקין · דאש קענט ער ברויכן · אוני אים דא מיט דש עסין איין וואול גישמאק מאכן ווערט · אלזו לאזן זיא דען זעניפט אז באלד אין איין כאגיל נייאי פלעט צו ריכטן · דיא זעלביגי טראגן צווייא יונגן אן איין שטאנג פאר דען (קיסר) · אוני דער (שלטים) פאר אים איין (קואפליאעגט) פאלגינדר ווייז טעט:

אב בילדונג דיזר גישיכטן

עהרין פעסטיר יונקר זעניפט · דאש שיקן איר אייך דיזן קיסר אוני ביטן אונטר טעניג איר זאלט אל.ו פאר ליב נעמן ·

אלש

שילדר בורגידש קורצווייליגי גישיכטן

דאש דער (קיסר) זעלבי שטאטליכי ריד הערטע׳ לאכט ער׳
זייט זיין הוט אב אום זיך צו בידאנקן׳ אביר דר (שולטיס) פאליט
אים אין דיא ריד׳ אונ׳ זאגט׳ זעלט דען הוט אין יונקיר קיסר
זיין ביהעקט׳ זאגיט דער (קיסר) צום (שולטיס) זען דוא אויך
אויך׳ אנטוואורטיט דער (שולטיס) צום (קיסר)׳ כן זוא וועלן
איר דאך צו גלייך מיט אנדר אויך זעלין׳ וויל איר בידי אילנדרש
אין שילדבורג דיא העכשטי זין:

אלש אביר דיא יונגן דיא פלעט נידר זעלין וואלטן׳ זאג
פאלט דיא פלעט אין שטיקן: אונ׳ דער זעניפט גאר
אויך דיא ערד פר שיטי׳ שפראך דער (שולטיס) וואש ברושין
זיירין׳ אי פון פעלטין איר האלגן פעטל. איר שטאין. איר
דיבין. איז דז ניט לעקורי זאכן׳ האט איר אייך ניט גיקע׳ט
אין אכט נעאן. אוי אוי יונקר קיסר. עש וואר דאך זוא גאר
איין גוטר זעניפט׳ ער העט אייניס לובא דז זעקסטי הויז אין
דיא נאז גיקראכין זיין׳ אבר מן ליגט ער דא אין דרעק׳ אך
פרופט אום מאל יונקר קיסר׳ דא שטעקט דער (שולטיס) זיין
פינגר אין דען זעניפט אונ׳ וואלט עש דעם קיסר אב צו לעקין
געבן. אבר דער קיסר וואלט עש ניט פרובין׳ אונ׳ שפראך׳
איך ריך אוז׳ שמעק עש גינוגזאם דז ער זער גוט גיוועזן איזט׳
איך בדאנק מיערן שאדן׳ דאך דען גינייגטן גוטן ווילן פאר דיא
טאט. איך צו דאנק אן נעאן טוא. שפראך דער שולטיס׳ דאט
טוהט יונקיר קיזר דאהאן ווערט איר אונט איין גרושן גיפאלן בווייזן:

דאש דרייא אונ׳ צוואנציגשטי קאפיטל

ווי דער קיסר מיט דען שולטיס אן איינר טאפיל מאל
צייט האלטן׳ אונ׳ וואש דא בייא פאר גיפאלן איז:

דער קיסר האט אן דען (שולטיס) אונ׳ עטליכי פון זייני קלוגשטי
אונטר טאפין אן זאגן לאזן׳ דאש זיא בייא אים צו דיא
מאל צייט קומן וואלטן׳. וועלכש זיא זיך נוא זונדר פאר לוק אין גישטעלט
האבן׳ זעלט אן יועלנוויטש ביא טאבילן׳ אונטר דיא קיסר לעבן
דאהערן אונ׳ בידינטן׳ אבר בייא דער (קיסרליכי) טאביל

זילט

זאלט קיינר מער נעבין דען (קיסר) · אלש איין הער (טולטיס) ·
דא זיך לוויטן ביידי פֿיל הערליכֿי ריד פֿון זער הויכֿי אונ' וויכֿטיגי זאכֿין
ביגאבן · וועלכֿי היר צו דער צייט פֿיל צו וויט לאפֿטיג זיין · דרום
וויל איך שטאט טרייבר זיא דע: איבר גין · אונ' נור עטליכֿי בישרייבן :

אונטר דעסין זעהט דער (טולטיס) דען קיסרט זיין זון · וועלכֿיר
ביי דיא אנדרי טאפֿיל זיצט · זיכֿט אים גאנץ פֿלייסיג
אונ' שטארק אן · זאלכֿיש מערקיט דער (קיסר) שפראך דערא
האלבן צום [טולטיס] וואש האלטסטו פֿון דיזן יונגין בורשין · דער
(טולטיס) אנטוואורטיט · יונקיר קיסר איז עש ניט אייער זון · זאגט
דער קיסר יא · שפראך דר (טולטיס) פֿר וואר איך האב עש אים
אן דער נאז אן גיזעהן · אביר זאגיט איר דאך האט ער איין וייב
ניין זאגיט דער [קיסר] ער האט נאך קייני · ווייסטו ניט קייני דיא
פֿאר אים גוט וועֶר · אנטוואורטיט דער [טולטיס] איך ווייסטי וואול
אייני אביר עש מוזט גאנץ שטיל צוגין · דא איט איך ניט פֿאר ראטין
ווערדי · עס מוזט בייא איין [זיל] ווארליך איין פֿיין הנר פֿעליג מענש
זיא האט אויך גאר פֿייני איטליכֿין · דען זיא האט צווייא אלטי אונ'
איין נייא האלב וואולי טערלין · איין טינן פֿליט' ןקראגין · איין פאר
רויטי שוא · איין ליזאליך שטיק ליגגדי גרונד · אונ' איבר דאש נאך
זיבנצעהן קרייצר אונ' ניינצעהן פֿפֿעניג איטל האורט באהר געלד · ווען
זיא דער יונקר קיסר נור איין מאל זעהן זאלט · וויא זיא אלי מארגן
אין דרעק ביז איבר דיא קניא שטיט · אונ' ארבייט · איך וויט דש
איר זאגן ווערט זיא גיפֿאלט אייך אויך · אונ' איך האב רעכֿט דראן
גיטאן דש איך זיא פֿאר גישלאגן האב · דאך איז איין ביט איך ניש
צו מעלדן :

דער קיסר פֿראגיט · ווער זאל דען דיא זאך פֿאר נעמן · וויא
מיינסטו [טולטיס] · דש איר עש אן גרייפֿן זאלן · שפראך
דער (טולטיס) · עש גילט צו פֿאר מיינט יונקיר קיסר · דער נאך
וויל עש זאגן · נון דער [טולטיס] טעט איין פֿורישין טרונק
אונ' נאך דעם ער זיינן באורט מן זיין עראיל אב גיווישט האט · זאגט
ער צום קיסר ווען איר איר איין פֿאר גראבי גריני הויזן געבן וועלט ·
אזו וויל איך פֿאר טאפֿן · דש איר זיא זאלט צו זעהן קריגן · אונ' דען
גלייך מיינט ווערדן זאלט : דש פֿר שפרעכֿט אים דער קיסר · אזו

אור דיא זאך אב גירעט אונ' בישלאסן · דאך איט פר שפרעכונג אין
(סוד) צו האלטן · זאגיט דער [שולטים] ווען עס אנדרי [שכינים]
אלהיר זאלטן גיוואר ווערדן · מעכט איין אנדרר קאן אונ' מייער זין
אב העלדיג מאכן :

שפראך דער (שולטים) ווייטר דאך מעכט איך וואל גערן
וויסן · וואס ער פאר איין [מלאכה] אודר האנטירונג
גילערנט האט · דא איט, איך איר עלטר, זאגן קענט וויא ער זיין וויב אונ'
קינד דער נערין קענט · אלז דען ווערט דיא זאך דעשטא מייער אן
גין יונקיר קיסר · דער [קיסר] שפראך ער האט ניקש גילערנט ·
וואס אייגנטלי אביר דאס ער נאך לערנן קען · ער איז נאך יונג אונ'
שטארק וואלן אייגנטלי דש ער ביקוואם ווער : אודר וואס טרייבט
דער יונגפיר איר פאטיר פאר איין האנדיל שאפט · דאס ער אים
(אפטר) אויך העלפן קענט דער צו · שפראך זער הער (שולטים) ·
עס איז וואל וואר יונקיר קיסר · ער האט נאך איין יונגין שטארקין
פוקיל · אונ' עס איז אביר צו ביזארגן עס מעכט אים עטוואן איין פיל
שעלים ביין דארינן גיוואקסין זיין · דען דאס פלעגט פיל צו גישעהן
ווען זיא אלט דיא בערין אויף דר לוגין ווערדן · דרום ווערט וואל
ווא בלד אויז דען (שידוך) ניקש ווערדן · וייל ער נאך ניקש גלערנט
האט · דאך מעכט אן אים צו פאר איין האלב יאר צו דער יונג
פרויא איר פאטר פאר דינגן · דא איט אן זעהן זאל וויא ער
זיין פוילי לענדן דראן שטרעקט · אונ' זיך אב לאזן ווערט · אלז דען
איז עס נאך צייט גינוג דז מן ווייטר דא פון רידן ווערט יונקר קיזר :

אנטווארט דער קיסר · ווער איז דען דער פאטיר פון דר
יונג פרויא · שפראך דער (שולטים) דש וייל
איך אייך זאגן · אבר הייאליך אין אייערן אהר דש עס קיינר הערן
זאל · אלז פון ער אים איין אהר צו גייגט האט · זא זאגט ער
עס איז דער (חזיר) הערט אלהיר · וועלכן איר אין איינן פלאץ
צו ריזן האט ערוועלט האבן · אונ' אויך אים צו האפן איז וייל ער
איין פיין בשיידינר פרואר אמן איזט · זא קא ער איט דער צייט
אויך איין (שולטים) ווערדן · גלייך איך אויך פון (חזיר) הערדט
צו זאלכי [גדולה] ערהובין בין · אונ' זין טאכטר איז גאר איין
רעדליך הורטיג מענש · אונ' ווער טרעפליך גשיקט פאר אייך אן :

ווען

זען ער נאך עטוואש לערנן וואלט · דא מיט ער זיין וויב אונ׳
קינדר ערנערין קאן · נון דער קיסר בדאנקט זיך וועגן [illegible]ט גוטן
פריינטליכן אן ביטין אונ׳ פיר גטראגנן [שידוך] · אבר ער וואלט
זיך דארויף בדענקן ווען ער נאך הויז קומט · אונ׳ אן אים פון דיזי
זאך טרייפטליך בריכטן וואל · וועלכיש נאך גשעהן זאל :

דאש פיר אונ׳ צוואנציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר אן דען קיסר צו גאשט גבעטן האבן · אונ׳ פאר אים איין זויארי פוטר מיליך אויף זעצטן · אונ׳ וואש זיך דא בייא צו גטראגן האט :

אליש נון דיא ווייזי שילדבורגר מיט דען קיסר דיא אלז לייט פאר
לערהרט האבן · אונ׳ אובן גימעלדיטי ריד זיך פר לאפין
האט : טרעטיט דער (שולטיס) אויך פר דען קיסר · אונ׳ אין
נאמין זיינר זעלבשט אונ׳ דיא אנדרי געשט · פאנגט ער אן
צו רידן :

יונקיר קיסר עהרזאמר · מיר האבן אייך דאש מיטעריגי אוב
גיפרעסין · אונ׳ אב גיזאפין · דארום מיזעט ביליך
דאש מיר אייך אויך וואש נאך אונזר פאר שטיגין [אכבד] זיין · ביטין
אייך דערהאלבן יונקר קיסר אונש ניט צו פאר שמעהן · צו אונש צו
קומן · אונ׳ אין אבינט טרונק מיט אונש צו טוהן · דא אונש אונ׳
אונזר גאשט זיין · אונ׳ ווערין מיר אן אנדרי גוטי רושין גיפין
דאך אונש מיר פר ליב נעמן יונקיר קיסר :

דער קיסר וועלכין דיא גוטי שווענק אונ׳ פאסין וואל גיפאלין
וואר ווילינג אום קורצן וויל וועגין · דאך מיט דעם בישייד
דז זיא אים מיט דען טרינקין ניט צווינגין זאלין · זאגיט דער (שולטיס)
האביט דעשט וועגין קיין זארג יונקר [קיסר] · מיר וואלין אייך
גינעדיג האלטן · אלזו גינג דער קיסר נאך דעם זיא אים דארום גדאנקט
האבן · אונ׳ אים [illegible] מיט [illegible] · גינג מיט זיא אויף דש
[illegible] האט [illegible] · דא דיא [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible]
[illegible] גישעטצט אונ׳ [illegible] [illegible] האט · אונ׳ [illegible] [illegible]

אויך

אויך צו טראגן· אונ׳ צום ערשטן אויך גיזעצט איין טישל מיט קורפין
דיא וואָרן מיט ערבייזן גיקאָכט אונ׳ מיט דען לעפילצו איין ברייא
גרירט דער נאך וואר אויך גיזעצט איין אנדרישיסל פון קארפין אויך איין
אנדרי אמניר· צו גריכט מיט איין זופן אודר בריא· דא דער
(שולטיס) צו דעם קיסר זאגט טונקינט·נור טאפיר אין דיא בריא אין
וען ניט גינוג דא ווער זאלט אנאנדר אן היבטין· דען מיר האבן נאך
איין האלבן צובר פול דרויטין· פאר דען יונקיר קיסר אויך גיהובין:

גאך דיא פיש פון וועלכי אויך עטליכי אן טפי גיבראטן האבן·
ברענגט אן איין ברייא· אונ׳ אלש דיא איבר דען טיש דא
דען קיסרט זון גיזעסן וואר· נאך ניט אויז גיגעסן האבן טרייאט דער
הער שולטיס· נון מיר יונגן· עסיט היפש ריין אויז וואש מיר האט
זא וואלין מיר דיא פאפין אודר בריא אויך ביא דען קאפן נעמין·
צביר עהרין פעסטיר יונקר קיסר עסט מיר פארט מיר דערפט ניט
אויך דיא בערין הייטר וואַרטין:
דען עס טיט גטריבן· זעקס אודר זיבן:
זאלין ניט האָרין· מ.יך מיינס נארין:
זונדרן צו עסין· אונ׳ אן דען נאר ן פר געסין:

לעצליך וואר אויך גיזעצט איין פריטי· קאלטי· זוימרי
ווייטי פוטר איליך· נון האטין זיא דען קיסר הינטר
דען טיש גיזעצט· אונ׳ דער (שולטיס) זיצט נעבן אים· אונ׳ טעט
אים גיזעלשאפט· אביר דיא איבריגי שילדבורגר שטונדן אום דען
טיש ארום או כ׳ עסטין שטיהנדיג· אונ׳ אן איין אנדרן טיש זיצט דען
קיסרט זון· דעם זיא פאר (חברותה) האלבן עטליכי קיזו יונגין אונ׳
געגז יונגין וועלכי זיך אן בעסטן אויך פירין קענטן· ביא גיזעצט
האבן· זיא האבן אביר אן דיא קיסרליכי טאפיל צווייא ארלייא ברוט
אין דער איליך גיבראקט· פאר דעש קיסרט ארט וואָרין ווייטי זעמיל
בראקין אין גיווארפין· אונ׳ פאר דיא שילדבורגירט שוואַרץ
(פומפירניקל) ברוט:

אלזא עסטין זיא· דער יונקר [קיסר] דאט ווייטי ברויט·
[illegible] אונ׳ איין הער [שולטיס] מיט זיינר לאטשיקליבלט דעש האבר
[illegible] [פומפירליקל] · אין דעם פאל [illegible]
[illegible]

פון

פון דיא זעאיל אונ' שיבט דש אינש מויל. זעלביט זעהיט דער (שולטיס)
עש וויא דער זעלביג ווידר אין דיא טישל גרייפן וואלט. שלאגיט ער
אים אויף דיא האנט דערא וועגין. אונ' זאגט זאלטשט דעש יונקר
[קיסרש] ברוט אויך פרעסין. דער פלעגיל דר טרעקט זעהר.
אונ' וויל ער דען זעלביגן ביסן נאך אין דען מויל האט. טעט ער אים
גישווינד ווידר ארויש ליגיט דען זעלבן ווידר אין טישל. אונ' שאריט
אים אן דעם [קיסרש] אורט. אלש דיזש דער (קיסר) גיזעהן
האט. וויטיט ער זיין לעפיל אב אונ' שענקיט זיא דיא איבריגי מילך
מיט דיא זעאיל דר צו. וועלכי דען דיזי מילך מיט אנגדר אויז פרעסן
אונ' דען יונקר [קיסר] זיין פרייא געביקייט זער לויבטן:

עש ביגאב אביר דז איין שילדבורגר. דא מיט ער דיא מילך
אויין געגרין האבן וואלט דיא וויל נאך איין גוט טייל אין דר טישל
וואר. מיט איין הייאליכן ביסן ברוט זיך אן שטעלט. אלש ווען
ער איין קלוופין ראן אויט דיא נאט דריין שליידרט. זא דאש עש
גטליכי אין דאש [פנים] שפריצט. זאגטין דיא אנדרי דז פרעס
דער קוקוק. וויטטין דאש מויל. אונ' ליסין דען פלעגיל דיא מילך
אליין אויש פרעסין:

דאש פינף אונ צוואנציגשטי קאפיטל

וויא דער שילדבורגר שולטיס נאך דעם עסין אב דאנקיט אונ'
דיא אנדרי נאך אנדר רעטינים אויף גאביקאונ' דא צו דען קיסר
איין בורגר לושט זעהן ליסן:

נאך דעם דיא מאל צייט פאלענדט וואר. טראכטיטן זיא צייט
צו זיין. דז מן נאך דעם עסין אב דאנקין זאלט. דעם האלבן
שטונדין דיא פאר נעהאטטי שילדבורגר אויך. ווערפטין איר אקיר
רעק אום זיך. אונ' טרעטיטין ביים זייט. דער [שולטיס]
וועלכיר דיא ריד זאלט פירין טרעטיט אויך אב. אונ' גינג איין
ווייניג ארויט פון דיא אנדרי אוועק. (אפטר) זיך צו בידענקן
וויא ער אב דאנקין וואלט. אודר וואש זעטין צו טאן. ווער
שפראך ער גיט לויר נור פארט ארין. אונ' ווארטיט איינר אויך זאל

אן שטאַרט ווידר קומן · טרינקט מן מיטליכר דר וויל איין גלעזלין
ווייַ · אלז זיא נון אין אלי ערבארקייט זעטליך ארין טרעטין
קלאפיט דער [פתח] מיט איין טעליר לור אב דאנקונג · אונ'
צו זהר זא לנג אלז איינר איין דערי ביר אויט זאגין מעכט ·
ווארט איין הער (שולטיס) נאך ניט דא · דעסט וועגין זיך דיא
אנדרי אלי אום זאלכן . אונ' איינר נום אנדרן טבראך זיך וויא
קומט ער זא היפשי · עטליך קאם ער דא הער גירואפלט אונ'
גשפרונגן · וויא איין אוקס אין וואגין · אמאלט מייטיל
שפאאנשי רעווערענצין · דאנקיט אב אונ' זאגט

אלזו איר ליבין נאכפרין אלי דיא איר פאר זמאילט זייט ·
איר זאגין אייך דאנק פאר אייער ערשיינונג · מיט ביט
פר ליב צו נעמן · דער שפיס אונ' דער קעסיל קאנט עש ניט בעסיר
געבן · נאך דער קאך בעסיר אן ריכטין וואש איר גיגעסין אונ'
גיטרונקין האט · דאש גיזעגין אייך דער ליבר גאט · ער עש אייך
גיזעגין · ער האט עש אייך גיזעגיט · ער גיזעגינט עש אייך
נ יך · ער ווערטי עש אייך גיזעגינן · ער זאל עש אייך גיזעגינן ·
ע ן גיבט מיטליכר פר זיך זעלבשט · איינס אין אנדרן · אונ' מיט
אנדר · אונ' דורך אנגדר · אונ' נעבין אנגדר · אונ' פאר
אנדר · אונ' נאך אנגדר · אובין אונ' אונטן · הינטן אונ' פארין
דרייא גראשין אונ' צוויא פפעניג · זא פיל האט יעדר פאר שלוקט :
איר אביר יונקר (קיסר) זייט אונזר ליבר גאשט גיוועזט איר זאלט
ניקט געבין :

אלש זיך דיא שילדבורגר נאך זעלכים ווידר איין נידר גיזעצט האבן
אונ' בגינטין (טיכור) צו ווערי · פאנגיטן זיא אן אנגדר
רעטנים אויט צו געבין · דר (שולטיס) וועלכר אביר אחל בייא
דעם (קיסר) זיצט · צוט פירט אים הייאלך אין איין אהר · דאש
ער וויסט אלט וואש זיא פאר ברענגין ווערדן · העטי עש טון גיוואוסט
זא באלד ער בוקסן ביגונן האט צו טראגין · וואלט אים דעסט וועגין
זאלכיט אלייט זאגין · דאך איין (סוד) : דא מיט דיא זאך ניט
גאר צו גימיין ווערט אונ' דא דורך (חלילה) אין פאר אכטונג קעמין :

היר אויף פאנגטן זיא אן צורעדין · דאש דער איינר זאגט נון ראטש
איר איין אנדריז צו' ראטש · אלש פאלגט :

דאש לאנגי האנגיט ·
דיא הערין לאנגיט :
דיא הערין וועט ·
דז זיא דש לאנגי אין איר העט :

זאגט דער [שולטיס] גאנץ לאנגזום · עהרין פֿעסטיר יונקיר קיסר · עש איז איין קאמפליך ווארטש · אויך וועלכיש אין קאנץ אלז לנג לויארט · ביז זיא דעם אויז דען ש׳זרין שטיין ארונטר קריגט :

שפראך דער נעכֿשטי נאך דיזם · וועלכיר טרינקן זאלט · דען זיא האלטיטן זאלכי אורדינונג · דש אן וועלכים דער טרונק וואר · דער זעלביגי מוזט אויך איין אויז ראטינגש אויך געבן · דער ביזינט זיך איין ווניג אונ׳ שפראך אלזו :
פֿארנין זיכט עש וויא איין גאפיל אויז ·
אונ׳ הינטן ווערט איין בעזים דרויז :
הין דער איטן רונט אונ׳ רויך ·
אונ׳ האט איין גרושן דיקן בויך :

דער [שולטיס] שפראך צום [קיסר] אין דאש אהר · עהרין פֿעסטיר יונקיר קיסר · עש איז איין קאז · אן וועלכי דיא הערניר וויא איין גאפיל אויזט · דער שוואנץ אביר וויא איין בעזים אויז זיכט · אונ׳ אין דער איטן איז יוא דער בויך דער איז רויך אונ׳ רונד :

היר הוין׳ לאזט זיך איין אנדרר אלזו הערין :
איך זאס אין דעם פֿלעכֿליין ·
אונ׳ זאך איר זעלבשט איין לעבֿ ליין :
אך לעבליין וויא בישטו אזו אום גיהייאר ·
וויא זיין אום דיר דיא שטיק אזו טייאר :

עהרין פֿעסטיר יונקיר קיסר זאגט דער (שולטיס) דאש איז איין [שפיאון] דער גערן איין פֿעטטי טויבן אין נעאן וויל :
אבר ער איז באנג פֿאר טיטן אונ׳ שטעכֿין :

פֿערניר גאב איין אנדרר צו ראטין אונ׳ שפראך אלזו :
עש פֿליגט איין פֿאגיל פֿעדיר לאס :
אונ׳ זעצט זיך אויף דעם בוים בלאטי לאס :

דאס

דא קאם דיא פרויא אונדי זאם·
זאג׳ פרעסיט דען פאגיל פעדיר זאם:

עהרין פעסטיר יונקר קיסר· זאגיט דער שולטיט דארך דיא
הנט אין זיין אהר אריין עש איז דער טייא זא אויך איין
בוים זנדר בלעטיר פאלט אונ׳ דיא זון אים צו טאעלט:

איין אנדרר (שילדבורגר ברחכט פאר דאז דיא אורדינונג צו
רייאי, אן אים קאם:
איך גינג דורך איין געסלין·
דא בינגעגינט איר איין שווארץ פעפלין:
אי איך קענט זאגן דאך·
אלזבלט ער איר שון איין לאך:

שפראך דער (שולטיס) עהרין פעסטיר יונקר קיסר· עש איז
איין דארין· דעם איינר אין דען פוס טרעטיט:

דער (שולטיס) קאם אויך גיטרעטין· א.ג׳ רייאיט אלזו:
עש איז האלב לייכין·
אונ׳ אויך האלב טווייכין:
אונ׳ האט איין האלצירן הערץ·
פאר טרייבט אלי לויזן טאערץ:

אויף דיזז דעש הערין שולטיס רעטינים קענט קיין איינגר
אנטווארט געבן אלזו זאגיט דער קיסר ליבר (שולטיס)
זאגיט עש איר דאך· אנטווארט דער (שולטיס) יונקר קיסר וייל איר
עש זייט זא וויל איך אייך דיזי אויש לעגונג זאגין· עש איז איין קאפף
בערשט· דערא וועגין גאב אים דער קיסר אלט (פרהפילעגי) וויא
ער זעלבט׳ז פר לאנגט האט אונט אלזו וואר דיזז טאבייל אויך גיהובין:

נאך אויך גיהובניר טאבייל· פראגיטן זיא דעם קיסר אוב ער
ניט וואלט איין פייך קנאסטיר טובאק רויכין· אונ׳ דער
גאך זאלט ער איר בערגיר לוסט זעהן· דער קיסר אנטווארטיט פון
טובאק ווער ער קיין ליב האביר· אביר איר בערגיר לוסט אעכט
ער גערין זעהן· דארויף גינגין זיא הין· שליסטין איר לויאין צו
אונ׳ האלטין איר בערגיר לוסט אונ׳ קורץ וייל גאנץ אליין אין איין
פלעקין:

איין דעטין קאם איין דורך רייזנדיר מאן פאר שילדבורג· אונ׳
אלט

אלז ער גיט קענט אריין קוואן · פראגיט ער אן איינם איבר דען לויס
וואררום דער פֿלעקין פֿאר טפארט איז · ענטפֿארט דער שילדבורגר
אונזר בערגיר האלטן איין בורגר לושט · פראגט דער פֿרעמדר
אידר וואש איז דען דש · אנטוואורט דער שילדבורגר . איר האב
אן איין הונד זיין שוואנץ איין בלאז איט ערביזין אן גהאנגן · אונ'
לאזן אים דעם קיסר [לכב ד] אין אונזר פֿלקין אורום לויפֿן ·
אן דיזז וואר דיא בורגר לושט:

דאש זעקס אונ' צוונציגשטי קפיאטל

וויא דער קיסר אן דיא שילדבורגר אורדינירד האט דז זיא אים דיא אורזאך פון איין טוטין וואלף בלד ערקונדיגן זאלן· אונ' וויא וואונדרליך זיא עש אויש ברענגן :

דער קיסר פֿר וואונדרט זיך זער איבר דיא שילדבורגר איר
נארהייט· דען זיא וואורן צו פֿאר גרושי [חכמים] ·
אונ' ייצונד אלזי נארישי זאכן טואן. אלזו וואלט ער רעכט
ערפֿארן אוב זיא אין ערינשט אודר אויש אן גינומני נארהייט
שטעטין· זא גלויב ער אן זיא דיזיז פֿראנג שטיק אויף · איר
[קיינרלייא אאייטשטעט] זיינט אין דען וואלד בייא אייערן פֿלעקין
שילדבורג גיקואן. אונ' דא אין האבן איר איין טויטן וואלף
גפֿונדן· אן זאלט איר אין קורציר צייט בלד דיא אורזאך זאגן :
אלש היר איבר דש גריכט גזעלט וואר. אונ' דער [קיסר]
דורך זיין (אדואטאר) דיזו פֿראנג האט פֿאר ברענגן לאזן ·
זא פֿאלטן דאריבר פֿיל ארלייא איינונג. דיא ערשטי פֿארטייא
זאגטן· דש דער וואלף ווער אין דיא גרושי קעלט אונ' טיפֿין
שנייא בארפֿיסיג גאנגין. אלזו איז אים דיא קעלט צום הערצין
גשלאגן : אונ' אזו הורט אן גיגריפֿן האט. דש ער דא פֿון
האט שטערבן אוזן. דיא אנדרי פֿאר איינטן וויל דער וואלף אער
צו פֿוס גלאפֿן ווער אלז גריטן· זא איז ער (אפֿטר) וואררן גימוגט
אונ' אלז ער קיין אטים אער האט קענן הולן. איז ער דר
שטיקט· דיא דריטי איר איינונג וואר. אום דיזו גרויזאמי גרושי

שטערבן דיא ער גיהאט האט · הטין אים אום דש לעבן גבראכט ·
דען עש איז אים זיין לעבי טאג נאך ניט אזו איבל גוועשט · אלז
אין דער צייט דא ער גשטארבן איזט :

דאש פירטי פורטיל שטעקיט אין דען (טולטים) זיין קיפן ·
וועלכש אויף טייטש פון ווארט צו ווארט אלזו לויטיט · איך
הב (טולטים) זאגי איר זיין עטוואז גיווארדין אין פוגרי
בהאות איר ליבה נתכפרין · ווא אן דער וואלד גשטארבן איז · דען
איר האבן זער פיל שטיק (בהאות) פאר לארין · וועלכי ער אלי
גיפרעסין חאט · נון קאן אן גלייך דענקן דיא וויל ער קיין הויז
האלטונג גיהאט האט · אויך ליאנט דער אים אויף ווארטי · אזו
בא צו קיין קעלבין האלטן דערפט · גלייך ווא אונזר פאן אייני האלט
דש ער מעהר דוא פלייש גיפרעסן האט · אלש גיקאפט גיבאקין
אודר גיבראטן · צו דעם אזו זיין אויך דיא אלטי קיא וועלכי ער אופט
אמאל הונגרש האלבן האט פרעסין מוזן · הונ' ניט פאר זיין שטאלין
אמגין גיווען · צו פאר אויז אין פאר גיגאנגיני גרושי קעלט · איבך
דאט אזו חוט ער אליש פאר צערט וואש ער נור ביקומן קענטי · אויך
דיא פון זיך זעלבשט גישטארבני (בהאות) · דען איין גיפאטיר
שטערביט ניילך אין אלטי קוא דיא אין לנגי צייט קראנק גילעגין איז ·
דיא האט ער אויך אלז · דיא אין דיזי קעלט אויף גיגעשן · אונ' קאלט
וואסיר דרויף גיזאפין · דש האט אים דען מאגין פאר קעלט · אונ'
צום ווארט צייגן האב איך ניילך איין הארט גיפרארני וואלפש דרעק
גיפונדן · וועלכיש גינוג אן צייגט איין גאר קאלטן מאגין · אונ' איין אום
דייטליקייט גיבט · דא איבר פיל שלייס אונ' אום פלוט זיך אן דיא
לעביר אן גיהאנגן האט · דא דורך ער גרושי קריאין אונ' וויא טאג
אזו' איין (קאליק) ביקומן האט · זאלט עש דען נון איין וואונדר זיין
דש ער צו לעצט גאר צו טוט דראן גישטארבן איז : אונזר אייגר אונט
אויך וואול דראן זעלבשט פר רעקין :

בון אויף דיזי ריד · וואר איין אום פראג גיהאלטן אונ' אלי צו גלייך
בישלאסן · דש דער (טולטים) האט דיא בעשטי אורזאך אן
גילייגט · וועלכיש דען נאך צום איבר פלוס אן דען טויטן זיין לעהן צו
זעהן איז · ווייל זיא אזו ווייט ווארין · וועלכי זנקט פון הייסי שפייז
פלעגין טואורן צו ווערדן · אונ' דיזי איר דאט ערקענטנים אונ'
אורטייל

לאכטיגן ליס דער הער (שולטיס) דורך דעם איינטער (ליאמהוסטין)
אן דען קיסר גילאנגן · וועלכיר שפראך דאש העטן רעכט אונ' וואש
היר אין גיאנטווארטעט · דש דאש פון ניט ווייטר קענט אפילירט ווערדין :

דאש זעקס אונ' צוואנציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר איין ביט פון דען קיסר פאר לאנגן ליסן · אונ' דיא זעלביגי איז איהנן אויך צו גילאזן וואהרדן :

דעם נאך אבר דער (קיסר) לנג ביי אין גבליבן איז · אלש ווי ער זאגט (בריעה) האט · אונ' דיא לייט ערפארדרט דאז ער ווידר פון אין אב טיידן אונ' דיא רייכט גישטעפטין זיך אן גטאן זאלט · טעט ער אין צו וויסן אים גינעדיגי ערביטונג · ווען זיך עטוואש צו ביטין העטין · זאלטן זיא אים זאלכיש אן לייגן · זא וואלט ער איר אורדינונג טוהן · דאז זיא זעהן זאלטן וויא זיא איין גינעדיגן הערין אן אים האבן · היר איבר וואהרין זיך דיא שילדבורגר גאנץ גרוש לנג ברייט זער [אטמח] · לאזין אים דעטט ווגין דורך איר (שולטיס) אין איר אלר נאמין איר פאר לאנג ופאלגינדר ווייז פאר טראגי :

שפראך איין הער [שולטיס] אלזו · עהרין פעסטיר [קיסר] גיבט וואול אכטונג דעם נאכדאונגרי שילדבורגר אמיין פר איינגי לייט פון פרעאדי אויט לענדשי הערן · אונ' פערשטין פיל אונ' אפט אהל גירופן אונ' פון הויז אב גיפאדרט זיין גיוואהרדן · אין אויטלט אבר אן דאש אירגי גרושי שאדן אונ' פאר זויאניס גיליטין האבן : איך וויא ייעניר שויד זגט א כטר דעסיוקיין פעט אין איר קיך גזאקטן איז · זיין זיא אויט דיזיר אורזאך גיצוואונגין וואהרדן · גרושי אוס רוה פאר צו קומן · אונ' הויך טעדליכין אב גאנג אירגיטר צו פאר איידן · דארום זאלכי נארישי אמירין אונזיך צו נעמן · דש איר דאש אב פארדירונט לאס זיין קענטן אונ' ביין אונזר הוין אונ' הויז בלייבן מעכטין · אונ' דיא ווייל איר בפונדן האבן דז זאלכיש ביז אהער זער נוליך גיוועזן איזט · דעטט ווגין אויך בטלאסין האבן · אלזו פארט צו פארן · אבר איר אוזטן ביזארגין דיא ווילדה (עולם) ביזהאפטיג ליז · דז איר אין זאלכין פור האבן · אעכטין פאר הינדרט אודר גאר לאיט גילאכט ווערדן · ווא הויך דען היינטיגט טאג קיין נר אעהר

זילבר מיט דעם אום מידווידרר אויז לאכט · אלז גילאנגיט איר אליר זייט
אונטר טעניגשטי ביט אן דען עהרין פעסטר יונקר [קיסר] · זאלביט
איר פאר האבן ניט אליין צו ביטעטיגן · זונדרן אויך אונט דוריבר צו
פריפליגירן · דש איר פון אענגלך דאז רינין אום גיהינירט · אום
ביקיארט · אונ' אום גיפעקסירט זאלין זיין אונ' בלייבן :

וויא דער (קיסר) זאלכי אירי ביט אן העריט · אונ' זיא גאנץ
בילך צו זיין טרא טיט · דר לויבט ער דיזא גינעדיגלך · אונ'
אונ' פאר זפרט זיא אויך נאך הדיבר מיט זיגל · אונ' בריבן · דערין
אין האלט יעלונג צו פאר געאן איזט :

נאך דעם דער [קיסר] זיין פולקום פר גינינגונג האט · ליהט
ער אוועק · דענאלי שילדבורגר עבין גלייך וויא זיא אים
אין גיהולט האבן · מיט אירי שטעקין פערדן אויך גילייטיטן ·
וואו פאר דער (קיסר) אן זיא איין אלטין סאמיטין פראיל · דאש ער
פלעגט אן צו האבן ווען ער אויז דאש ראט הויז ארויז קוקיט · אונ'
נאך איין גוטי (רעקומפאנס) · וועלכי זיא אויך באלד רעדליך פאר
לערטין :

דאש זיבן און צוואנציגשטי קאפיטל

**רעש(פריפילעגיע)אודה פריזיהייט וועלבין דיא שילדבורגר בייא
דעם קיסר אויש גריבט האבן :**

מיר קייזרליכי מיישטעט פיגין היא מיט צו וויסן · אונ' טוהן קונט
אענגיגלך דאש פאק אונט אין אליר אונטר טעניקייט ערשיינן
אונזרי ליבה אונ' גיטריאן (שולטים) אונ' דיא גימיינה גימיין צו שילדבורג ·
אונ' האבן אונש ביטליך פאר גיבראכט · דעם נאך זיא זיין ראטש
גיווארדן · אום וועלן בעשירונג איר בלין אין אנדר צעבין אונ' וועגין
זייטן · אן צו פאנגן · אין אמסן זיא אונש דעשין ברילט אונ'
פאר שטעהנריגט · אוביר צו זאלפין אירן פאר האבן ·
זיא אונזר קייזרליכי גינאדין אונ' [פריפלעגיע] הוך נט ווענדיג
צו זיין הענקין · אלש האבן זיא אונט אונ' דאש העפליכשטי
דארום אן גירופט מיט אונטר טעניגשטי ביט · זאז איר פאר
האבן צו בשטעטיגן · אונ' גינעדיגלך צו פאר וואהרין זאלכי איר

ביט האבין איר אלט בילך גיהאפט · אונ' דעם נאך איר אעניגלך
צו דיני · טאדין אז פֿאר היטין · אונ' אלין צו פֿאדרין בירייטזיין
זאלן · אלז זעהן איר אונ' וואלן · דז ייעלונדר גיאעלטי שילדבורגר
אונזר ליבה גיטרייאי אונ' הורן ווילליגי אונטר טאנין הין זאלבין ווערן פֿר
האבן · אונ' נייאי ווייזא לעבין · פֿערנר אלז פֿארט פֿארין · אונ'
דארמן פֿון ניאונד גיהינדרט ווערדי זאלין · עט זייא אויט ווארטן נאך
אויט ווערקין · אום גיפֿעהר אוף קיין ווייז נאך וועג · בייא פֿאר
איידונג אונזר אונ' דאט רייכֿט אום גינאר אונ' ט דאן' · היר גויט פֿאר
איידיט · דעם ייעניגן · דאז גיפֿערליכר ווייז דאר ווידר האנדלן ווערט
אויך האבן איר זיא צום איבר פֿלוס איין אן זעהן אלי קורצווייליגי דינגטן
אונ' גיפֿאלן · ואז זיא אונט אין אונזר אן וועזינהייט ערלייגט · אונ'
גילייסטיט · דיזי גינאד אונ' פֿרייאהייט גיטאן · וואלין דיא אויך
פֿון אעניגליך גיהאלטן האבן · דט נעמליך דארום וואט זיא אונפֿאנגן
אונ' טרייבן ווערדין · אודר טון גיטריבן האבן · פֿון קיינם ווער עט
אויך ווערי הויכֿן אונ' נידרן שטאנד·ט · זאלן אן גיטאסטיט · פֿאר
נאכֿיט · פֿאר הוכֿטיט · אונ' אויז גיטפֿוט ווערדן · ווידר הינטר
ווערטט · נאך פֿאר ווערטט · עט זייא אויז ווארטן נאך אויט ווערקן ·
הין קייני ווייז נאך וועג · בייא פֿאר איידונג אבר אלט אונזרי אונ'
דאט רייכֿט הום גינאד אונ' טטראן' · איר וואלין אויך · דאט אונזרי
ליבי אונ' גיטרייאי [שולטיס] אונ' דיא גנאלי גיאיין · צו שילדבורג
איר ביגערן נאך · הינר הונ' אויטה האלב דעם [אנטפיטין] רייך ·
אונזר קורצווייליגר ראט זיין אונ' בלייבן זאלן · צו איבינן לייטן · אן
אלין אורט · הונ' אי ווייט פֿארים ווייז אונ' וועג זיא בלייבן אונ' גיפֿאליג
זיין ווערט · פֿון אעניגליך דארמן הום גיהינדרט הונ' אוק אן גיפֿאכֿטן ·
בייא שטראף · אייגן נארין קאפֿ דארן · אייני · צווייא · דרייא ·
אודר אער שעלין אודר גלעקליך העגגין · נאך דעם דט פֿ.ר ברעכֿן
גרוט אויז · וועלכֿי דבן אויך דען פֿאר בעפֿליר · דאז אופֿט ער
דריבר אעפֿט ערגריפֿן ווערדן · אן גיאלז ואונ' ניט אייער ווידר אב
גילאן ווערדן זאל · ביז ער זיך אויט דעם בילייידיגטין ווידר פֿאר טראגן
אונ' נאך צום איבר פֿלוס צווייא גולדין בייא אייגם ווירט צור שטראן' פֿאר
לערט האט · דאז צו גיטייכֿט אונזר ווילן אונ' ערינשטליכי אייניג ·
דעסין צור נארקדונג איר זיא דיזר קייזרליכן בולי' אויז צוק פֿאר גינט
אונ' ערלויבט האבן : אזו גיטשעהן אין יאר 123400

דאש אכט אונ' צוואנציגשטי קאפיטל

וויא דיא שולדבורגר אלש זיא דאש קיסרש (רעקומפאנס) אודר מתנה פאר צעהרטן · אונ' איר פיס פאר וועקסילט האבן · אונ' דיא זעלביגי ניט מעהר קענטן פינדן :

דא נון דער קיסר אב גירייזט איז · אונ' נון דיא שילדבורגר דיא איהם בילייטיט האבן איין גוטי (מתנה) גיגעבן האט · אזו ווארן זיא אייניג ראט אוב דיא זעלביגי (מתנה) אויף איין דורף צו פאר צערן איהר זיא אהיים קעמין · אונ' שפרינגטין זיא מיט איהרי שטעקין פערדן אין דאש נעכשטי דארף אונ' בראכן דרויף לאס צו צעהרין · אלש זיא נון זאט אונ' (שיכור) ווארן אונ' דאך נאך עטוואש איבריג האטן וועלכיש זיא זיך אויש גאר טאן זיין · קאם זיא איין לושט אן אויף אויף איין גרין וויזיג פעלד אויש צו שפאצירן · אונ' צו ערלושטרין · דא איז זיא דאש פרעסין פאר דייאן · אונ' זיך נאך אויף איין אנדרי אורט לייט שיקן קענטן · האבן גינגן זיא אלי מיט אנדר אור יש · נעאן אבר איין פלעט פאל וויין אונ' עטליכי זיילן זעוויל מיט זיך · אונ' לעגירטן זיך אין דאש גריני גראז · זילטן אל דא ביז אן דען אבנט · אונ' האטן איין גוטן בערגר אוט · אוב זיא שוין נור איהרי האנטירונג נאך פיזורן ווארן :

וויילן זיא אבר אלי בוקסן אונ' הויזן שטירומפף פון איינרלייא פארב אן האטן · אונ' איין דער צעך דיא ביין אונטר אנגדר גיטטרעקט האבן אונ' נון איין היים גין וואלטן · דא קענט קיינר זיין פיס אודר ביין · דיא ווייל זיא אלי גלייך פון פארב ווארן · אזו זילטין זיא דא אונ' זעהטן אייאר איינר דעם אנדרן אן · מיט גרושי בקימרניס · פאר איינטיג איינר דעם אנדרן זיין פיס נעמט · אלש זיא אן אנגדר אן גאפיטן אונ' ניט וואשטין וויא זיא עש אנפאנגין זאלטן · צו אירן גליק רייטיט איינר דורך איין פערד פאר בייא · דען רופטין זיא אן אונ' קלאגיטן אים איר לייד · מיט ביט · דאש זיא איין גוטין ראט צו געבין אונ' מיטל אן צו צייגין · דא מיט איטליכר זיין פיס ווידר בקומן מעכט · זיא וואלטן עש אים מיט גרעסטר דאנק זאגונג וואל בילאנן · דער פרעמדר פר וואונדרט זיך זעהר · דאך

פאר

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן מד

פֿאר שפראך ער זיא צו העלפֿן · אזו רייטט ער מיט זיין פֿערד צו זיא · אונ' נאך דעם ער איין גוטין פריגל אודר שטאק אב גיהאקט האט · טרעטיט ער מיטין אונטר דיא שילדבורגר · אונ' אן פֿאנגיט עטליכֿי אויף דיא ביין צו שלאגן · אונ' וועלכֿין ער גיטראפֿן האט · דער זעלביג שפרונג גשווינד אויף אונ' האט זיין ביין ווידר · זאגטן דער ליבר רייטר האט זיא מיט דעם שטאק ווידר גיפֿונדן:

אב בילדונג דיזר גישיכטן

איינר אביר בליב ליגן · דער שפראך ליבר הער זאג איך איין ביין איך ניט ווידר האבן · ווילט איר דאש געלד אן איר אויך ניט פֿאר דינין · אודר זיין דאש איין פֿיס · היר אין שפראך דער רייטיר ווארט איין ווייניג אונ' גאב אים מיט דעם שטאק אויף דיא ביין אויך איינש · דז ער עש פֿילט · דא שפרינגט דיזר נעלטי גלייך פֿאלט אויף · אונ' אלזו האט ער איין אידריך זיין פֿיס ווידר ביקומן ·· דא זיא וואהרן זער (בשמחה) אונ' געבעטן דעם מאן זיין גוט טרינק געלד · אונ' ליהטן אהיים:

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

דאש ניין אונ' צוונציגשטי קאפיטל

ויא צווייא שילדבורגר מיט אנגדר דיא הייזר פאר טוישטין :

דיא שילדבורגר וואָרן פֿלייסיג אין איר נאַריטייא אונ' טרייבטין דיזי אזו לאנג ביז זיא אללי אין דיא גימיינהייט גיבראַכט האבן · אונ' ווית זיא פרשטענדיג אויש לייטליכן אונ' וואל בידאכטן ראט דיא נאַרהייט אן גיפֿאַנגן האטין · אלזו שלאגיט עש זיא דער נאך אין איר נאטור אונ' אהרט · דאש זיא ניט מעהר מיט (חכמה) נאַריטייא טרייביטן · זונדרן אויש רעכטר ערבליך אונ' אן געבארני נארהייט :

אלזו וואַרן צווייא אונטר זיא דיא האטין אין אמאל געהערט דש דיא לייט ביז ווילן מיט טויטן עטוואש געווינן אונ' ערוואַרבין העטין · דא איבר וואלטין זיא איר וואל פֿאַרט אויך איין אמאל פראבירן אונ' וואגין · וואָרן אלזו איינג אום איר הייזר מיט אנדר צו פֿאַרטוישין · זאלליכש געשאך אן בייא דעם ווין · אלש זיא דעם קיסרש רעקוואפאנס פֿר לעטין · ווי דען דער גלייכן זאכן גימייניגליך

אין זאללי לייט צו גישעהן פֿלעגט :
ווען דער ווין איז אין גיטרינקן ·
אונ' דער ווין אויש גוואלכן :
בגינט אן צו רידן פֿון אלי הייזר אונ' קילן :

אלש נון איינר דען אנדרן זיין הויז איין רויאן זאלט · נעמיט דער איינר ווענדר צו אובירשט אין דען פֿלעקן וואוגט זיין הויז · פֿירט דאש זעלביגי שטיק וויז אין דש פֿלעקן נראב · דער אנדרי אביר ווענדר צו אונטרשט אין דש פֿלעקן וואוויט · פֿירט דז זיני דר קיגן שטיק וויז נר. ז'י · האטין אלזו דען טויש אן אנגדר גיהאלטן אונ' גילייווירט :

דאש דרייציגשטי קאפיטל

ויא דער שולטיס אן זיין זון חתונה מאכט · אונ' וואש זיך מיט דעם חתן אונ' דיא כלה בגעבן האט :

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0092

דער טולטים האט איין גרוטן זון דעם ער איין וויב געבן וואלט · דעם האלבן הייסיט ער זאלבן אויף חען אובנט איין דיזא שפין שטוב גין · אוב אויך אויין שין אעטלין דארונט · ווער דיזא איס גיפאלט · זא זאגיט דער זון · וואש זאל איך אביר זאגין · זאגיט דיזא אוטיר וואש פרוגשט · עש גיבט איין ווארט דאש אנדרי · אלזו גינג דער גוטי יונג דען אובנט איין דיזא שפין שטוב · דא פיל היפשי אעטליר פאר האנדן וואורן · וואו ער זיך ווילא איין רעלטר נאר אן שטעלט · אונ' ניקש אנדרשט דען זעלבין גאנצין אובנט רידיט · אן אורגט איש פראגין וואש אן וואלט · זא זאגט ער · עש גיבט איין ווארט דאש אנדרי :

דאר היבר לאשטן אלי דיזא דא וואורן זאט אונ' גינג · אונ' גידאלכט · וואש איז דאש פר איין נאר · אעלכי אעלכט איס וואול נפאן · אליין דער (חזיר) הערט זיין טאכטר · ווערפי דר (טולטים) קורן צו פאר אן דען קיסרש זון גירעט האט · דיזא האט אוין אויג אויף איס גיווארפן · אונ' דעם גלייכן ער אויף איר דעש האלבן אלש זיזא אוין דער נאכט אהיים גינגין · פאר שפרעך פר איר אונזירא עש דדייזו טאג פאר שוויגין קענט · וואלט ער זיא אויך אפינטלך צו קירכן פירין · דא צו זיא זיך לייכפטליך ליבה רידן ליס · דז זיזא אויגן איט זיך היים נעם · אונ' דיזא זעלבי נאכט לויטן צחייא פעדיר בפטין איט איס בישלאפט ·

דעש ווארגינט פריזא פאר טאג זאלטן זיא אויף שטין דיזא קיזא צו אעלקין · דיזא וויל איר אביר זאלכיש גליק צו האנדן קוואין איז · וואלט זיזא עש אויך ניט געהין קורץ בישלאפן · זנדרן שטונד היימליך אויף אייגט דער גוטי קערל שלאפט נאך · אונ' ביפעליט דער אוטיר דעשט חעגין דאש אעלקין · אונ' זאגט דעם (טולטים) זיינן ליגיט בייזא איר · דער וויל איך צו איין פרויזא נעאן · דער נאר הערדיט דאש אליט · ער האט אביר ניט איין וואלן זאלכיש צו טואן וויל זיזא ניט גשוויגן האט :

דען אנדרן טאג דער נאך גינג ער הין אונ' נעם איין אנדרי · דיזא עטוואוש היך גישטאריכר וואר · אלט דיזא יונגפר (חזיר) הערטן · ועלכי איס צו שלעכט דיכט טיט · דיזא וואר נון ווייטר ניהט בהאך צו נפאן · אלט דא אן זיך אויך דיזא (חתונה) אן בריטן זאלט

נון דער (שולטים) האטי איין ליבה צו דיא ער פֿון יוגינט אויף הגנר
טראגין האט אונ' זיא וואול צעהן יאר גיפֿוטירט האט וואלט ער דיא צעלבי
אויך דיא (חתונה) שלאגטין · דאש אויט זיא ניט גאר צו אלט ווערט ·
אלט ער זיא אבער אויך דיא שלאגט באגק ליגיט אונ' איר דעם האלז
אום דרעהין וואלט · ווארעט איס זאס טין' צום הערצין גין דאש ער
זיין פֿרויא רופֿט הו' זאגיט צו איר · אך הערצן ליבה פֿרויא שולטים :
צעהי דאך ווייא איר דיא מראי ליגט אזו יעמערליך אן צעהט : איך אלג
זיא ניט אום ברענגן · דיא פֿרויא שולטים זאגט אויך · אך ליבר
אמן הער (שולטים) שענקט איר דאך דאש לעבן · זיא נעמט איך
אזו גרוש (רחמנות) · אלש ווען זיא איין לייבליך קינד ווער · אלזו
בלייב דיא ליג לעבן · אונ' אן צעהט זיך' אנגט נאך פֿאר דאט אום
צו דער (חתונה) :

דא נון דיא קירך גאנג גישעהן זאלט · אונ' נון איין אלי
ערבארקייט ווייא גיברייכליך זיך גיליירט האבן · גינגן דיא ווייבר
פֿאר אונ' פֿאר אן דיא קירך אויט דיא (כלה) פֿאר אויט · אונ' דיא
אעניר אויט דעם (חתן) הינטן נאך · דא קאם דיא יונג פֿרויא
(חזיר) הערטן · בייא וועלכי ער שין צו פֿאר איין נאכט גשלאפֿן
האט · צו גילאפֿן אויף איס אונ' גירייספט איס אויט אום גטיאטי ווארטן
אן · טענטיט אים אויט וויא איין נאריש הונט · אונ' ביגעריט ער
זאלט איר האלטן וואש ער אן איר פֿאר טפראכן האט · אבער ער
פֿאר גילייכט זיך אויט איר אזו גוט אלש ער קענט · דען ער זאגיט
דאש זיא אים אויך ניט גיהאלטן הוט · וואש זיא אים האט צו
גיזאגט אום דרייא טאג שטיל צו שווייגן · אלזו וואר צום לעצט דיא
יונגפֿער (חזיר) הערטן נאך לאנגין צאנקין אב גיווייזן · אונ' ער גיט צו
דער אן גיפֿאנגיני קירך גאנג פֿאורט · עט האט אבר דיא (כלה)
וועלכי פֿאר הער גיגאנגין איז · דאש האדירן אונ' צאנקין וואול
גיהערט · דערפֿט אבר זיך ניט אום צעהן וואש עס ווער · דיא
וויל זיא אלט איין ליג אן שטריק טפרינגן אוגט :

איהר נון דאש אלש פֿאר גינג · זאג הוט דיא (כלה) איר אוטיר
אן איר ליבה טאכטר דיא (כלה) וואל אונטר ריכט וויא זיא
זיך בייא דעם טיש פֿאר האלטן זאל · אונ' אונטר אנדרי אן איר אויך
דיזי לעהר גיגעבן · (1) דאז זאלט פֿיין גיכטיג זיין · (2) נור אויט
האלבן

האלבן אויל רידין · (3) דיא שפייזאיט לווייא פינגר אן גרייפין ·
(4) דיא פינגר ניט לו בישאוין · (5) אונ' ווען זיא גיגעסין האט
זאלט זיא דיא ביין אויף דען טיש נעבין זיך אונ' פאר זיך אויף דען
טעליר ליגין · דיא (כלה) פאר שפרעכט עש אן איר אוטיר אלש וואש
לו טוהן · דארום אלש אן איבר טיש גיזעסין איז שטעלט זיא זיך אויף
דאש בעשטי וואש זיא קענט גאנץ לוסטיג · וויא איר פון איר אוטיר
ביפולין וואר · ווען זיא נון עטוואש רידין וואלט וואש האלטיט זיא דאש
אויל אויף דיא איינע זייט איט דער האנד לו · ביז אויף דיא העלפט ·
אונ' רידט נאך דיא לער פון איר אוטיר איט האלבן אויל:

אלש אן אביר דאש עסין אויף זעלט · וואש וואר אונטר אנדרי
(טראקטיאמענטן) איין שיסיל פול אויז גיאאלטי ערבייזן אויף
גיטראגין · דא גידאכט זיך דיא (כלה) אביר אן איר אוטירש לער
דש זיא נור איט לווייא פינגר עסין זאלט · וואש נאם זיא דיא לעק
פינגר אודר נאש פינגיר אן דיא לינקי אונ' רעכטי האנט ארויט ·
אונ' עסיט איינע נאך דיא אנדרי · אונ' וויא זיא נון טאוליגי פינגר
גיאאכט האט · אביר נאך דיא אוטרט לער ניט לעקין דערפט
שטרעקט זיא בידי הענט אויש אונ' שרייאט איט פולין האלז · אוטיר
ווער בישייסט איר דען דיא פינגר · זאגיט דיא אוטיר שוויג דוא טלוביר
זאק · וויש זיא אן דאש טיש טוך אב · נון זיא גידענקט אויך אן דאש
פינפטי לער פון איר אוטיר · וואש באלד וויא זיא אויך גיגעסין האט
הייסיט זיא דען טיש שטוואש אב רוקין · אונ' אלש עש גישעהן וואר
ליהט זיא פיין אל גיאאך איברליך דיא ביין אויף דען טיש · ניט דיא
יענגיי שעלכי פון גיבראטינס ווארן איבר גיבליבן · נייארט דיא ווייא
זיילין וואו אויך איר גאנץ לייב גיבוידאט אונ' ביפעשטיגט וואר · אונ'
ליגיט איר פיס נעבין דען טעליר אויף אויטשלי זייט איי, ביין · דען
אנדרשט וואלט עש זיך ניט שיקין · היד נאך טעט זיא איין וואלכין
איינר איבר דען טיש לאזן · דאש דא פון דיא ליכטר אויש גילאשן
ווארן · דש עטליכי דיא היט פון דיא קעפן אב פליגטין · ניט דש זיא
אום גיאאקליך גיזעסין איז · זאנדרן דז זיא זיך וואש פול גיפרעסין האט
דש אלי דיא נעזין וואש פול ווארן · אלש ווען זיא העטין ביזים גיראכין :

באך פול ברעכפי אאל לייט · טרעטיט דער נעכשטי נאך דען
(טולטים) פון דען טיש אויף אום דיא געשט אב לו דאנקן

אונ'

UNIV. UND LANDESBIBLIOTHEK HALLE (SAALE)

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0095

שילר בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אונ' דיא רעווירענן גיאמאלט האט רידט ער אלזו · עהרין פֿעסטי · עהר זאמי וויזי פֿרויאן · אונ' ספעקטיר דעש גלייכין אויך ליכטיגי אונ' טוגינד רייכי אטעניר אונ' יונגי גיזעלן · אלש וואש איר גיגעסן אונ' גיטרונקן האט · דרום זאלט איך וואל בקוואן · דיא (כלה) איר פֿאטיר · [כלה] שוועסטירש · [כלה] שוויגר · [כלה] גאנלין עהרין פֿריינט שאפֿט · לאזין אייך וואל פֿריינטליך דאנקין · דש איר נייט אלש אויז גיגעסן אונ' גטרונקן האט :

נון נאך דיזן ווארן דיא גוויא נייאי טייל לייט זאמן גיליגט · אונ' דער (בעל המחבר) בעטיל טאנץ · ווארט פֿאר איר טיר גיזונגין · אלש זיא נון אין פֿרידין איש אירן [חתן] אין בעט ליגט · פֿראגט זיא אן אים וואש דאך דען [חזיר] הערטש טאכטר גיוואלט העט · ווייא איר ווארן אין דיא קירך גיגאנגן · דא וואלט ער לאנג ניט דא איט ארויש · ביז זום לעצט דא ער (אורח) קריגט · דאש זיא אים אויך ניט אין גילעגין הייט אב שלאגיט · זא אוויט ער עש איר זאג · זא זאגיט דיא [כלה] וואש האט זיא דאש ניט קענין דרייא טאג שווייגן כיין זאגיט דער [חתן] · ענטפֿארט דיא [כלה] ווידר אים דאש איז אין נארין דז זיא עש ניט דרייא טאג האט שווייגן קענין · איך בין וואל גוויא יאר ביי אין פֿאטירש קנעכט גילעגין · אונ' האב עש קיין מענטש אלט ייעמנד דיר גיזאגט · אלזו האט דיזר [חתן] וואש לעכטש גיוואונין · אונ' אין פֿע־ד פֿאר אין פֿיין גיגעבן · דאך אויט ער עש פֿאר דרוקין · אונ' פֿאר שלוקין · אוב עש טון ווידר זיין הערצין ווילין וואר קוקין :

דאש איין אונ' דרייציגשטי קאפיטל

מיאריא שילדבורגר · דאש גראז אויף איין אלטי מויאר דורך איר בהמות וואלטין לאזין אב פרעסין :

דיא שילדבורגר ווארן ערינשטהאפֿטיג אין אירי [מעשים] · זונדרליך אין ביטראכטונג דעש גימיינין נוצין · דאש מירגן טארין לייריט : אויך אין לייט גינגן זיא ארויש אום אין אלטי איזאר צו ביזעהן · דיא פֿון אין אלט גיבויא נאך איבר גיבליבן וואר :

אוב

אוב זיא (מפטר) דיא שטיין דא פון גיבראכן קענטן · אונ וואר אויך
דיא אייזור טין לאנג גרא גיוואקסן · דאש טעט דיא שילדבורגר זער
ל"ד דאש עש זאלט וועק קומן אונ' ניאמנד צו נוץ גירייכן · האלטיטן
דערהאלבן ראט ווי אן עש זאלט אן ווענדין · דא פון מאלין פיל
מרלייא אייכונג · דיא ערשטי שפראכן אן זאלט עש אב שניידן · אום
זיך אויך דיא אייזר צו וואגין · אונ' דיא אנדרי פֿור אייכטן ווען שילן
מאכטר זיא וויזר אוז אוז אן בעשטן · דאש אן עש איט פיילן אב שיסן
זאלט · ענטליך שפרונג דער (שולטיס) אויף אונ' גאב איין גוטי
[עצה] דש אן זאלט דיא בהמות דרויף ווירן לאזין · דיא ווערדן עש
אוב פרעסין · אזו ברויכט אן דאש ניט אב צו שניידן נאך אב צו
שיסן :

דעם הערין [שולטיס] זיין [דיעה] בידינקט אן דיא גאנצי
גימיין דיא בעשטי [עצה] צו זיין · אונ' צו דאנק זאגונג
וואר פֿערנר ערקענט · דז דען [שולטיס] זיין קוא זאלט דאש ערשטי
גראז גיניסן · וועלכיש דען [שולטיס] זער וואל גיפֿאלט :

אלזו מאכטטין זיא [לכבוד דעם שולטיס] איין שפאן נאגיל נייאן
שטריק · אום אן זיין קוא אן האלז צו בינדן · דאראן בינדן
זיא נאך צווייא באסט שטריקין · ווארפֿין דיא שטריקן איבר דיא
אויאר · אונ' ביגינן אן דיא אנדרי זייט אויער שטארק צו ציהן · אלש
איביר דער שטריק צו זאמין גילגן וואר · היבט דיא קוא אן צו דער
ווערגין · אונ' וויא זיא שיר אויף קום שטעקט זית דיא צונג ארויז ·
זאגיט זעהט איין גרושר שילדבורגר דער טרייאויט ציהט · ציהט ·
זיב אונ' זיל העינגין אן אנגדר · ציהט · נאך איין מאל ציהט :
שפראך דער (שולטיס) זיא האט דאש גראז שון גישמעקט · אונ'
שטרעקט דיא צונג דער נאך אויז · ציהט · ציהט · זיא איז בלד
אובן · זיא איז אזו טעלפיש אונ' אום גישיקט · דז זיא זיך זעלבשט
ניט העלפן קען · עש זאלט זיא איינר פון אייך העלפן ארויף שטוסין ·
עש וואר איביר אלט (בחנם) דען דית שילדבורגר קענטן דיא קוא ניט
ארויף ברענגן · אנדרן זיא מוזטן זיא ווידר ארהב לאזן · אונ' דא
וואר זיא טוט · וואז איבר זיא זער (בשמחה) וואר · דז זיא נאר
עטוואז צו שינדן אונ' צו פרעסין בקאן :

ראש

שילר בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

ד״אש צווייא אונ׳ דרייציגשטי קאפיטל

ווייא איין שילרבורגרש פרויא מיט אייהר צום מארק גינג · אונ׳ צו פאר אויז איין וואונדרליכי רעכנונג מאכט · אונ׳ וויא עש איר דא מיט גיגאנגן איז :

עש מוז מיין אלט גיוואן שפריך ווארט · וועלכש אלזו לויטעט :

דאש האבן אונ׳ דאש לאנגי הארין ·
מאכט גיוויסליך מענכן צום נארין :
ווער פאר דען ווירט דיא לעך וויל מאכן ·
דער ראטיט איבל זייני זאכן :
מאכט ער צו ווייניג אדר צו פיל ·
אזו האט ער שון פאר דארבן דאש שפיל :

אלזו גינג עש דיזי פרויא אויך · זיא האט גאר איין איינליגי
העני · דיא איר אלי טאג איין איי ליגט · דא פון זאמלט זיא
אזו פיל אייער ביז זיא פאר איינט פר דרייא גראשין צו האבן · נעמט
זיא אלזו דיא אייער אין איין קערבלין אונ׳ גיט דא מיט צום מארק ·
אבר אונטר וועגינש וויל זיא זער מיידיטי · פאלין איר אלר האנט
גידאנקן איין · דא זיא זונדרליך אן איר קראם גידאכט · דעם זיא
צום מארק טראגיט · רידיט זונג מיט זיך זעלבשט · אונ׳ מאכיט
דא פון פאלגינדי רעכנונג :

זאגט זיא בייא זיך זעלבשט · צוהי · דוא ליזט אויך דעם
מארק · דרייא גראשין · וואש ווילשטו דא מיט
אונפאנגין · דוא ווילשט דער פאר נאך צווייא הינר קויפן · דיזי
צווייא ליגין דיר אין זא אונ׳ זא פיל טאגין · זא פיל אייער · וועלכי
דוא פר קויפן קענשט · אונ׳ דא פאר נאך דרייא הינר קענשט
קויפן · דאש איבריגי מוזט ט׳ינגווין · אלזו האשטו זעקש הינר ·
דיא ליגין דיר אין איין (חודש) זא פיל אייער · דיא ווילשטו פאר
קויפן אונ׳ דאש געלד זאמלן · אונ׳ קענשט דאך אונטר וויילן אויך
וואל איין האלב איי עסין · אלזו קענשטו נוין האבן פון דיא הינר ·
דיא אלטי וועלכי ניט מעהר ליגין פאר קויפשטו · איינט מוזט דיזו

יונגי

יונגי ליגן אייער · דז אנדרי זיא בריאן דיר יונגי אויט · דיא
קענטשו איין טייל אויך ליהן · אונ' דא מיט איין הויפֿן פֿאר מערן ·
איין טייל. עער פֿאר קויפֿן אונ' געלד דרויש לוזן · ליזט דש דריטי ·
דאז קענטשט זיא רהפֿין אודר פֿליקן אלז דיא גענז · אייזט דאש
פֿידרי · אויט דען גיזאמלטין געלד ווילשטו דער נאך עטליכי גענז
קויפֿן · דיא טראגין דיר אויך כולין מיט אייער · מיט יונגין אונ'
פֿעדירן · אלזו האשטו כולין פֿון היניר אונ' גענז · אונ' קאשטו אין
הכל טוג אז אונ' אזו וייט · נאך דיזם ווילשטו איין ציג קויפֿן · דיא
גיבט דיר מילך · אונ' יונגי ציקליין · אלזו האשטו יונגי אונ' אלטי
היניר · יונגי אונ' אלטי גענז · אייער · פֿעדרין · ציג · מילך ·
ציקליין · אונ' וואל · דען דאז ווילשט פֿר אבירן אוב דיא ציג (ופטר)
זיך טערין לאזט · נאך אלכים ווילשטו איין (חזיר) אוטיר קויפֿן ·
אז האשטו כוזן צו פֿארינגן כולין מיט יונגי פֿערקליין · שפעק
וואורשטין · אונ' אנדרי דינגין · נאך דעם ווילשטו איין קוא קויפֿן ·
דיא גיבט דיר מילך · קעלביר אונ' אויך מיסט · אויש ווילשטו
אביר מיט דען מיסט טוהן · דא דוא קיין פֿעלד האשט · דוא ווילשט
איין אקיר קויפֿן דער גיבט דיר קארין · דש דוא קיינט מעהר קויפֿן
דערפֿשט · דער נאך ווילשטו פֿערד קויפֿן · אונ' קנעכט היירין ·
דיא דיר דיין (בהמות) פֿאר זארגין · אונ' דען אקיר זייאין · דער
נאך ווילשטו שאף קויפֿן · דער נאך ווילשטו דיין הויז גרעסיר מאכין ·
אונ' נאך מער גיטיר דא צו קויפֿן אלזו קען עש דיר ניט פֿעלין · דען
דוא האשט פֿיל כולין פֿון יונגי אונ' אלטי היניר אונ' האנין · פֿון יונגי
אונ' אלטי גענז · פֿון אייער · פֿון ציגין · פֿון מילך · פֿון וואל ·
פֿון יונגי ציקליין · אונ' צעאליין · פֿון יונגי אונ' אלטי שווייניר ·
פֿון קיא ווער כי דוא אויך דיא הערניר אב זעגין אונ' דען מעסיר שמיד
פֿאר קויפֿן קענשט · פֿון קעלבר · פֿון אקירין · פֿון ווייזין · פֿון
הויז ליכן · אונ' אנדרי זאכן פֿיל מעהר · אונ' דער נאך ווילשטו איין
יונגין מאן נעמין · מיט דעם ווילשטו איין פֿריידן לעבן · אונ' איין
גינעדיגי פֿרויא זיין · אך · ווי ווילשטו אז איין קאשטליך לעבין פֿירן ·
אונ' קיינט איין גוט ווארד געבן · יוכהייא · יוכהייא · המפמם ·
המפמם · דרייא פֿינגר אינט זאלן פֿאס · אין דיא פֿימרינט
וואפֿין · דאש וויל איך אלש ניט מער פֿירן:

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

מיט זאלכי גדאנקן פאר ענדרט זיך דיזא פרויא איר זינן , דש זיא וואר אלז איין (טיגרזור) אונ' פאר גראסי פרייד בגינט זיא צו טרייבן יוכהייא האפאס , אונ' שפרינגט אים איירן קארב , אלזו שטוסט זיא איין , ען קארב אום דיא אייער פון קאופן' הערונטר דש זיא אין שטיקן וואהרן : נון ליגט איר גאנצי רייכטום אין דרעק :

דאש דרייא אונ' דרייציגשטי קאפיטל

וויא דיזא שילדבורגר אן איין פרעסידיגי קואה איר אורטייל צום טוט אויש גשפראכן האבן , אונ' אויש איר פלייש איין לאנגן ווארשט מאכטן , אבר זיא אים ניט קאכן קענן :

דיא שילדבורגר האבן אמאל גיהיט איין גוטי פעטי קוא : דיזן זעלביגי וואלטן זיא גערן רעכט פעט אויס געמעשטן : אלזו אבר דיא קוא אין דעם שטאדט שטאל איבר דעם האבר קאם : בגינט זיא וועגן גראשן הונגר עטוואש פיל צו פרעסין : אז וואר זיא פון דיזא גנצי גאין אלז איין שטאטש דיב צום טוט גאורטיילט , אונ' איר הנוב אונ' גוט פאר אמאכטן זיא אן דעם [שופש] אבר איר פלייש , הויט , אונ' האר : אלז דוא גגלי גאין אויף פרעסין : דען וויל זיא איט פרעסין דש לעבן פר לארין האט ; אבר אויך בילין דש זיא איט גלייכר שטראף אוז געשטראפט אבן : נון דיזא קוא וואר דוך דעם שינדר ריכטר גיטיט : אובר דיזא שילדבורגר וואלטן גערן דש ניקש צו אום צלין קואן זאלט : זאו א כטן זיא אויש אלי גידערים איין היילינגי לאנגי ווארשט : דיזא זעלביגי ווארשט פילטן זיא איט פלייש . בלוט . לעבר . לונג . שמאר , גיהערין , הויט אונ' פעט :

אליש נון דער טאג פאר ביא וואר דש זיא איר אורטייל פאל ברואכט האבן . זאו וואלן זיא דען לאנגן ווארשט צו איין פאר עסין האבן : . זיא האטן אבר קיין קעסיל דרו צו דש ער לאנג גנוג וואר אום דען ווארשט אין דיזא לענג דארין צו קאכן : דען זיא אייטן דש דער קעסיל אויש עבין זאו לאנג זיין מוזט

וויא

ויא דער ווארשט · וויסטן ניט ויא זיא עס דא מיט מאכן זאלן ·
אויך וואלט זיך קיין קופיר שלאגר אונטר שטין אום אזו לאנגן קעסל
צו מאכן:

נון אין דיזן לויפֿן אונ' זארג גינג איין (שילדבורגר) דורך
דען פֿלעקין ארונטר · אונ' ער קאם בייא איין פֿארטאיי
גענז פֿאר בייא · אלזו הערט ער ויא זיא טרייאטן גִינַאך גִינַאך
ויא דיזר שילדבורגר דאס הערט. זא מיינט
ער דש זיא טרייאן צוויפאך דא איבר לויפֿט ער
גישווינד וידרום צו דיא גאיין אונ' שפראך . עס איז אונש וואול
איין גרוסי שאנד דש איר היזנדר פֿון דיא גענז לערנן מוזן. דש
מן זאל דעם ווארשט צווייא פֿאך אין דען קעסיל טוהן ·

אלש דיא גיאיין זאלכיש פֿון אים גהערט האבן · זא דענקן
זיא ווייטר מיט גרוסן פֿאר שטאנד נאך אונ' זאר ענטליך אלזו
בשלאסן · ווען מן קאן דעם ווארשט צווייא פֿאך קאכין: זא לאזט
ער זיך אויך דרייא פֿאך קאכן · דען וואס זיך צווייאט · דש זעלבי
אויך גערין זיך דרייאט. אויך קאן עס זיך פֿיר פֿאלין: אונ'
זיך מער פֿאכט · אלזו ליגיטן זיא דעם ווארשט איבר אנגדר ביז
זיא אים אין איינם קעסיל ברענגן קענטן · דען פֿון זיך זעלבסט
וואלט דער ווארשט ניט דריין שפריגן · אונ' ער וואר אלזו גיקאכט
אונ' אויט גיטיילט אונ' איטליכן איין שטיק דא פֿון גיגעבן: דש אים
דרייא מאל אום דען אויל ארום גינג · דען עס מוזט אידרר מאן
איין ענד פֿון דעם ווארשט אין זיין אויל נעמן אונ' מיט דעם אנדרן
טייל מעסטן זיא עס אים דרייא מאל אום דיא קאפן ארום · אונ'
ווען זיא דש דריטי מאל צום אויל גיקומן זיין · זא בייסט ער
עס אב · דאס וואר דען זיין (חלק) · דא הער קומט דז שפריך
ווארט דש דיא שילדבורגר זאגן · מן מוז דיר איין ווארשט קאכן
דיא דיר דרייא מאל אום דש אויל ארום גיט:

ראש פיר אונ' דרייציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר איין מיל שטיין אויף דען בערג אויז
גראבטן: אונ' איין בורג מייסטר דא מיט אוועק לויפט ::

דיא שילדבורגר האבן איין איל גבויאט אוני דא צו איין שטיין
אויש גיהויאן אויף איין הולין בערג שטיין· דער זעלביג
וואר בייא דער איל· זיא שלעפטן דעם שטיין מיט גרושי ארבייט
ארונטר· אלש ער נון אונטן וואר דר מאנטן זיא זיך וויא דיא
בויא העלצר דיא זיא צו אירן ראט הויז גברויכט האבן· פון
זיך זעלבשטן ארונטר גלאפן זיין· אלזו זאגן זיא אונטר אננדר
יאו נון זיין מיר ניט גרושי נארין דש מיר זעלכי גרושי מיא גיטאן
האבן אום דעם שטיין ארונטר צו ברענגן· דא מיר אים העטן
קענן ארונטר ווערפן· דארום וועלן מיר אים ווידר ארויף טראגן
אוני ער זעלבשטן דען בערג הראב לויפן זאל. אלש וויא מיר מיט
אנדר בויא העלצר אויך גיטאן האבן: זאלכיש לאגטן זיא זיך אלי וואול
גיפאלן:

אב בילדונג דיזר גישיכטן

אלזו טראגיטן זיא דעם שטיין מיט פיל גרעשרי אין דעם בערג
ארויף. אוני וויא זיא אים עבין ווידר ארויף שטוסין
טפראך איינר פון זיא עס וועלן איר אבר דען וויסן וואו ער הין
גילאפן

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0102

גילאפֿן איז · אונ' ווער ווערט עס אן אונס אונטן זאגן · שפּראך
דער (שולטיס) דא צו איז שוין ראט פֿר האגרן עש איז אייגר
פֿון אונש זיין קאפֿן אין דאש לאך פֿון דעם איל שטיין שטעקן ·
אונ' איט אים ארונטר לויפֿן . נוא דאש וואר גלייך פֿון אלי
בוויליגט . אונ' זא באלד וואר איין גיטרייאר בורג איינשטר דא צו
ערוולט. דער זעלביגי שטעקיט זיין קאפֿן אן דאש לאך ·
אונ' ראלט אודר קורילט איט דעם שטיין דען בערג ארונטר :

נון וואר אונטן אן דען בערג איין וואשיר דאש זעלבי טרייבט דיא
איל דארין פֿאליט דער איל שטיין איט דעם אויך זילבטרי
אלזו דאש דיא שילדבורגר אלי ביידי דעם אאן אונ' דען שטיין
האבן פֿר לארין · אונ' קיינר וואושט וואו זיא ביידי הין קואן
וואָרן · זאָ קריגטן זיא איין (חשד) אויף דעם אאן דער זיין
קאפֿן האט דרין גיהאט שטעקן · דז ער העט איט דעם איל
שטיין (פּליטה) גיאאכט · לאזטן זיא דעשט וועגן אין אלי אום
ליגנדי (מקומות) · דערפֿיר · פֿלעקין · אפֿינטלך אויט רופֿן
אונ' בריבֿן אן שלאגן · ווען איינר קואן ווערט איט איין איל
שטיין אום דען האלז · דעם זאל אן (תפֿוס) זעלין · אונ' אים
זיין (משפט) אן צו טוהן אלש איינר דער פֿון גיאייניס גוט
(גניבֿת) האט · אליין דער ארמי טראפֿן · קריגט זאלכי
קלאפֿן · דאז ער פֿאלט אין דש וואשיר זונדר קאפֿן · אונ' וואר
טוט · העט ער אביר קענן רידן זא העט ער זיא (אפֿטר)
זאגין לאזן : דז זיא זייט האלבן זונדר זארג לעבן זאלטן · ער
וואלט זיא דאש אירינגי ווידר צו שטעלן · אבר דיא (אשה) האט אים
אלזו גידרוקט אונ' טין' ארונטר גיצוגן · דש אים דער בויך פֿול וואשר
וואר אונ' גכֿן אויז טוט גשטארבן איז · אויך וואול היינטיגט טאגש נאך
טוט איז · וויא ער דען וואל טוט בלייבן ווערט · זאל אכ' אוז :

ראש פינף אונ' דרייציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר האבן מיט ליידונג איבר איין דארשטגן
גוסין בוים · אונ' וויא זיא אים געבן צו טרינקן :

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

אב בילדונג דיזיר גשיכטן

ניט וויט פֿון טילדבורג פֿלימיט דאש אובן גאעלטי וואשר פֿון דער איל דיא שטאט פֿר בייא. אונ' אן דעם זעלביגן גארטן שטונד איין גרושר נוסין בוים. אונ' אן אים וואר איין גרושי צווייג ארונטר הענגן ביז איבר דאש וואשיר. זעלביט זעהטן דיא טילדבורגר איין מאל: אונ' דיא וויל זיא אייכפֿעלטיגי גוטי לייט וואָרן דש אירי גלייכן אין דיזי צייטן ווייניג צו פֿינדן זיין. אלזו יאמירט זיא דער גוטר נוסין בוים. אונ' גינגן דאריבר צו ראט. וואש דאך דעם גוטן בוים פֿעלן מעכט. דש ער זיך אלזו טיף נאך דאש וואשיר נייגיט:

אביר דיא פֿון פֿאליט מעכפֿירלייא (דיעות) [לס״ן] זאגיט איין הער דער (שוטים) אוב זיא ניט נארישי לייט ווערן זיא זעהטן דאך וואול דאש דער נוסן בוים אן איין דארין אורט שטיט. אונ' זיך דארום נום וואשר נייגט דש ער גערן טרינקן וויל. דיא ראט הערן זאגין ניט אנדרשט דאש. דיא צווייג דיא איבר דאש וואשר הענגט איז דער שטאביל פֿון דען ב׳ים אונ' ער האט גרושן דארשט:

אב בילדונג דיזיר גישיכטן

די שילדבורגר נעמטן קארצי (רעגלאליאן) אונ׳ גידאכטן זיך
זיא טעטין אין גרוסי דער בריק העראליקייט ווען זיא איס צו
טרינקן געבן · זא בינדן זיא איין גרוסן לאנגן שטריק אן דיא שפיץ
פון דעם בוים · אונ׳ שטעלטן זיך אויף יענר זייט פון וואסר · אונ׳
ליהטן דעם בוים מיט גיוואלט אנידר · זיא מיינטן אים אלזו צו טרינקן
קענן געבן · אלז זיא אים שיר לום וואסר הרונטר גיצוגין האבן ·
לאזין זיא איינס אויף דעם בוים שטייגן אום דעם טאבל רעכט אין דאס
וואסר צו טונקן · אין דעם דא רייסיט דער שטריק אין שטיקן · דא
פראלט דער בוים ווידר איבר זיך גלייך אויף אונ׳ שלאגט אן דעם ראנט
הער דער אובין שטונד גאנץ דען קאפף אב · דט דער קאפף אין
דט וואסיר פאלט · אונ׳ זיא זעהטן דאס ניט · אבר דער גוף פאלט
נעבן דען בוים הרונטר :

איבר דר שרעקטן דיא שילדבורגר זעהר · אונ׳ האלטן
אויף דעם פלאן איין גריכט · אונ׳ אום פראגטן אוב ער
אויך איין קאפף גיהאט האט דא ער אויף דעם בוים גשטיגן איז · נאך
דאס

דאש קענט קיינר פֿון זיא וויסן אויך ניט אויך זיין (נט וה) נעמן · אבר דער [שולטים] זאגט איך גלויבי וואול דז ער האט קיין גיהאט · דען דא ער מיט אונש אורויש גיגאנגן איז האב איך אים דרייא אודר פֿיר מאל גרופֿן אונ' האט מיר קיין (תשובה) געבן · נון האט ער ניקש גיהערט · זא האט ער אויך קיין אורין גיהאט · האט ער קיין אורין גיהאט · זא האט אים אויך דער קאפֿן גימאנגילט · דאך ווייש איך עש ניט גוויש · דארום ווער מיין ראט אן זאלט איינם היימלו זיין ווייב שיקן אונ' זיא פֿראגן לאזן אוב מיר אמן אויך הייגט לו אמרגנט דען קאפֿן העט גיהאט וויא ער אויך גטאנדן איז אונ' דא מיט אורויש גיגאנגן ווער :

די״א פֿרויא זאגט זיא וויסט עש ניט אבר' דיזו איז מיר נאך וואול בוואוסט אלז זיא נאך זונטאג אים דען קאפֿן גוועסן האט · דא האט ער דען קאפֿן נאך גיהאט · זונט דיא לייט העט זיא ניט אער אכֿטונג דרויף גיגעבן · נון אן דיא וואנט הענגט זיין אלטר הוט אונ' ווען דער קאפֿן ניט דארינן שטעקט זא ווערט ער אים וואול מיט זיך אורויש גינומן אודר אנדרשט וואו הין גיליגט האבן · אלזו זעהטין זיא אונטר דען הוט · אבר דא ווער ניקש · אונ' אן קאן נאך היינטיגש טאג קיינר זאגן אין גאנלן פֿלעקן וויא עש דאך דעם שילדבורגר מיט דען קאפֿן גיגאנגן ווער · אונ' אב ער אים הוט דער היים גילאזן · אודר מיט זיך אורויש גינומן האט :

דאש זעקס אונ' דרייציגשטי קאפיטל

וויא איין שילדבורגר וואלט פֿון דען אנדרן אין שלאף איין וואגין לענין :

צווייא פֿוירמאן לו שילדבורג ווארן [טלנים] אונ' וואוניטין דיכט ביים אנגדר · אויך איין מארגין פֿריא אום אכֿט אוהר · קאם דער איינה פֿאר דען אנדרן זיין פֿענשטר · אונ' קלאפֿיט אן מיט איין פֿינגר · אום דז אן ניט איינן זאלט עש ווער מיט איין שטיפֿיל גישטוהן · דער הויז הער ליגט נאך הינטר דען אובין · זעגכט פֿאר פֿוילהייט ניט גערן אויש דען טרויא קריכן · זא טרייאט

ער

ער מיט לויטרן שטים אפֿור · ווער קלאפט זא פֿריא אן · שפראך דער אנדרי איך בין עס ליבר (טלן) וואס מאכט איר · דער הויז הער אנטוואורט ווידר היר ליג איך אונ' שלאף · וואס העט איר דען גערין איין נאכביר · שפראך דער פֿר דיא פֿענשטר שטונד · ווען איר ניט געשלאפֿן העט · זא וואלט איך מייך אום אייער זאגין אן געשפראכן האבן · אביר איך וויל איבר איין גוטי וויל ווען איר אויך וואכט ווידר קואן · זאגט דער הויז הער דאס טוהט · דען איך שלאף נאך גנץ געשמאק אין אייני שטרויא פֿעדרין. אלזו פֿאר איינטן זיא ביידין ווען אייגר אין בעט ליגט. זא שלאפֿט ער אויך גוויס :

ראש זיבן אונ' דרייציגשטי קאפיטל

וויא איין שילדבורגר זיין פערד שווינט אונ' ער עש פאר לאר · אין דעם ער במיהט וואר · אום דיא שילד בורגרש כבוד צו דר האלטן גנץ אונ' גאר :

איין שילדבורגר האט געהערט דז אן ניאמנט צו פֿיל אן אוטין זאל · אונ' קיינם מער אויף צו לאדינן אלז ער טראגן קען · זא פֿלעגט ער אל צייט ווען ער זיין מעל היים האבן וואלט דען ער וואר איין מילנר · אויף זיין פֿערד צו זעצין אונ' דיא זעק מיט קארן אודר מעל אויף זיין אקסיל צו נעמן · דא מיט ער דיא מראי (בהמה) ניט צו זעהר בשווערט · ער זאגיט זעלבט מענכיר הער אודר פֿרויא טוהן זאלכיש ניט מיט אירי קנעכט אונ' מיידן · דען ווען זיא איר גאר צו מיזלין קענטן מאכן. זא וואלטן זיא עס גערן טוהן : מהני מונטר שייד. אביר איין אויף רעכטיקייט. זיא זיין גרוטי לאנגי דיקי אונ' ברייד :

דער מילנר רייטיט מאמל איברש פֿעלד היים צו · נון מונטר ווענינט זעהט ער אונ' הערט איין פֿרעשן (קוקוק) לויף איין בוים · אונ' דער זעלביג וואר שטין קיגין דיא שילד בורגרש [קוקוק] אום מיט אים אין דיא וועט צו רופֿן . וויא זיא דען שון איין גוטי וויל אויף צו וויא בעס קיגין אנדר גיקוקוט האטן . אונ' אלז דער שטאטט מילנר זעהט דאש דער פֿרעשר [קוקוק] אן זיין שטאטט

(קוקוק) מיט קוקוקן איבר שרייאט. דא שטייגט ער מיט גרוסן (רוגז) פון זיין פֿערד אויף דעם בוים צו זיינם שטאטס [קוקוק] אונ׳ העלפֿט אים דאס לאנג הוק קין בייא דער פֿרעאודי (קוקוק) מיט ווער אונ׳ ווייכן מוזט· אין דעם קאם אין וואלף אונ׳ פֿרעסיט זיין פֿערד אויף אונטר דען בוים. דער אונגר זילט דאס אונ׳ וואלט דאך ניט ארונטר קומן בייא דער פֿרעאדר [קוקוק] גאר גאנץ אווק ווער דארום ווער ער צו פֿוס היים רייטן אונ׳ מיט זיין מוטירש פֿילן זיך בהעלפֿן מוזט:

נון דא באלד ער היים קומט פֿר צילט ער אלליש אן דיא גנצי ראטס פֿאר שטעדיגי שילדבורגר אונ׳ אן דעם אייניטר (בנלא בוטא) דע־ אוביר אויך זילטר· ווארט ער פֿון וועגן דש גיאיין גזין (כבוד) אונ׳ רוקג טאן האט· אין דעם ער איהן [קוקוק] קייגן דעם פֿרעאדן [קוקוק] דאס גרוסי הילף אונ׳ ביידא שטאנד גיטאן האט· אונ׳ דאריבר איין קליינן שאדין גיליטן העט· דען אלס ער אין גרעשטן גרינסט אונ׳ טרעפֿן מיט דען פֿרעאדן (קוקוק) גיוועזן מיזט· האט אים אונטר דעסין· איין וואלף זיין פֿערד אויף גיפֿרעסן· דש עס אים דער העקקיר ווידר אטלט אויז פרעסין· דאלבש וואלט ער זיך אויז גוטיר אייטונג אן גיליגט האבן· אוב דיא אים ניט צו איין אנדר פֿערד ביהילפֿליך וואלטן זיין· אלס דער [שולטים] אונ׳ דיא גיאיין איר מיט בורגירט ריד אן גיהערט האבן· דא האלטיטן זיא עס פֿאר אום ביליך דאס איינר דער אזו ערינסט אונ׳ פֿלייסיג· פֿאר דיא גנצי גיאיינטי איר (כבוד) אונ׳ נאמן גשטריטן האט· זאל דאריבר שאדין ליידין· אלזו בישליסטן זיא דעסט וועגן דאס אן אים אויז דער גימיין איר (קוסי) איין אנדר פֿערד קויפֿן זאל· אונ׳ בילובטן אים איין גוטי [אתנה] צו געבן שיין· דש גישאלט אויך וועגן זיין קוקוקינש פֿאר דינשטי לון· דש ער ווער נאו איין פראויר פערשון:

דאיש אכט אונ׳ דרייציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר פאר בערגיטן איר גלאק אין דער (זע) וועגן מלחמה:

עש גיטילט אויך איינר לייט אלט איין גיטרייא פון (מלחמה) זיך ערוועקט · דא האבן דיא שילדבורגר גרושי זארג פאר איר האב אונ' גוט דש דער פיינט זיא בירויבן מעכט · נאך מער וואָרן זיא אנגשט אונ' באנג פאר דיא גלאק דיא אויף איירן ראט הויז העננט · גידאכטן זיך דאש דער פיינט מעכט זיא אוועק נעמן · אונ' פייאר מעטירט דאראויז גיסן · אלזו וואָרן זיא נאך לנגי (עצות) האלטן גנץ איינג אום דיא גלאק ביז צו אויז גאנג דער (מלחמה) אין איין גרוש (זע) ווערטיר צו פאר זינקן · אונ' ווען דען ווידר [שלום] איז. אונ' דיא פיינט אוועק זיין · ווערן זיא דיא גלאק ווידר אראויז ציהן אונ' אויף העננגן · אלזו ליגטן זיא דיא גלאק אין איין שיפֿלי · אונ' פארטן דא מיט אויף דער [זע] :

אב בילדונג דיזר גישיכטן

אליש זיא דיא גלאק וואלטן הין ווערפֿין · דא זאגט איינר ווייא וועלן מיר לובר דש אורט ווידר פינדן · ווען מיר זיא ווידר וועלן אראויז ציהן · שפראך דער [שולטיס] לאז דיך דאס אובר קיין

גרויאי

גרויאי האר אין בארט װאקסין · נא גיט דא הין אונ' שניידיט מיט
איין מעסיר אין קורב אין דאש שיף אן דען זעלביגן אורט דא איר דיא
גלאק הרויז װערפן װערט · אונ' זאגט נאז היר ביא דיזם שניט זאלן
מיר זיא װידר פינדן · זיא שטעטן אלז אונ' קאמן װידר אן לאנד
וויא אביר דיא (מלחמה) װידר אויז װאר · פארידטן זיא װידר אויף
דיא [זע] אום אירי גלאק װידר הרויז צו ציהן · אלז פינדיטן זיא דען
שניט אן דען שיף װאול · אבר דיא גלאק קאנטן זיא דאך ניט פינדן ·
אלזו האבן דיא שילדבורגר הערן ביז אויף דען הײנטיגן טאג איר גלאק
ניט װידר :

דאש ניין אונ' דרייציגשטי קאפיטל

וויא איין רייטר צו שילדבורג מיט איין גיזעלשאפט גירייטן איז · אונ' וואש אים ווידר פארן איז :

איין שילדבורגר רייטיט מיט איין [חברותה] מוועק · אונ' װאו
זיא אב שטייגטין · דא שטייגט ער אלי צייט מיט אב · אבר
װען זיא װידר אויף זיצטין · אזו בלייבט ער אלי צייט שטין ביז זיך דיא
אנדרי אלי צו פערד ביגעבין האבן · אלש דען זיצט ער אויך
אויף אונ' רייטיט מיט זיא פארט · נון פראגיט אים איינר פון
דיא [חברותה] װארום ער דאש טעט · זא אנטפארט ער דיא
װייל ער זיין גויל ניט קען אונ' קיין אונטר שייד וויסט צווישן דיא
פערד מיז ער בהאלט דז עש מעכט זיך איין אנדרר אויף דאש זייני זעצין
אונ' װען זיא אביר אלי אויף גיזעסן זיין · זא וויסט ער דז דאש איבריגי
פערד זיין איז :

דיזי [חברותה] רייטיטן דורך איין דארף · דא װארפטן דיא ביזי
בובין אויף דיא גאס אן אנדר מיט שטיינר אונ' איינר טרעפט
דיזין רייטר אן דען קאפף · אלזו שטייגט ער גשווינד פון זיין פערד
אב אונ' בעטיט איין אנדרן ער זאלט זיין פערד אן אים פאר וועקסלין ·
גלייך דר זעלביג עש גיטאן האט אונ' דער נאך פראגט ער אים װארום
ער גיטוישט האט : װאר אויף דיזר רייטר אנטוואורטיט · וויא ער דורך
דען דארף גריטן איז זא האט זיין פערד [האפאפליך] גיזאלט אונ'
אים

אים פֿון הינטן צו אן דעם קאפּ גשלאגן דארום אלט ער ניט אער דרויף
רייטן · דען ער האט דיא יונגין ניט גיזעהן וועלכי אים גיזו רפֿן האבן ·
דארום מיינט ער דז זיין פֿערד אים גישלאגן האט מיט דיא פוס ·
אוני' שלאגט דאס ארמי פֿערד בלד צו טוט :
דז עס בלייבט ליגן אין דעם דרעק אוני' קויט :

דאש פירציגשטי קאפיטל

וויא צו שילדבורג איין גרוש וואונדרליכי גשיכטי מיט איין קרעפס גישעהן איז · דז דעם זעלבין האבן דיא שטאטש הערן פאר איין שניידר בירופן אונ' צום לעצטין זיא אים איין וואשיר גיווארפן האבין :

עש וואר איין האנדילש מאן דער טראגט קרעפסן אין איין קארב אוני' ער רייזט פֿאר שילדבורג אויף איין וויז אין גראז · דא אטליכ ער דען קארב אויף אוני' ער ווירט דיא קרעפסין · אלט ער זיא ווידר איין גילעגט האט דא האט ער איינם פֿאר געסין · דעם גיפֿינדט איין שילדבורגר אויף דער וויז אוני' טראגיט אים אין דר שטאט אלט אים עטליכי זעהטן וויא ער אזו פֿיל פֿיס האט · הינטר זיך אוני' פֿאר זיך גין קענט · דער שרעקטין זיא איבר אים זער · דען זיא האבן ניא מול קיין קרעפס גיזעהן · זא שלוגין דיא שילדבורגר צום שטורים אויף דיא פויקן אוני' טרומפעטין · דען איר גלאק וואר איין דיא [זעי] גיבליבן · נון זיא קאמן אלי איבר' דט אום גיהייארי טיר צו זאמן אוני' האלטיטן [עצה] איט אנגדר וואט עס דאך פֿאר איין זעלטאמי [חיה] זיין מעכט · אבר ניאמנט וואשט עס · ביז דנאך (שולטיים) ענטליך פֿאר ברענגט דט עס ווערט גיוויש איין שניידר זיין · דיא וויל ער אוייא שערין אן זיין הענדן האט · אוני' אום זאלכיש צו פרוביר ן · ברענגטן דיא ראטש הערן · איין שטיק פֿיין דיק ראט ענגליש לאקין · דאט זיא וואלטן זיך איירי זאמט קליידר דרויז מאכן · האולן זיא דעם [קרעפס] דרויף קריכן · אט איבר אל וואו דער קרעפס הין אוני' הער קריכט · דא שניידיט אים איינר מיט דער שער הינטן נאך · דען זיא מיינטן ניט אנדרשט דט דער קרעפס איין רעכט שניידר

שיפֿנער אײנשטר טײדר װער . אונ' ער לערינט זיא אײן אונטער צו ײאַי [אמריטי] קלײדר . אלזו צו טרײדיטן זיא ענטליך דאס לאקין גלן אונ' גאר . אונ' דא זיא עס װאלטן צו זאמין כיען' טיקט עס זיך ניט צו (גיקס אודר צו גזוקס) . ניט צו (בלא אודר בא) . דאס עס צו ניקט אער כון װאר :

אלש זיא גיזעהן האבן . װיא דער קרעפס האט זיא [מראה] גיװעזן . אביר װאושטן דאך ניט װאס דש פֿאר אײן [חיה] איז . דא שפרינגט אײנר אונטר זיא אויף . אונ' שפראך איך האב אײן זער װאול גילערנטן זון . דער איז אײן דרײא יאר לנױאן אײל װע טשװײט אונ' ברײט גיװאנדרט דער האט פֿיל גיזעהן אונ' איז ערפֿארין אין אלש . דען איז זונדר צװײפֿל דז ער גװיש דער גלײכן פֿון (חיות) אער גיזעהן װערט האבן . אונ' װײשן װאס עס איז . אלזו װאר דער זון גירופֿין . נון ער קאם אונ' ביזעהט דיא (חיה הינטן אונ' פֿארנין . אביר אװשט ניט װאס ער עס אן גרײפֿן זאלט אודר װאו עס דען קאפֿן' העט . דען װען דער קרעפס הינטר זיך קריכט זא אײנט ער דער קאפֿן' שטיט בײא דען שװאנץ . אונ' קענט זיך גאר ניט דארין שיקין . היבט ער אן . נון האב איך דאך אײן טאג הין אונ' הער זא פֿיל זעלזאם צײג גיזעהן . אביר דער גלײכן איז איר ניט פֿאר גיקומן . דען װען איך זאגן זאל װאש עס פֿור אײן [חיה] איזט . זא שפרעך איך גלאך אײן הולין פֿור שטאנד . װײל עס ניט אײן טיב איז . אודר אײן שטוריך . זא איז עס גװישלך אײן הירש . אונטר דיזין אז עס אײנט זײן :

מײן הערין שילדבורגר װאושטן נון עבין זא פֿיל אלש צו פֿארין . אונ' אלש אײן זער גיהערזמר קעריל דעם קרעפס אן גרײפֿן װאלט . דער טשופיט ער אים איט דיא שערין . דז ער אן פֿאנגיט אום מארדה היללף צו שרײאן . עס איזט אײן (רוצח) אײן (רוצח) איז ער . דא דיא אנדרן דאס גיזעהן האבן . האטין זיא שון גינוג (ערות) . אונ' זעלטן זיך באלד גלײך גשװינד אויף דען פלאץ דא דער פֿװאר פֿון דען קרעפס גיקניפֿט איז גיװאַרדן . צום [ואשפט] . אונ' לאזט אײן אורטײל איבר דעי קרעפס גין . װעלכיז דיזי אײן האלט װאר . זינר אינן ניגאַנט װײשט װײט דאש פֿאר אײן טיר איז : אונ' זיך בפֿינדי דיא װײל עס אזט ביטרוגין האט דאש

ער

ער זיך פֿאר איין שניידר אויז גיגעבן האט · אונ' דאך ניט וואז :
דאש וואז איין לייטן בטריגר · יוז גיהער איין (רוצח) · אזו ערקענין
איר דאש ער זאלט אלש איין לייט בטריגר אונ' (רוצח) · מיט דען
ווייטר גריגלט ווערין :

אום דאש מורטייל [עקסיקוויר] ווער ניינס אונטר זיא בפֿוהלין
דער זעלבי ביגרדט · מיט היין פֿון דען (הלוי) · דעם
קרעפטן אויך היין ברעט · אונ' טראגיט אים נאך ווייטר · אויך
דיא גאנצי גימיין פֿון שילדבורג מיט גינג · אלז נון דער קרעפיט
אין דאש וואשיר קאם · אונ' זיך ווידרום לוין פֿלוס ביפֿונדן · לאפילט
ער אונ' שלאגט מיט דען שוואנץ אום זיך · דאז זאלט איינר איין שין
שפיל גיזעהן האבן · אונטר דיא פֿיזורן · גאר פֿיל פֿון זיא היבטן
אן צו ווינין · אונ' זאגיטן · אך קינדר · נעאיט איין עקסטעמפיל
אונ' לערנט פֿרום צו זיין · טויאט דאך וויא ביטר דער טוט איז :
טויאט :

דאש איין אונ' פֿירציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילבורגר פאלק צו שיקן אן אירן קיסר · אונ'
וויא איין סאלדאט פון איר פאלק קיגן איין קוא פעכטן וויל :
אונ' דערא וועגן איז ער צום ייעניראל גיווארדן :

דאש גשריין פֿון דער (מלחמה) וועשט וועגן דיא שילדבורגר
איר גלאך אין דיזע גיוואלפֿן האבן · ווער אויך
(מות) רעי אין לייט פֿון ווייניג שטאגן · קאם ביפֿעלין זיא אום
עטליכי אוטקיכירר אודר [רעפיינטימוניר] צור ביזאלונג אין דר כשאט
צו שיקן · וועלכט זיא אויך גיטאן האבן :

איינר הוטר דיא שילדבורגר דער זיך קיין קאץ ברוקן ליס ·
ביגעגינט אן דען קוא הערט · וועלכר זיין אונטר
טאגין · אלט קיוו · קעלבר · אונ' אקסין עבין האט אויש
טרייבן וועלן · אונ' אלז ער זיך ניט אודרשט בריטיפֿי · אלז
דרייא איינר אין טיגל · שטושט איים היי, קוא מיט אירן הירן נור
איין ווייניג · דאר איבר וואר ער זער (ברוגז) אונ' זיין פֿוכטיל אין
דיא בלושי המגר נאס · אונ' אויך דיא קוא צו טרעטט אונ' שפראך ·

ביטשו

שילד בורגירש קורצווייליגי גישיכטן

ביטען איין ערליכי אונ׳ רעדליכי קונ׳ · זאלט עס איר נאך איין מאל ·
אביר דיזו קונז ניט ערליך אונ׳ רעדליך דז זיא זיך הטט (גיקסין)
דערפֿן אונ׳ לויפֿט אוועק · אלזו װארט דער שולטהייס צום יעגירמאן
גימאכט וועגן זיין בהערליקייט אונ׳ קורהשטי דיא ער אין זיך הוט :

נאך דעם טעטן דיא שילדבורגר [בעל מלחמות] איין הויט
פֿאל מיט דיזן שטרופֿ · וואס אונ׳ דיא פֿייגר צו
שטרייטן · אונז דיזו פֿויגל איר הייגר אונ׳ גענז צו פֿליגדרין · ניט
לאנג צו פֿאר האט דער גיועלטי יעגירמאן איין האנד בריט שטיק
פֿאנליר גיפֿונדן · אונ׳ ער עבין זיך איין נייא קלייד לאסט מאכן ·
האט ער דען שניידר גיפֿונדן דז ער דאס שטיק פֿאנליר אין זיין וואמיש
אונטר דען פֿוטיר פֿור דאס הערץ אין ניהין זאלט · דא מיט ער נאך
זיכרר ווער אונ׳ אין פֿון האט האלטן קענט · גלייך וויא ער יקאין איין
אזו איין גליק ווידר פֿהרן איז · דא ער איין האלבן האן היי גיהאט
גיפֿונדן אונ׳ אים אונטר דען גערטל גישטעקט האט · אונ׳ דא מיט
היין שוז איך גיפֿאנגן וועלכז איך זו מיט זיין לעבן גיקאשט הט ·
דעט הענן ער דז מיט היילן האן מיארט בייהאנגן הוט דז אלמאלכי
אן שטאט איינן הערניט גיברויכט :

אב בילדונג דיזיר גישיכטן

אלש נון דיזיר שילדבורגר ייענירמאל אויך מיט מויז גלאגן ווער · אונ' זיך אום זעהט וויא איין פויגל אים נאך יאגין · אלזו וואלט ער שפרינגן איבר איין צוים אין דיא וויז אריין · אבר ער בלייבט מיט זיין בוקס דראן הענגין · דא שטעלט דר פויגל נאך אים ווינ איין (העליפאנט) דש ער אונטר פאליט אונ' ווידר נוהיים לויפט · נון דא ער זיך פון דיא גרושי (אלטעראציאן) ווידר ערהאלט האט · בזעהט ער זיין הינטר גישטעל אוב דש זעלבי עטוואש בשעדיגט איז · אבר דא ער ניקש פינדיט · פר וואונדרט ער זיך זער · ביזעהט דעשוועגין זיין בוקסין ווייט דאך דארין וועך · דש דען שטוק אויך גיהאלטן האט · דא ער נון בפינדיט דש דער שניידר דאש שטוק פאליר פאר דען ארט אין דיא בוקסין פוטיר פאר גינעהט האט · שפראך ער גילובט אונ' גזעגנט איז דער שניידר · וויא האט ער זא וואל בעסיר אלש איך זעלבשט גיוואושט וואו אין איר דאש האלץ זילט העטי זאנשט טוט גבליבן:

דאש צווייא אונ' פירציגשטי קאפיטל

וויא איין שילרבורגר זיין זון פון דרייציג יאר אלט אין דיא שול צו איינם מיינשטר פירט אום צו לערנין אונ' וואש זיא פאסירט איז:

איין מאל ביאהגטר שילדבורגר האט הערן זאגן · דש מן זאל דיא יונגינהייט ניט פאר זוים · זונדרן ביצייטליך אלש איין יונגין בוים ציהן אונ' אונטר רעכטן זאל · דעש האלבן נאם ער זיין יונגין זון בייא דער האנד אונ' פוהרט אים אין דיא שטאט · קויפט אים צו ערשט איין פאר שוה · אונ' ברענגט אים צום שול מייסטר אונ' ביטיט אים ער זאל ערינשט לערנן מיט זיין זון · דער שול מייסטר פראגט אוב ער נאך ניקש קען · ניין זאגט דער פאטיר · זאגט דער שולמייסטר וויא אלט איז ער דען · אנטווארט דער פאטיר ער איז ערשט דרייסיג יאהר אלט · שפראך דער שול מייסטר דאש איז איין קניפיל

קיפיל האט ער ביז דאמאלש נאך גאר ניקס גילערנט. זאגט דער
פאטיר וואש זאלט אייער איין דרייסיג יאר דען לערנן. איך בין נון
פיר אונ' זיבציג יאר אלט אונ' קאן נאך ניט זא פיל אלש איין גידרעק
ווערט איז. שפראך דער שול מייסטער ווידר. זאל ער עפעס
לערנן אז ווערט עש שווער צו גיהן:

דער שילר ווגר האט גיזעהן וויא דיא שול טיר אויף גיט אונ'
דער (פרנס פעמיר) איין יונג מיט רוטן גיפילט האט. זאגט
ער. דיזיר איין זון דעם עבין ניט אזו גאר גילערנט צו זיין. דען
אין אונזר [משפחה] זעלין קיין גילערנטי ניט. ווען ער אונזר אלט דרום
ווערדן קען. אז האט ער שון גינוג. אלט ווען ער פול גישיסן
ווער. איר וועלן שון אונזר בעשט טון אן אים זאגט דר שול מייסטער.
אונ' הייסט דאש דרייסיג יעריגי העמזיליין אריין גין. יא. זאגט
דער פאטיר איר ווישט עש קאן מיט אים מאכן. פאר איין גוט געלד
דען איך וואלט אים גערן ווידר מיט אהיים נעמן. איך וויל דער ווייל צום
טאר גין אונ' איין פערד לאזן ביטלאגן. דער נאך וויל איך אים ווידר
הולן. אונ' איך אייער גוט געלט געבן. אנטווארט דער שול
מייסטער אז נעמט אים ליבר אבגנדרט מיט. דען אין אזו איין קארגי
צייט קען איך מיט אים גאר ניקס אויס ריכטן. אלזו נאם דער פאטר
זיין זינליין בייא דער האנד. אונ' פירט אים ווידר אהיים אין זיינם לנד.
אונ' זאגט אן איז איין זינליין פול פאר שטאנד:

דאש דרייא אונ' פירציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר איין מויז הונר אודר קאץ קויפטן אונ' וויא
זיא דורך דיא זעלבי גאנץ אונ' גאר אב ברענטן:

אין שילדבורג ווארן גאר פיל מייז. אונ' אלש וואש זיא האטן דש
וואר צו ביסן אונ' אויף גיפרעסין פון דיא מייז. ווערלכיש זיא
זער פאר דריסליך ווער. דען זיא וואושטן פון קיין קאץ צו זאגן. נון
עש טרעפט זיך אמאל דאש איין וואנדרש מאן דורך איר שטאט רייזט
אונ' איין קאץ אויף זיין ארים טראגיט. עש וואר יושט מיטאג דא גינג
ער אין איין ווערט הויז אונ' שפייזט. אונ' גאב אן דער קאץ איך וואש

דער

דער פֿון. פֿראגט אים דער הויז ווירט וואס דאך דיזעס פֿאר איין
טיר ווער. ער ענטפֿערט עס איז איין מויז הונט. נון וואָרן דיא
מייז צו שילדבורג זא לאס. דז זיא אויך פֿאר דיא לייט ניט מער
אוועק לויפֿטן. זיא שפאצירן בייא טאג הין אונ' הער זונדר טייא.
דארום לאזט דער וואנדרט מאן דיא קאץ לויפֿן. אונ' זיא פֿאנגיט
באלד גאר פֿיל מייז. אין בייא זיין פֿון דען הויז ווערט. דער זעלביג
מיט גרוסי פֿר וואונדרינג צו זעהיט:

דער ווירט מאכט דאס ביקענט אן דיא גמיין. אלזו לאסן
זיא דען מאן רופֿן. אונ' פֿראגיטן אים אוב דער מויז
הונט צו פֿר קויפֿן מיזט. זיא וואלטן אים גערן בילאנן. ער
אנטוואָרטיט. ער איז צו וואר מיר ניט פֿייל. אבר דיא וויל זיא
אים זער ניטיג האבן. געביך מיר טייל. זא וויל ער זיא דיזען
מויז הונט צו קויף לאזן. ווען זיא וואלטן דא פֿאר געבן וואס ארעכט
ווער. ער פֿאדרט הונדרט גולדין דער פֿאר. דיא דאטש הערן
וואָרן (בשמחה) דז ער ניט מער האבן וויל. וואָרן דען (מקח) מיט
אים איינג. דיא העלפֿט געבן זיא אים באלד אין באר געלד.
אונ' דיא אנדרי העלפֿט זאל ער קומן הולן איבר איין יאר. דפֿן
איר גאנצי קיטט וואר דא פֿון צו דיג. אונ' ער ברענגט דען מויז
הונט אין אירן טייאר וואו דיא (תבואה) דרין ליגט. וויל דא דיא
מייסטי מויז געוועזן זיין. דער וואנדרט מאן מאכט זיך מיט דען געלד
באלד פֿארט. אביר זארגיט מיאר דז זיא מעכטן אוין' דעם האנדל
(חרטה) קריגן. דרום זעהט ער אין גין אפֿט הינטר זיך. אוב
אים אימאנט נאך לויפֿט:

דיא דאטש הערן האבן פֿאר געסין אים צו פֿראגן וואס דער
מויז הונט עסט. דארום שיקטן זיא אים איין באטין נאך
אום איר זאלכיש צו זאגן לאזן. אליט אבר דער מאן מיט דען געלד
זיך אום זעהט אונ' זיכט וויא איינר אים נאך לויפֿט. אזו לויפֿט ער
דעסטו שטארקיר. דאס אים דער שטאטס באטין ניט אין
הולין קענט. דרום שרייאיט ער אים פֿון ווייטן נאך. וואס עסט
ער. וואס עסט ער. יעניר אנטווארטנט וואס מאן אים פֿאר לייגט.
דער באטין פֿאר שטיט עס אונרעכט. זונדרן מיינט. דז ער
העט גיזאגט פֿיך אונ' לייט: קעריט דעסט וועגין

שילד בורגירש הורצוויילגי גישיכטן

אין גרושר אום אוט ווידר · אונ' זאגט אלליט זיין גינעדיגי העררן אן · דיא דאריבר זער דער טרעקיטן אונ' שפראכן ווען ער קיין אייז צו פרעסין האט. זא ווערט ער דער נאך אונזר פיך אן פאלין · אונ' ענטליך אונש זעלבשט אויף פרעסן · ווען גלייך איר אים טוין איט אונזר גוט געלט אן אונש גיקויפט האבן · נון זיא ראט שלאגטן דיא קאץ אום דאש לעבן צו ברענגן · אבר קיינר וואלט זיא אן גירייפן · דארום ווארן זיא ראטט דיא קאץ איט דען טייאר צו פאר ברענן דען עש ווער בעסר איין קליינר שאדן · אלש זיא אלי זאלטן אום לייב אונ' לעבין קומן · אלזו ציגדיטין זיא דאש טייאר אן:

אב בילדונג דיזיר גישיכטן

אלש אבר דאש פייאר. קאם אין דיא טייאר.
שפרינגט דיא קאץ אלש איין אום גיהייאר.
דורך איין פענשטיר פון פאפייאר:
אונ' זיא לויפט אויף איין אנדר הויז·
אבר דש שלאם פאר ברענט גאר אויז·
דז אויך ניט מער איבר גבליבן קיין אויז:

בון

נון קאן מן וואל דענקן וויא אנגשטיג דיא שילדבורגר ווארין· ווייל זיא דעם אויז הונד ניט קענטן (פטור) ווערדן· זא גינגן זיא דעשט וועגן ווייטר צו ראט אונ' וואר בייא זיא גבליבן דש מן דאש הויז אלז אויך דיא קאץ שטונד קויפן זאל· אונ' אין בראנט אן צו שטעקן· דש דיא קאץ אויך פר ברענט. וועלכיש באלד גישעהן איז· אבר דיא קאץ ענטשפרונג ווידר אמאל אויף דען דאך· דא זיצט זיא רואט איין ווייניג אונ' פוצט זיך. ווען דיא קאצין איר (סדר) איז מיט אירן פוס איבר דען קאפף· דיא שילדבורגר פאר אייניגן אבר· דש דיא קאץ איין האנד אויף היבט אונ' איין (שבועה) שווערט דאש ניט אום גירעכנט צו לאזן· זא שטעכיט איינר פון דיא ראטש הערין מיט איין לאנגן שפיז נאך דיא קאץ צו· אבר זיא דר גרייפט דען שפיז אונ' קריכט דאראן אראנטר· וואר איבר ער אונ' דיא גאנצי גמיין זער שרעקטן· אלזו לויפן זיא אלי גאר אוועק אונ' לאזן דאש ברענן. זא פאר ברענט דער גאנצי פלעקין שילדבורג· אונ' דיא קאץ קאם דאך דר פון· אונ' דיא איינוואנירש פלוכטיטן מיט אירי ווייבר אונ' קינדר אין איין וואלד אריין· זעלביג מאל פאר ברענט אויך איר גאנצי (קאנצלייא)· אלזו דש פון אירי גישיכטן ניקס מעהר צו פינדן איז· אונ' דיזיז וועניגי גישיכטי האב איך שטאט טרייבר נאך אין אייני (מעמאריום) וואל ביוואהרט· ווען גלייך איך שון ניט טרייבן קענט:

דאש פיר אונ' פירציגשטי קאפיטל

וויא דיא שילדבורגר ראט שלאגטן זיך נאך אנדרי וואונונג אום צו זעהן אונ' וויא זיא אלי אוועק ציהטן:

מייני העררן דיא שילדבורגר וואורן גאנץ זער בקיארט וואש זיא אצר אן פאנגן זאלן. דען אירי הייזר וואורן פר ברענט האב אונ' גוט וואר אוועק. אונ' זיא וואוסטן זיך אויך ביזארגן פאר דעם ביז ווילטיגר אום באריס הערליגר אונ' לייריגר (אורעכן)· וועלכיר אובין איין [שבועה] גישוואורן האט מיט זיין האנד קיגן דעם הימל· זיך אן זיא (נוקם) צו זיין· אלזו וואר איר בעסטר ראט בישלאסן

בישלאסן דש זיא אנדרי וואונונג אלין אוזין · דא זיא פאר דעם
אויז גהוגט אונ' מיט זין רעכטן נאמן אורעגן גינענט · זילר זין
מעלטן · אזו פאר לאזטן זיא איר פאטר לאנד :
אונ' ליהטן פון אנגדר ·
איינר היא מיט וויב אונ' קינדר ·
דארט אוויט דער אנדר ·
מיט זין טאן אונ' רינדר ·
צעליטין זיך אן פיל אורטן אנידר
אום ווילן דען גרוש טרעק
אב לו רואן אירי גלידר ·
אונ' פלאנגליטן אירי (חכמות)
מיט אונ' בריט אהני גהיינדר :

ר אונזר שטאט [לאפקים] פלעגט אן דז שפריך וואורט לזאגן ·
ווען גלייך דש הורין הויז ווי אב גיברענט גאנץ ריין ·
אביר אירי פונקין אין אלי הייזר גיפלאגן זיין ·
אלזו גיהט עש אויך מיט דיזי שילד בורגליין .
שאו זיא זיך מר אנידר זעליטיין ·
דא קאמן פון איר זאלכי נארן גלייך זיא זיין :

רא איבר זעהט אן הייטיגט טאג נאך זא פיל נארין דיא אין פיל אורטן וואוני · אונ' פיל וואונדרליכי פוסין אאכן ! אוז אן זיטן דט זיא אלי ענטוועדר פון דיא שילדבורגר הער קואן :
אודר פון זיא האבן גילערנט אונ' גיערבט ·
ער אוז עש אויך האלטן ביז ער שטערבט
אונ' זאלכיש פאר זייני קינדר דר ווערבט :

רב קאן אן וואולשיינבארליך זעהן וויא אין ערבליך דינג אויז דיא נארהייט . אונ' ווען זא באלד איינר זיך דראן גיוואינט · ער דאריבר לום שילדבורגר ווערט · אונ' ביוורלט זיך דא מיט אלט ווען ער אין דרעק גלעגין ווער · וועלכיש דען אעניגליך לור וואורנינג דינן זאל · דא מיט ער זיך דפר פאר לו היטין וויש : גלייך וויא דאש שפריך וואורט גיט :

וועם גאט גיבט דאש ער איז ווייז ·
אונ׳ קלוג זו בלייבן זיך ביפֿלס :
ווער זיך וויל זעלבשט זום נארן מאכן ·
דען זעלביגן זאל מן בילך אויז לאכן :
װארט ביז דיא עלטר קומט זו דיר אריין ·
דא ווערשטו אלט דען וואל קינדיש זיין :

ענדי דער היסטאריע פון דיא שילדבורגר אין לאנד שאפט מיסנאפאטאמיא גילעגן :

דיא אב בילדונג דער שולטיס פֿון שילדבורג מיט אלי זייני ראטש הערן :

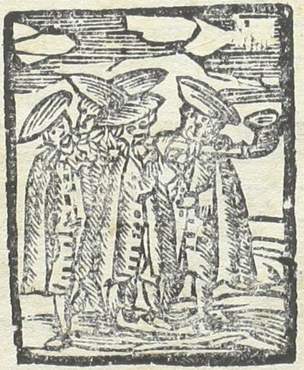

אן ווייזונג דער שילדבורגר היסטאריעס אודר גשיכטן· אין וועלכין קאפיטל אונ׳ בלאט אידרי היסטאריע צו פינדן איזט;

קאפיטל א

פון דען אורשפרונג· הער קומן אונ״ נאמן דער שלידבורגר אין (מיסנאפאטאמיא) גילעגן דף ג ע״ב

ב פון דיא גרושי ווייזהייט אונ״ הויכן פר שטאנד דער שילדבורגר· אונ״ וויא זיא דעש האלבן צו קיניגן אונ״ קיסר אב גיפורדרט זיין· אונ״אין וויכטיגי זאכן פאר שיקט· אביר דאר איבר צו הויז אין גרושן שארן גיקומן זיין: דף ד ע״ב

ג וויא דיא ווייבר צו שילדבורג מיט אננדר ראט האלטין אונ״ כשלאסן האבן אוס אירי מעניר ווידרום אהיים צו פארדרין אונ׳ דעש האלבן זיא אויך בריב אן אידי מעניר אב גין לאזין: דף ו ע״ב

ד אב שריפט פון דען בריב וואש דיא ווייבר צו שילדבורג אן אירי מעניר אב גשיקט האבן: דף ז

ה וויא דיא מעניר אויף אנטפאנגין בריב ווידרום קערטן אונ׳ וויא זיא פון אידי ווייבר אנטפאנגין וואדדן: דף ט

ו וויא דיא קלוגי שילדבורגר איין עצה האלטן אום זיך נארשי וויז אן צו נעמן· אונ׳ ענטליך בשלאסן האבן· דף י

ז וויא דיא שילדבורגר בישלאסן האבן איין ראט הויז צו
בויאן אונ' וואש זיך דא מיט ביגעבן האט· דף י"א ע"ב
ח וויא דיא שילדבורגר דאש בויא האלץ צו אירין נייאן
ראט הויז אב האקטין אונ' דיא העלצר מיט גרושר
ארבייט איבר דען בערג ארונטר ברענגטין· אונ' זיא
ווידר אלי ארויף טראגין·
דף י"ג
ט וויא דיא שילדבורגר איר ראט הויז אויף גיבויאט אונ'
דיא פענשטר פאר געסין האבן·
דף יד
י וויאדיא שילדבורגר ראט שלאגטן אום דאש טאגש
ליכט אין אירן ראט הויז צו טראגן אונ' דיא זון מיט פיל
ארלייא גיצייג דורך (עקסעמפיל) אין דז ראט הויז מיט
פיל מיא טראגטן·
דף טו ע"ב
יא וויא איין דורך רייזנדר לנד שטרייכר אן דיא
שילדבורגר איין עצה גאב דען טאג אין אירן ראט הויז
צו ברענגן· אונ שטארק ביטרוגין האט: דף יז ע"ב
יב וויא דיא שילדבורגר דיא אורזאך דער פינשטערניס אין
אירן ראט הויז גיוואר ווארדן· אונ" אן איר אב
שאפן·
דף יח ע"ב
יג וויא דיא שילדבורנר אין אירי ראט שטוב דז איניווינגי
גיבייא מאכטן· אונ' דען קאכיל אובין פר געסן
האבן·
דף יט ע"ב
יד וויא דיא שילדבורגר איין אקיר מיט זאלץ זייאטין דז
עש וואקסין זאלט אונ' וואש זיך דא מיט צו גיטראגין
האט·
דף כא
טו וויא דיא בהמות אויף דען זאלץ אקיר קאמן אונ' דיא
שילדבורגר אן דען היטר אויף איין טראג שטול זעצטן
אונ' אים ארום טראגן· אום דיא בהמות דער פון אב
צו טרייבן:

טז ווִיא ראש זאלץ גיוואקסין אונ' רייף גיווארדן איז
אונ' דיא שילדבורגר עש ניט אב שניידן קענטן דף כ
יז וויא דער קיסר אין אוטאפין אן דיא שילדבורגר זיין אן
קומשט צו ווישן גיטאן האט: אונ' וויא זיא האבן
אין אייל איין נייאן שולטיס גיזעצט · דף כה
יח וויא דער שולטיס צו שילדבורג אין ראש באד גיגאנג
איז אונ' וואש זיך מיח אים צו נטבאגן האט · דף כ
יט וויא דער שולטיס זייני בילאופטי אן זיין פרויא שולטס
איין נייאן פעלץ קויפט: אונ' וואש אים דא בייא
ווידר פארן איזט · דף ל
כ וויא דיא פרויא שולטסין מיט אירן נייאן פעלץ זיך נאך
דיא קערך צו שווענקילט אום דען פרעדיג צו הערן
אונ' וואש דא פאסירט איז מיט איר אונ' אירן
מאן · דף לא ע"ב
כא וויא דער קיסר נאך שילדבורג רייזיט · אונ' בייא
דיא שטאט פון איין שילדבזרנר שעפיר גלערנט האט
דז פומפיר ניקל צו עסין קענן · אונ' וויא עס פון דיא
גהיין איז אנטפאנגן ווערט · אונ' וויא זיא רייטן
אויף האלציני שטעקן פערדי אום דאז זעלביג הייסן
זאל · האלב גרוטן אונ' האלב גיגאגין · דף לג ע"ב
כב וויא די שילדבורגר אן דען קיסר איין פלעש מיט זענפט
אודר מושטרט פאר עהרטין: דף לה ע"ב
כג וויא דער קיסר מיט דען שולטיס איין גרושי מאל צייט
האלטן אונ' וואש דא בייא פאר גיפאלן איז: דף לו ע"ב
כד וויא דיא פויארן דען קיסר צו גאשט גבעטן האבן אונ'
אים איין זויארי פוטיר מיליך אויף זעציטן · אויך
וואש זיך דא בייא ביגעבן האט: דף לח

כה וויא

אן ווייזונג דער שילדבורגר היסטאריע

כה וויא דער שולטים זיין דאנק זאגונג אב ליגיט: אונ׳ דיא
גימיין אידרר אויש רעטינש אויף געבן זאנ. דא צו אן
דען קיסר איין בורגר לושט זעהן לאזטן· דף לט
כו וויא דער קיסר בינערט דז דיא שילדבורגר ראטש הערן
זאלטן איין אורטיל אויש שפרעכן איבר איין טוטין
וואלף אונ׳ וויא זיא דאש בחכמה ארויש גיבראכט
האבן·
דף מא
כו וויא דיא שילדבורגר אום איין פרייהייט בריב פון דעם
קיסר ביטן· אונ׳ ער אן זיא דאש זעלבי גיגעבן
האט·
דף מב
כז אויש צוק אודר קאפייא דעש פרייהיים בריב וועלכין
דיא שילדבורגר בייא דעם קיסר אויש גריכט האבן· דף
כח וויא דיא שילדבורגר דען קיסרש (רעקומפענס) פאר
צערטן אונ׳ איר פים פר טוישטן· דאך צו לעצט
דורך איין רייזידן מאן· אידרר דיא זייני ווידר
פינדיט·
דף מג עב
כט וויא צווייא שילדבורגר מיט אנגדר דיא הייזר פאר
טוישטין·
דף מד עב
ל וויא דער שולטים אן זיין זון חתונה מאכט· אונ׳
וואש זיך מיט דעם חתן אונ כלה ביגעבן האט· דף מד עב
לא וויא דיא שילדבורגר דאש גראז אויף איין אלטי מויאר
דורך איר בהמות וואלטן אב פרעסין לאזן· דף מו עב
לב וויא איין שילדבורגר פרויא מיט איזער צו מארק גינג·
אונ איין זיך זעלבשט איין וואונדרליכי גרושי רייפשום
רעכנונג מאכט· אונ׳ וויא עש איר לסוף גיגנגן
איז
דף מז ע׳ב
לג וויא דיא שילדבורגר איין לגנן ווארשט מאכטן אונ׳ אים
גיט קאבן קענטן·
דף מח עב

אן ווייזונג דער שילדבורגר היסטאריע

לד וויא דיא שילדבורגר איין מיל שטיין אויש גראבטן אונ'
איינר בורגמיינשטר דא מיט אהעק לויפט · דף מט

לה דיא שילדבורגר האטן רחמנות · איבר איין ארמין נוסן
בוים וויל ער דארשט לייט אונ' וויא זיא מיט אים
גיטאן האבן דז ער טרינקן זאל · דף נ

לו איין שילדבורגר וואלט פון זיין שכן איין שלאף איין
וואגן לענין · דף נא עב

לז וויא איין שילדבורגר זיין פערד שוניט אונ' דאש זעלבי
ווערט אויף גיגעסן פון איין וואלף · צווישן דיא
צייט דז ער מיט איין (קוקוק) שטרייט · אום זיין
שטאטש כבוד צו ערהאלטן : דף נב

לח דיא שילדבורנר פאר בערגיטן אים גלאק אין דיא זע
וועגין מלחמה · דף נב עב

לט וויא איין רייטיר צו שילדבורג מיט איין חבר ותח גריטן
איז · דף נג עב

מ פון איין מערק ווירדיגי גשיכטי דז דיא שילדבורגר איין
קרעפס פאר איין שניידר אן זעהן אונ' אים שעלמיש
בפינדן אונ' אורטיילן אים אין דאש וואשר צו ווארפן · דף נד

מא וויא דיא שילדבורגר אן אירדישר פאלק צו שיקטן אונ
וויא עש איין סאלראט דער גאנגין איז דא ער מיט איי
קוא פעכטיט · דף נה

מב וויא איין שילדבורגר אן · זיין זון פון דרייסיג יאר
אלט איין שול פיהרט : דף נו

מג דיא שילדבורגר קויפטן איין מויז הונט אונ' דארך אים
אב ברעניטן זיא · דף נו עב

מד וויא דיא שילדבורג ראט שלאגיטן זיך באל נאך אנדרי
וואונונג אום צו זעהן פאר גרושי פיין · אונ' וואו זיא
גיצוגין זיין · מיט איר נארשי גימיין : דף נ"ח

פאר זוכי אונ' ביטי

אן דיא העררן ליב האבר · דיזז בוך וועלכיש איך אויש דער הויך טייטשי (גלחות) שפראך אוין' יודיש טייטש פון ווארט צו ווארט וואול איבר געזעצט האב · אלז דען פאר זוכי דינשטליך אן גרוש אונ' קליין אונ' אן אלי געאיין · דיזז ביהענד צו קויפן · וויל זיא דארינן פיל פלעזיר פינדן ווערן :

גלאנץ (קוריעס) אונ' אן גינעם ווערט איר אייך
הירינן ערלאנגן ·
עש ווערט אייך אייער געמיטר ערפרייען :
טוט איר לייט געשווינד היר ביים לויפן ·
טויאט דש בוך אן אונ' טוט עש ביהענד קויפן :
לאנג טאר איך ניט דער מיט ווארטן ·
יעצונדר מויז דיא לייט דש איך אוז דער מיט ריין
אן אלי פלאצין אונ' אורטן :
קאן עש ניט אנדרשט טאן · וואשטן טוט איר איין
אנדרר קויפמאן :

האב גרושי לייט דא מיט פאר בראכט ·
ליבה לייט איך ביט אייך זייט דש וואול בידאכט :
וויא זעלט איך דען אנדרשט קענין בישטין ·
יוא אויצונדר אוז איך גאן פלייסיג דער מיט
ארום גין :

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0128

Dc 1110

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0129

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0130

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0131

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0132

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0133

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0134

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0135

Dc
1110

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-54034/fragment/page=0136

וואונדר זעלצאמי · קורצווייליגי ·
לושטיגי · אונט רעכט לאכירליכי
גישיכטי · אונט דאטין דער וועלט
ביקאנטן

שילד בורגר

אין (מיסנאפאטאמיא) הינטר (אוטאפיא) גילעגן :

דורך דען הלב ערלין · געלט אונ׳ עהרין בידארפטיג
הערין (פאאפאניוס) פילצהוט · ווילאנר שטאט
שרייביר אונ׳ נאכט וועכטיר · אונט אובר שארין שטיין
פעגיר · צו **שילדר בורגירש הויזן** · גילייכט
אונ׳ מן דיא נאך קוואליגג הינטר לאזן :

דייטש עריליט אונ׳ [קוריעס] שין ווערק האבן איר
איבר זעלט אויז דער היך טייטשיר (גלחות)
שפראך אויף יודיש טייטש :

באמשטרדם

בשנת תפ״ז לפ״ק :